

2. *Adio aduersus diffamatem, seu instantem ali-*
quid, quousque competat ante motum litem cir-
ca illud, quod iactat ac diffamat. Et num agi eo
modo possit, etiam coram iudice actoris.

An viuentis maioratus possessor, is,
qui post eius mortem successione prae-
tendit, possit intentare actionem, vt
declaretur verus, post mortem illius
successor. Disp. 639.

LT IM O loco, quo ad rem hanc tota de successione in maioratibus quod propositum est, erit examinandum. Ad id verum id contrarium fuisse referre Molina lib. 3. d. e pri-

mo. c. 14. vt cotrarij ea de re in huius regni pratorij fuent sententia. Pars, quae affirmat, suaderi potest. Primò ex l. 1. C. de fideicommiss. vbi definitur, legatarius agere posse pro legatis annuis, non solum sibi iam debitis, sed etiam, quae debebuntur, & quorū dies nondum cesserit, sed erunt in futurum prestanda.

Arg. pri-

Secunda

Secundò, ex l. 1. C. de sententia, quae sine certa quantitate profertur, vbi habetur, valere sententiam de vrsus nondum debitis, sed quae debebuntur toto tempore, quo certa pecunia in posterum non soluetur: quo fit, vt exerceri iudicium possit circa ius de futuro.

Tertium.

Tertio, ex l. llege Aquila si deletum. ff. ad legem Aquil. vbi, ob deletum debitorum chirographum, in quo debitum sub conditione continebatur, permittitur creditore ius conditionale, ante aduentum conditionis, in iudicium proponere.

Quarta

Quarto, ex l. si res aliena. l. 1. ff. de pig. act. & ex l. si mandauero tibi. l. 1. ff. mandar. ex quibus iuribus colligitur, si intentetur iudicium, circa ius, quod nondum est, & iudicio adhuc pendente, ius efficiatur praesens, iam quae existens, ex causa praeterita, aliquo alio superueniente, posse pronunciari, esseque validam sententiam: vnde vltimus colligitur, esse validum iudicium circa ius, de futuro inchoatum: neque enim proferri valde posset sententia circa actionem, nullam, & quae admitti non potuit.

Quinta

Quinto, ex l. si finita. §. eleganter. ff. de damno infecto, vbi habetur, cautionem, non solum pro damno praeterito, sed etiam pro futuro, si eueniat, relaxando, posse

639.20

peti, debetque concedi.

Sextò, ex l. si contendat. ff. de fideiuss. Vbi habetur, utrum possit intentare actionem, vt pronuncietur sibi competere exceptio nem, quae se in posterum defendat, si forte actio aduersus ipsum intentetur, quam ea exceptio possit excludere: cum autem, antequam actio inteteretur, nemo possit exceptione vti, eo quod exceptio sit actionis exclusio, vt habetur. l. 2. ff. de except. con. sequens est, vt actio, & iudicium illud, sit circa ius de futuro.

Septimò, ex l. si duo patroni, in prin. ff. de iureiur. & ex l. vti frui. §. vtrum. ff. si vbi frui. per. ex quibus constat, eum, cui ius, aliquid competat, petere posse, vt declaretur sibi competere: vnde Bart. §. vtrum citato, iuxta eum textum, dixit, quauis Comes possideat Comitatum, posse petere, vt declaretur, sibi competere: quare eadem ratione videtur successor in maioriu posse petere, vt, antequam is, cui succedere debet, moriatur, pronuncietur, ipsum esse legitimum successorem illi, pronociando ipsum iam habere ius ad illi tunc succedendum.

Octauò, id maximè locum habebit, si vel maioratus possessor, vel alius, qui praeferat, se esse successorem possessori, aliquid dicant, quo detrahant iuri eius, qui praeferat, se esse legitimum successorem, & quo quali in famia iuri ipsius irrogetur: tunc enim hic contendere poterit in iudicio cum illis, vt cogantur desinere id iactare, perpetuumque silentium eis imponatur, pronuncieturque, ipsum habere ius, legitimamque esse in eo maioriu successorem post illum: obtingentem, aut aduersarij cotrarium probent, iuxta l. diffamari. C. de ingenuis & manumissis.

Decimò, Sententiam hanc amplectuntur Rodericus Xarez Allegat. 4. Simanchas de primogen. disp. l. 1. c. 38. & ex parte Couart. var. res. c. 18. n. 8. Qui in editione Cafar. augustana, aut in sompnijs, refert, Arias Pinellum, Ant. Gom. & Molinam, post editionem, contrarium affirmasse. Et iuxta eandem sententiam sic Molina vbi supra. n. 9. se vidisse, pluries litteram fuisse sententiam apud suprema huius regni tribuna-

lia. n. 10. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. Coptrariam sententiam amplectuntur idem Rodericus Xarez allegat. 3. qui allegat. 4. subiungit, iuxta eam fuisse pronunciatum in Pocianno pratorio, Arias Pinello l. 1. C. de bon. mat. part. 3. nom. 7. qui

Sextam

Septimam

Octauam

ait, in causa magni momenti fuisse ita pronunciatum in Lusitania. Ant. Gom. l. 40. Tauri. n. 79. Padilla. l. 1. C. de fideicommissis. n. 31. Molina lib. 3. de primog. c. 14. n. 10. & 17. qui refert multos alios pro eadem sententia, maxime in fideicommissis. Sebiungit tamen. n. 31. quasdam limitationes, de quibus infra erit sermo, iuxta quas loquuti videntur Covar. n. 8. citato, & Rodericus Xuar ez allegat. 4. atque Greg. Lopez. l. 1. titu. 2. glof. ult. part. 3.

Hæc sententia confirmatur. Primò, quoniam iudicium fundari non debet in petitione, quia admissa iudicium ex eo, quod postea eveniet, potest reddi innane & frustratorum, saltem indices non tenentur de e re cognoscere, neque debent, & multò minùs tenetur adversarius respondere, nisi adsit de presenti aliquid sibi adversum & contrarium, ratione cuius circa futurum præiudicium aliquod ac detrimentum potest adori evenire, nisi tunc iudicium, etiam circa futurum, intenter ratione eius, quod de presenti obvenit, ut quando de presenti delectur ab adversario chirographum, quo aliquid in futurum sub conditione debebitur, atque hanc limitationem aperte adhibet. lex. 1. titu. 2. part. 3. in fine, & satis aperte eadem lex innotat reliquum, quod proximi afferimus, idque, quod probare intendimus, nempe, adorem intentare non posse iudicium, nisi circa rem præteritam, aut præsentem, non verò circa futuram, cuius habet spem, aut ius in spe, quod frustrari potest, excepto casu limitationis propositæ. Ad verò totum, excepta limitatione adhibita, habetur. l. non quemadmodum. ff. de iudicijs, ex qua lex. 1. titu. 2. part. 3. de sumptu. est, & l. Atteius. 4. in hoc iudicio. ff. de aqua pluvia arcenda. Item, quod iudex non tenetur admittere iudicium, quod, modo expresso, frustrari potest. Confirmatur ex. l. litigatores. 4. ult. ff. de recept. arbitris. Vbi habetur, si partes compromittant in arbitrum, apud omni pena ei, qui non paruerit sententiæ, quæ pena promittitur sub conditione pendente in futurum, ut si navis ex Asia venerit, arbitrium non esse cogendum proferre sententiam, antequam purificata sit conditio, namque ex Asia venerit, ne, si conditio non impletur, iudicium ex eo sit inefficax, quod dominatus cogi non possit pena illa stare, sententia. Verba illius textus hæc sunt. Arbitrum non prius cogendum sententiam ferre, quam conditio extiterit (sub qua scilicet pena promissa sit), ne sit inefficax sententia, de iudicio.

3.4

A conditione. Concinit. l. 26. tit. 4. part. 3. quæ iuxta legem litigatores citatur, statuit, arbitrum non esse cogendum ferre sententiam, nisi compromittentes in illo se obligassent sub aliqua pena stare latæ sententiæ: nam alioquin non tenerentur stare sententiæ, & est (ait lex illa) ei trabajo, que ouis in pascado ex oyendolas (partes scilicet compromittentes) tornasfetes, & en farnio, & en verga. Quod si iudicium admitteretur, vivente adhuc ultimo maius oratus possessoris, quo pronunciaretur, quis è duobus, eo iudicio contententibus, succedere deberet in eo maius oratus post mortem talis possessoris, sanè id iudicium, ost multas contentiones, odij occasiones, expensas, atque alia mala, facile reddi posset innane & frustratorium, mortuo eo, qui pronunciaretur legitimus successor, ante talē possessoris, vel nato alio legitimo successore: quo fit, ut tale iudicium admittere non sit, tanquam noxium, bonoque reipublicæ adversum: maxime cum, mortuo ultimo possessore, intra breve tempus, remedio possessorio, de quo duabus præcedentibus disputationibus dictum est, in regio superiorem natu, orta ex contentione, & pronuciandum sit, quis mitti in possessionem eius maioris, tanquam legitimus in eo successor, debeat in quod tempus, qui in vita ultimi possessoris contendere vellent, parare potius deberent breves, summarias, atque efficaces probationes, quibus uni eorum, qui potiores illas paratas habuerit, adiudicetur possessio, ac defendatur & prætetur in illa. Satis quippe est, rem publicam ex causis de præterito, & de præfenti, fixis iam & invariabilibus, sitibus vexari innumeris; neque expedit admittere etiam lites super iure de re futura adhuc incertis, an, post mortem ultimi possessoris, litiganti competere debeat, unde multa mala, sæpe sine vilo emolumento, oriri possunt, ut expetentia, sine vilo emolumento, fuisse non raro subsumma; satis testatur. Quare longè alienum à Christiana, beneque instituta reipublica, esse debet, tales causas admittere.

B

C

Secundò idem probatur, quoniam tractus futuri temporis, idve, quod in futurum evenire potest, non spectat ad iudicis officium, ut habetur. l. 1. §. 1. ff. de vius, cuius verba sunt. Quod enim perit in officium iudicis futuri temporis traditur. Tertiò idem probatur ex. l. si ha scriptu. §. 1. ff. de leg. 2. ubi. Nec petimus ad nos antequam dicatur.

Quarta

Quartò, quoniam proximitas in successione in maioratu attendi debet tempore, quo maioratus successio defertur: cum ergo ante mortem ultimi possessoris ea proximitas sciri non possit, cum interim, dum possessor viuit, possit facile variari, consequens est, vt contentio de successione in maioratu, quis cui sit præponendus, audiri non debeat ante mortem ultimi possessoris.

Quintò, quoniam si sit, qui prætendit, se esse proximum successorem in maioratu post mortem ultimi possessoris, timet, ne testes, quos ad id probandum adhibere intendit, moriantur, discedant, aut obliuiscantur, poterit eos facere examinari ad perpetuam rei memoriam, vt ad iudicium summarium ex l. 9. & 10. titu. 7. lib. 5. noue coll. c. 1. tempore mortis ultimi possessoris paratas habeat probationes. Præterea intendit, ut iudicium ordinarium viuente ultimo possessore, vt declaretur tunc, quis post illius mortem succedere debeat in maioratu, poterit præiudicio non modico esse ei, qui illud intendit, ne, si ultimus possessor moriatur ea lite adhuc pendente, non concedatur ei, illo mortuo, iudicium summarium, sed prosequi cogatur ceptum illud aliud ordinarium iudicium: id quod Molina vbi supra. n. 16. testatur eundam euenisse, non sine magno suo detrimento: quo fit, vt expedit non sit, eiusmodi iudicium intentari, viuente ultimo possessore, neque id admitti debeat: nisi in euentu exceptionis in primo argumento, quo hoc ipsum confirmamus, ex l. 1. titu. 1. part. 3. relata, cui consentiunt, alia iura.

Ad primū
arg.

Ad primum ergo argumentum in contrarium dicendum est, in ea lege esse sermonem de iure iam comparato ea testamento defuncti ad annua alimenta in eo testamento ei a testatore relicta, de quo ibi est sermo: licet enim in testamento minus solemniter esset id annui legatum ei relatum, quia tamē hæres illud soluere per aliquot annos, eaque solutione fuerat profectus, eam verò fuisse voluntatem testatoris, censetur confirmatum id legatum, nec posse hæredem illud iam non soluere, iuxta ea, quæ copiose à nobis disp. 8. t. hac de re dicta sunt: atque hic textus confirmat etiam doctrinam, quam ibi stabilimus de testamentis minus solemnibus, quando constat eam verò fuisse mentem ac voluntatem testatoris. Quia ergo in ea lege id legatum annuum in testamento minus solemniter relic-

tum, pronuntiatum validum eo ipso, quòd tào tempore hæres illud soluit, ac pronuntiatum de pronuntiatum legatarium comparabile verum ius ad illud, denotat, legatarium non solum posse petere ab hærede, si quæ annua alimenta in præteritum non soluerat, sed etiam tempore futuro, quæ ipsi debentur, quasi hæres, dum legatarius viuerit, non possit ei illa denegare. Hoc verò nihil ad rem de iure nodum integrè ad aliquid futurum acquisitum, sed quod pendet à morte alterius, qui superuivere poterit ei, qui illud obtendit, & ab alijs euentibus, qui illud poterunt impedire, vt interim, dum ille alius viuit, neque est perfectè acquisitum, non possit circa illud is, qui illud obtendit, agere, vt pronuntietur sibi competere post mortem illius alterius, sequè proinde esse verum immediatum in ea re successorem illi.

Ad secundum dicendum est, ibi esse sermonem, quando quis primum condemnatus est soluere certam pecunie quantitatem, & postea, cum esset in mora eam quantitatem soluendi, damnatus erat, si intra certum alium terminum eam non solueret, vt solueret deinceps certas viuras. Ad autem ipsi est iam perfectè questum eo ipso, quòd ea sententia iussu est lata. Præterea id quod ei in penam illi statuitur, quam in futurum incurrat, si non soluat, quod nihil ad rem de qua agimus, vt scilicet possit quis contendere in iudicio, vt pronuntietur, sibi competere ius, vt alteri, adhuc viuenti, succedat in maioratu, post mortem illius.

Ad tertium dicendum est, aduersarium debitoris meæ sub conditione, iniuriam iam aciu existentem fecisse illi, qui sub illa conditione creditor erat, per quam iniuriam debitor reddidit illud talis creditoris ipsi in futurum: eaque de causa concedi illi agere, tum aduersus id delictum & iniuriam, tum etiam, vt testibus proberet id debitum sub conditione, & in consequentiam debitoris condemnaretur illud in futurum soluere, vt tenebatur, si conditio, sub qua id debebatur, eueniat. Atque hunc euentum, & alios similes, continet exceptio supra relata, quæ lex. 1. titu. 1. part. 3. adhibet regulæ, quòd agi non possit de re in futurum, quod adhuc ex euentibus peditur: quare nihil id pugnat cum re, de qua disputamus. Hac eadem ratione, si maioratus possessor destruat, aut alienet res maioratus, quasi vinculo maioratus non fuit subiectus, nec cæcillet, aut rumpat in destruentis iustitiam maioratus, vel

Ad secundum
dum.

Ad tertium
LA

Ad tertium
dum.

Ad tertium
dum.

vel aliquid aliud faciat, quod præiudicet futuri
successoris in futurum, poterit aduersus id
egere successor, tamquam legitimus, post est
possessorem, successor, ut in nullo iuri ip-
sius in futurum præiudicetur. Quod si nil
hii id ad ipsum attinere ei obiciatur, pote-
rit contendere, & probare, se esse legiti-
mum successorum. Ita Molina. c. 14. cita-
to. n. vii.

Ad quartum. Ad quartum, prætermisissis alijs solutio-
nibus, dicendum est, probare, si similiter
ex maioratione institutione iudicium inten-
tetur, & admittatur, viuentis adhuc maiora-
tus possessore, quod contendatur, quis post
mortem illius sit legitimus in eo maiora-
tus successor, & pendente iudicio, sequatur
mors possessoris, proferaturque sententia
in eo iudicio, quis sit legitimus successor,
validam esse eam sententiam; quod nullus
distinguitur. Non tamen id argumentum pro-
bare, admittendum esse tale iudicium inte-
rim dum ultimus maiorationis possessor vi-
uit, quod tamen erat probandum.

Ad quintum. Ad quintum dicendum est, cum is, qui
domum habet, quæ ruinam imminuat, vnde
alijs damnum potest prodire, teneatur
periculum iam præsens emicare, mirum non
esse, si cogatur cauere, quod soluet dam-
num, si quod sequeretur ex eo, quod pericu-
lum iam præsens non vult emicare, consi-
deris, quod id damnum non sequetur: loca-
tione periculi præsentis; quod vitare iam
teneatur, eantio illa, etiam præsens, si illud
non vitare eligit, ab eo exigitur, ut vicini
indemnes seruentur. Neque inde sumitur
argumentum, quod possit quis in re iudici-
um, ut declararetur, ipsum habere ius ad
id, quod sibi in futurum potest compete-
re.

Ad sextum. Ad sextum dicendum est, aliud efficit
ad excipiendum aduersus aliquam actionem,
eamque excludendum, si intettetur; aliud
verò esse excipere actum, actionemque exci-
piendo excludere. Illud primò esse potest
ante actionem, meritoque poterit quis, ta-
quam iam præsens, & perfectè comparatum
velle illud probare, intentando actionem,
quæ illud probet, dum iam illud habet, si
sit periculum, quod in futurum, dum actio-
nem aduersus ipsum intentabitur, non facili, aut
non tam facili, illud possit. Ad argumē-
tum ergo in forma, concessa maiori, & mi-
nori, neganda est consequentia: diuersa enim
sunt, res id excipiendum, & exceptio ipsa,
scilicet actum excipere, quod esse non potest, nisi
intertate prius actione ab aduersario. Nihil
144

A ergo contra nostram sententiam ex eo ar-
gumento colligitur.

Ad septimum. Ad septimum, concessa antecedente, eo
cesso item eo, quod circa illud dicitur, eo
quod in eo antecedente sit sermo de iure
iam pleno, & perfectè acquisito, neganda
est consequentia: eo quod ius illud sit ad
huc imperfectum, pendensque, cum mini-
mum, à morte ultimi possessoris ante eum,
qui id ius, ad illi proximè succedendum, se
habere contendit.

B Quod ad octauum argumentum attinet, **Ad octa-
uam.** quidam arbitrantur, dispositionem legis
diffamari, solum habere locum, quando dif-
famatio est circa id, quod ad statum, qualita-
temve personæ diffamatur, attinet, ut quis,
ingenuus, affirmatur liberus, de quo solo
casu est sermo in illa lege, aut persona libe-
ra, affirmatur mancipium, vel legitimè na-
tus, dicitur illegitimus, aut, qui honesto lo-
co est natus, asseritur habere aliquam circa
genus suum habere, & in similibus eueni-
bus. Atque, cum lex diffamari in Lusitania
multò latius intelligeretur, ac prædica-
retur, sicutum. l. 3. titu. 1. part. 3. legum extra-
uag. fuit, ut in posterum in eo regno, neque
intelligeretur, neque praticaretur, de dif-
famatione circa bona externa, & causas ciui-
les, sed solum de diffamatione circa statum,
& qualitatem personæ. Necirò tamen cō-
muniter intelligitur, etiam de diffamatio-
ne circa bona externa; quod non negat lex
Lusitana citata, si de lege ipsa in se sit ser-
mo, si adeoque in solo iure communi, prout
etiam in eo regno intelligebatur, & practi-
cabatur, ante eam legem tertiam: sicque in-
telligendam esse probat copiose, ac bene;
Molina ubi supra. l. 3. & c. sententia Co-
uar. 1. var. ref. c. 18. Caeterum intelligenda
est ea lex de diffamatione circa ius perfec-
tè acquisitum, quale habet ingenuus, qui as-
seritur liberus, de quo in lege est sermo
non verò de iure solum in spe adhuc, & de-
pendenter ex eo, quod, qui illud habet, non
moriatur ante ultimum possessoris, & ex alijs
euentibus: esto enim alius asserat, se esse le-
gitimum successorem, idque iactet, admit-
ti non debet circa hoc iudicium, nisi mor-
tuo prius ultimo possessore, aut nisi, qui id
iactaret, aliquam aliam iniuriam efficeret,
qua præiudicium pararet iuri illi in spe,
ut dictum est. Ad argumentum ergo negan-
dum est antecedens: lex quippe diffamari,
non loquitur, nisi de diffamatione circa ius
iam perfectè quæ situm, quale non est suc-
cessoris in maioratione, interim dum alius est
145

dominus, & possessor illius legitimus.

Dubium verò est, in euentibus, in quibus ex l. diffamari, potest agi aduersus diffamantem modo explicato, an sit necesse agere coram iudice diffamantis, qui in eo iudicio rationem rei subire videtur an verò agi etiam possit coram iudice diffamati, coram quo diffamatis intentare deberet actionem, si prætenderet, verum esse, quod diffamat, ac dicit, easque de re agere vellet: tunc enim diffamatus rationem subire rei, ac proinde coram iudice ipsius ea causa esset peragenda. Simile dubium est in casu sexti argumenti, si quis agere vellet ex l. si contédatur, ut pronuntiaretur sibi competere exceptionem aduersus actionem, quæ contra ipsum posset intentari, an teneretur intentare id iudicium coram iudice sui aduersarii, qui in eo iudicio rei videtur subire rationem, an verò pulsit illud intentare coram suo proprio iudice, coram quo aduersarius intentare deberet actionem, quam ipse excludere intendit exceptione, ad quam opponendam probare intendit, se iam habere ius. Quamvis autem quidam contendant, iudicium ex l. diffamari, & ex lege si contédatur, intentari solum posse coram iudice diffamantis, aut alterius, aduersus quem probari intendetur competere ius ad excipiendum; eò quòd illi in eis iudicijs rationem reorum videantur habere, actorque si qui teneatur forum rei contrariè tamen sententia est communis, quam Couar. c. 18. citato à n. 4. refert, nempe, intentari etiam posse coram iudice diffamati, aut eius, qui ius ad excipiendum habet. Etenim id non est aliud quam si diffamans arbitratum verum esse, quod diffamat, id intentet coram eo iudice competente, auquoquo sibi ius ei ab eo iudice imponatur: & constituitur, se habere verum ius ad excipiendum coram eo iudice, coram quo aduersarius opponere deberet actionem, quam ea exceptione debet excludere. Atque hæc communis sententia mihi placet: quæ quoad iudicium ex lege diffamari, statuta est l. 2. tit. 1. part. 3. legum extraneantium in Lusitania.

SUMMARY

DEBITA. Maioratus institutoris ex vniuersa hereditate, etiam si legatus aliqua solum reliqua, teneatur non solum primus successor, sed etiam sequentes, si primus ad non profutur solueret, etiam si necesse ad id sit alienare liquidum vinculum.

Idem si maioratus institutoris instituitur de omnibus, institutoris bonis, aut de vniuerso patrimonio. Quin idem in effluuio, si ius, ius, instituitur contrarium.

3. Maioratus si ex quota hereditatis, de ex parte, certis, quartis, aut aliis similibus hereditatis, parte sit institutus, siue de: eadem titulo, sine legationis, siue e. i. a contrarium, ius, et successores in eo maioratus teneantur, non quoad ad omnia debita institutoris, sed ad similes partem proportionalem eorum debitorum.

4. Maioratus si ex quota bonorum, aut patrimonij, sit institutus, successores in illo ad nulla institutoris debita, teneantur. Si tamen plura in maioratum acceperint, quam deducto toto ere alieno ad eam quotam assignetur, et repetantur, reder, ut inde soluantur debita. Idem si ex rebus certis maioratus sit institutus. Semper etiam actio realis, quæ comprehendit aduersus bona, ex quibus maioratus est institutus, competit ratio, ne eorum aduersus successores.

5. Maioratus si institutus irreuocabilitate sit, certis bonis, successores non teneantur ad debita institutoris, postquam institutionem contraria.

6. Creditores non actio in hoc regno ex in Lusitania detur aduersus successores in maioratum, instituto ex quota bonorum, aut ex re certis.

7. Verò solum aduersus filios heredes eius institutoris.

SUCCESSOR IN MAIORATU AN AD DEBITA INSTITUTORIS TENEAUT. Disp. 649.

IN ACTENVS de maioratu & creatione maioratus Hispani, deq; necessitate in illo, dictum est, simul explicando aliquam, quæ res ipse de quibus disceptabamus, quibus postulare videbantur, cum eisdem erant conexa. Nunc quidam alio circa eosdem maioratus eruat explananda, ut affectus, & conexa cum ipsorum naturæ, intelligantur, sicque exacta de illis cognitio habeatur. Atque primo loco id, quod propositum est. Dicendum verò erit, primo in hac dispositione de debitis institutoris maioratus: & in sequenti de debitis successores in possessoris, qui maioratus institutor non sunt.

Quod ergo ad non propositum actum, quando maioratus institutor illud instituit ex vniuersa hereditate, est aliquis de suis bonis legauit, nullum est, successores

tem in eo maioratu, tenetur ad omnia debita institutoris defuncti: est enim hæres vniuersalis, seu in solidum, comparatione illius institutoris, illique iure hæreditario succedit, vt disp. 61. §. ostensum est, ac proinde in illud transeunt actiones omnes defuncti, tam actiue, quæ defuncto compete- bant, quam passiue, quæ aduersus illum po- terant intentari, atque adeo tenetur ad om- nia debita, & onera defuncti, & ad legata ex ipsius defuncti bonis, iuxta ea, quæ disp. 155. copiose explicata sunt, consentitque communis doctorum sententia, quam Mo- lina lib. 1. de primog. c. 10. §. n. 1. refert ac sequitur. Quo loco obferua, non plura bona censenda esse tunc relinqui vinculata ob in- stitutore eius maioratus, quam quæ super fuerint, per soloris omnib' legatis & debitis omnibus defuncti, extractis sumptibus necessarijs, vt impense funeris, inventarij, & alijs similibus: quæ omnia persoluenda erunt ex bonis mobilibus: quædo verò hec non fuerint satis, distrachenda sunt bona immobilia, quantum sit satis ad omnia ea persoluenda etiam si defunctus præceperit ea non aliterari: quoniam id præceptum vim solum habet, quoad alienationem vo- luntariam: secus verò quoad necessariam, vt habetur. l. pater filium. in prin. ff. de leg. 3. l. si uis familias. §. diuis. 2. vers. quod si li- beris. ff. de leg. 1. l. cum fidei hæredis. ff. de fideicommiss. libertatib. l. peto. §. prædium, ff. de leg. 2. & l. alienationes. ff. si familie her- cis.

Non solum autem primus, qui ita insti- tutori hæreditario iure succedit in maiora- tu, tenetur ex bonis institutoris soluere de- bita institutoris, sed etiam quicunque alius, qui in eo maioratu viterius successerit, si debita aliqua eiusdem institutoris compareant, aut nondum soluta fuerint à prædecesore, tenetur similiter ea soluere de bonis institu- toris, etiam si opus sit ad id vendere aliqua de vinculo maioratus. Ratio autem est, quod- uia sequentes successores in maioratu illo, post primum, rationem habent fideicom- missariorum vniuersalium comparatione institutoris, eaque de causa, eo ipso, quod maioratus ad eorum vniquemque transiit, vnà cum illo, transeunt etiam actiones, tam actiue institutoris, vt si quæ bona, aut iura, compareant ad eum pertinuisse, ea recupere- rent, & vniat tali maioratu, quàm etiam passiue, vt soluant de bonis institutoris, si quæ debita illius, aut legata, de nouo com- paruerint, aut antea soluta non fuerint, vt

disp. 186. Ex multis iuribus copiose ostendit- dum, consentitque communis doctorum sen- tentia, & in reposita affirmat Molin. c. 10. citato, n. 1.

Quæ hæcenus dicta sunt, intelligenda sunt mi- nister sunt, si quis testamento maioratum in- stitutor de vniuersis suis bonis, aut de vni- uerso suo patrimonio: licet enim nomine bonorum, extra testamentum, intelligantur bona defuncti, de ducto gre alieno. l. subsi- gnatum. §. bona. l. bonorum. f. l. propriis ff. de verb. sign. & l. mulier bona. ff. de iure.

dot. ac proinde in eum, ad quem ita bono- omnia alicuius pertinent, non transeant de- rigore iuris actiones passiue illius, quan- do iam omnia bona ex testamento, aut vniuersum patrimonium, vel aliud, quod idem sonet, alicui relinquitur, id cæsetur hæredi in solidum institutio, iuxta ea, quæ disp. 155. §. his ita, à nobis explicata sunt præ- terea cæsetur fideicommissum vniuersale, si hæres vltimis grauaretur, id alteri restituere, ac proinde actiue, & passiue, actiones de- functi, transeunt in ita institutum, & in sub- stitutum fideicommissarium, non secus ac si hæreditas, quæ æ alienum cõprohendit, defunctumque representat, esset eidem re- licta. Ita præter ea, quæ d. sputatione citata dicta sunt, probant. l. nam quod. §. vlt. idem- ta lege sequenti, & l. eogi. in prin. ff. ad Tre- bell. & l. §. in prin. ff. de bonor. poss. & alia iura, quæ glossa ibi verb. plerumque, citat, & asserunt Bart. & communis doctorum sen- tentia, quam Molina, c. 10. citato, n. §. 4 refert ac sequitur. Quando autem quis ex- tra testamentum contractu, etiam reuoca- bilis, institueret maioratu de omnibus suis bonis (quod raro eueniet) tunc, cum nomi- ne, omnium bonorum illius, solum intelli- gantur, quæ, deducto gre alieno, ad ipsum spectant, vt ex iuribus supra citatis, & com- muni doctorum sententia, constat, tunc vri- que, de iuris rigore, non transirent in pos- sessorem hominis maioratus actiones passiue defuncti: tamen si, in effectu, aduersus eum- vtique transirent. Cum enim tunc non da- retur hæres, qui personam defuncti repre- sentaret, aduersus quem transirent, & qui rursus ab hoc exigeret, si quid de gre alie- no nõ integrè ex hereditate defuncti extra- hec, retineret, ultra bona proprii defuncti, vtique creditores ipsi agere in mediata aduer- sus hunc posset, vt, quod in super haberet, restitueret: aut petere posset, vt hereditas defuncti illius ab intestato, curatior daretur, qui ex ea hereditate, personam defunc-

si representate, aduersus quā passiuę actio-
nes defuncti, iuxta ea quę disp. 155. dicta sūt,
transfisset, solueret et totū alienū, & quod
superesset, eo in integrū soluto, traderet, tan-
quā bona defuncti, vocato ad maioratū, cau-
tione ab eo, vocato præfita, vt, si amplius
debere defunctū postea probaretur, id etiā
ex eisdem bonis persolueret. Atq; hoc est,
quod Mohan. s. citato cū alijs, quos re-
fert, vult, ac iñtēdit. Quo loco obserua, in
eucta, de quo disputamus, nō prius esse tra-
dendā possessionē actualē honorū defuncti
ei, in quo eo modo institutus esset maiora-
tus omnium bonorū, quā se astringeret ad
soluendū totū et alienū, si quod in futurum
cōperiretur defuncti debere; atq; tūc, vi ei
pacti & obligationis, transfirē aduersus eum
actiones omnes passiuę defuncti. Obserua
itē, hodie in hoc regno, etiā si nō ita succē-
sor in maioratu se astrinxisset ad debita de-
functi inde soluēda, cōcederetur creditoribus
actio immediata aduersus illū, vt inde
debita defuncti solueret, iuxta ea quę subitū
gemos statim, dū sermo erit de maioratu in-
stituto de parte, aut quota, bonorū defuncti.
Deniq; obserua, nō solū, quādo alicui testa-
mento relinquuntur omnia bona, nomine,
omniū bonorū, cōprehēditur, etiā et aliē-
nū, sicut in hereditate, ac proinde transfirunt
in eū actiones passiuę & passiuę defuncti, vt
dictū est; sed etiā, quādo princeps de porta
eo restituit omnia sua bona, aut alicui alteri
famili, cōfetur reponere illū in statu, quo ad
sua bona, in quo erat, antequā illi a amitte-
ret, ac proinde nomine, omnium bonorū,
comprehenduntur iura & actiones, regre-
diunturq; proinde ad illū actiones actiuę &
passiuę, quę, si id defuncti nō cōmississet, ei,
& aduersus eum, cōpetere. Ita habetur.
& princeps bona. ff. de verb. sign. & assign-
mant ibi Bart. & communis doctorum sen-
tentia.

Si maioratus sit testamēto institutus ex
quota hęreditatis, purā ex dimidia hęredi-
tate, ex duabus tertijs, ex vna tertia, ex quā-
ta, aut ex alia hęreditatis quota, tunc tran-
sfirunt actiones actiuę & passiuę defuncti in
primum successore in eo maioratu, tanquā
inverū hęredē vniuersalē defuncti, nō tamē
in solidum, sicut neque hęres est in so-
lidum defuncti, sed pro rata portionis hę-
reditatis, ex qua institutus est maioratus,
iuxta ea, quę disp. 155. dicta, ostensa sūt,
atq; in re proposita a firmat Molina vbi su-
pra. o. 6. cum cōmuni doctorum sententia.
Eodemq; modo transibunt pro eadem ra-
ta in reliquos successores in eodem maio-
ratu, tanquā in fideicommissarios vniuersa-

les & comparatione primi institutoris, si qua
debita eiusdē institutoris comparuerint,
aut nondum fuerint soluta, iuxta ea quę
disp. 186. dicta sunt. Eodem verō modo, si
maioratus sit institutus ex quota hęredita-
tis, nō titulo hęredis, sed titulo, & nomine
legati (porell enim legatū relinquē ex quo-
ta hęreditatis, vt ex verbis citatis collat),
transfirunt similiter actiones actiuę & passiuę
institutoris, pro rata eiusdē portionis
hęreditatis, in primum, & in consequenter,
vocatos ad eum maioratum, nō quidē qua-
si verē sint hęredes, & fideicommissarij vni-
uersales, cum sint legatarius, & fideicōmis-
sarij particulares, neq; in eo euctū vim ha-
beat cetera, quę ex senatusconsulto Tre-
bellianico circa fideicōmissarios vniuersa-
les sancita sunt, vt apertē vtrinq; constat
ex l. mulier. §. vltim. ff. de Trebell. & asse-
uerat ibi glossa vltim. sed quoniam, cum
id legatum ex quota hęreditatis, & non
ex quota bonorum, relictum fuerit, & in
quota hęreditatis actiones actiuę, & et
alienū, onusq; ad id soluendum nomi-
ne & loco defuncti, continetur, eo ipso,
quod id legatum est relictum, siue ex tes-
tamento, siue ex codicillo, cōfetur res-
tator actiones actiuę & passiuę, pro rata
transfuisse, suo nomine, ac loco, in legatari-
um, & in fideicōmissarios particulares, ad
quos id legatū derivari statim, vt apertē ha-
betur. l. si quis servus. §. vltim. ff. de leg. 2. & ibi
affirmat cōmuni doctorū sententia, cōlen-
tiq; glossa vltim. a citata, in fine: & quoniam
nullā rationē reddat textus ille, quare in
talē legatariū transfirant actiones actiuę & pas-
siuę defuncti pro rata, sanē ea est, quā nos
reddidim⁹, quę verē fuit ratio fudamētalis
pius rextus, nēpe quoniam, cum nomine, por-
tionis hęreditatis, cōprehēditur etiā pro-
portionalis pars, tū etis alieni defuncti, onus
nūq; illud soluēdi, tū etiā actionē actiuę acti-
viq; eo ipso, quod legatū quorū hęredi-
tatis relinquuntur, cōfetur, ex præscripto de-
functi, transfiruntur in eū equali quāda bono-
rū, quota etiā proportionalis ad onus acti-
uarū, & etis alieni onerisq; illud soluēdi lo-
co ac nomine defuncti. Atque, quod hoc
præcise, eiusmodi legatarius habet tamē
quam hęres, quod scilicet ad eum perinde
atque ad hęredem, transfirunt actiones
actiuę & passiuę defuncti: sicq; accipien-
da sunt, quę cum Anto. Gom. & Molina
hac de re diximus disp. 204. in principio.
Hinc dico, quoniam hęres institui nō
possit, nisi testamento, si tamē maio-
ratus instituitur contractu ex 109. hę-
reditatis, aut contractu, vel codicillo,

C
D
E

et quodam hereditatis, nec: quoniam ita vocat
et maioratus. non sit heres, sed potius dona
tarius, aut legatarius, etiam si ex qua ira
maioratus instituitur, in eam tamen transibit ac
tiones actus, & passus, defuncti, ex prescrip
tione & institutione defuncti. Perinde ac si ha
res similitur esset institutor: quod non videtur
recedere Molina ubi supra. n. 7. Arbitratus, ac
tiones actus, & passus, defuncti transire in
aliud non posse, nisi in verum heredem: cuius co
ntrarium persuadent, tum ratio à nobis red
dita, tum etiam lex si quis servum. §. vii. ff.
de leg. 2. & consensit. l. mortis. A. vii. iunc
ta glossa vlt. ibi, in fine. ff. ad Trebell.

4. Quando maioratus ex quota bonorum fuit
institutor, tunc in vocatur ad eum maioratus, ne
que actiones actus, neque passus, institutoris
transibit: sed illae competunt heredibus, & adver
sus heredes, institutoris pro rata portionis
hereditariae, in qua vult quodque: eorum fuit in
stitutoris: vacatur verò ad eum maioratus, acci
pit, deducit totumque alieno, eius portionem bo
norum: ex qua maioratus fuit institutor, de
manet hereditas, aut de patrimonio defuncti:
quoad id eius portionis, quod non acceperat ab
instituto in vita illius. Hec collat ex. l. eum
autem. ff. de leg. 2. & ex. l. 1. c. si certum petat,
& affirmat communis doctorum sententia, quod
Molina ubi supra. n. 8. refert ac sequitur.
Quod si, post acceptam eius portionem, detegatur
plus a re alieni defuncti, unde intelligatur,
plus accepisse vocatum ad maioratus, quod
ad illam quod bonorum institutoris attineret,
tunc creditores agunt aduersus heredes, &
non aduersus hunc heredem: verò agunt aduer
sus hunc conditionem indebiti, repetendo,
quod plus receperat, pluraque ei per erro
rem fuit solutum, quam ei quod bonorum
institutoris maioratus, esset debitum.

Multo minus, si maioratus institutoris fuit
ex re, aut ex rebus certis, ut ex fundo, aut do
mo, vel ex certis praedijs, transibit actiones
actus, aut passus, institutoris in successo
rem eius maioratus: sed solus transibit in herede
m, aut heredes, institutoris: actio enim per
sonalis non sequitur possessorem rei, aut rerum,
In particulari. l. 1. §. haeres procepto, & l. co
pi. §. inde sequitur. ff. ad Trebell. l. quoties.
C. de heredibus. in ff. & affirmat Molina ubi
supra. n. 10. cum communis doctorum sententia. Ob
servandum, si id contingeret, quod aestima
tione circa legitimam alius in bonis institu
tione debitas, neque facultas interueniret
principii, quia eas posset ea minuire, aut
pars eius aestimationis necessaria esset ad de
bitum institutoris: solueda, ita ut saltem quarta
hereditatis maneret heredi, aut heredibus,
eiusdem institutoris, tunc licet ad eum modo in

A. institutum, non transiret actiones defuncti passus, ne
quid minus heredes agere possent contra de
ne indebiti aduersus ita institutum, ut de ea
aestimatione redderet, quantum satis esset
ad legitimam alius debitas, & ad illo mo
do persolvenda debita defuncti.

Quod dictum est, actiones scilicet, quae co
petebant creditoribus aduersus institutorem
maioratus ex quota bonorum, aut ex praedijs,
aut praedijs certis, non transire in possessorem
eius maioratus, intelligenda sunt, quod actio
erat personalis aduersus maioratus institu
toris: secus verò quod erat realis, seu hypo
thecaria: si enim bona, ex quibus collat ma
ioratus, alteri erat hypothecata, aut eorum
dominium ad alterum pertinebat, utique: agere
poterit, vel reuocationem, vel pignoratitiam,
aut hypothecariam, actionem aduersus posses
sorem maioratus, ut ex se esse perspicuum
& constat ex. l. 1. & 2. C. si quis ex plurib.
heredibus. l. 1. C. de hereditariis actionibus.
§. 4. haeres. ff. commodati. ex. l. 1. rita. 2. part.
§. & affirmat communis doctorum sententia, quod
Molina ubi supra. n. 12. refert ac sequitur.

Illud autem est obseruandum, in euenibus, in
quibus dictum est, successorem in maioratus ve
niri: ad debita institutoris, scilicet quia haeres
debis institutoris: contra petat actio aduersus
possessorem maioratus, ut reddat aliquod, in
telligendum esse id, nisi talia debita contra
dicta sint post eum maioratus rite & omnino valide
ab eo irrevocabiliter instituta. Tunc enim,
sicut reuocare eum non potest in totum, aut ex
parte ita neque, obligare eum, aut bona, ex qui
bus constat, potest, neque: vlla debita illius
personalis, praesentia talis maioratus rite &
omnino valide ab eo irrevocabiliter insti
tuta, siftere possunt. Ita Aut. Gom. l. 49.
Tauri, in calce. de 72. Peralta. l. 3. §. qui fi
deit omnimodum. n. 174. ff. de hered. inst. &
Molina ubi supra. n. 11. qui ait: pluries videtur
se id ita fuisse praedicatum, ac intellectum.

Ab hac tamen distinctio haec disputatio
ne, non interuenit, sed consentiunt cum
eis, quae habentur lib. 3. l. si sit ordinat. titu.
75. in prin. nam et si non omnia, quae à no
bis explanata sunt, continerentur:

1. Circa ea, quae de debitis eius, qui maioratus
instituit ex quota suorum bonorum, aut ex
praedijs, vel praedijs certis nobis explica
ta sunt, quod scilicet non transiret aduer
sus successores in tali maioratus actiones
personales, quae erant creditoribus aduersus
institutorem, sed transiret aduersus heredes
eiusdem institutoris, qui haeres agere rus
sus poterit aduersus successores in maio
ratu, ut reddat, quod plus accepit, tanquam ad
eum maioratus pertinet, quod erat acceptum, modo

modo à nobis explicato: circa hanc, inquit, quæ à nobis fita, ita dicitur in iure comuni, explicata & comprobata sunt, hōgā textū disputatōnem Molina vbi supra. n. 13. & 14. & Gu tierius de pract. qq. lib. 2. q. 18. num. scilicet lege. 21. Tauri, quæ est l. 5. tit. 6. lib. 5. noue collect. extenuis correctæ sūt, quasi ex lex cōcedat creditoribus institutoris actio nes aduersus successores in eo maioratu, ut pleriq; ex doctoribus Hispanis autmanē, eas cōcedere creditoribus meliorantib; aduersus simili modo melioratū in tertio & quinto bonorū: eadē verō prorsus est ratio, de eo modo meliorato, & de successore in maioratu instituto ex quorū bonorū, aut ex rebus certis. Nos verō disp. 204. rē hāc examinauimus, & cū Molina (cui Gu tierius cōsentit) ostēdimus, nō corrigere ius cōmune; tamē tūtius dixerim; cum Molina esse, ut, propter opinionū varietatē, creditores melioratis, aut institutis maioratū, actionē intēret supral aduersus heredes melioratis, aut institutis maioratū, & aduersus melioratū, aut successore in ta li maioratu; quō etiā cōsentit Gu tierius vbi supra. n. 18. Ibidē Gu tierius. n. 19. ad dit; quicquid sit in pūcto iuris, si tamē credi tores actionē intēret aduersus melioratū, aut aduersus successore in maioratu, ut id soluat, quod re ipsa debet de bonis melioratis, aut institutis maioratū, quod tan dem cogetur soluere, si hāc redēs meliorantis, aut institutis maioratum, id condi ciat, ut creditoribus per ipsos soluat, in praxi sustinēdū esse eā actionē, & libellū creditorū, cogēdūq; esse soluere credito ribus, ut circuitus ille vitetur, argumēto. l. dominus testamēto, iūcta glossā vltima ibi. ff. de condit. indebiti, qui textus quotidie ad id allegatur, quod, causa vicādi circuitū, datur ei actio, cum quō nullū negotiū est gestū, si verē id ad eum pertineat, & l. cum fundus. §. seruū tuū impudens. ff. si certū petatur; & quoniam in hoc regno iudican tū est inspecta facti veritate, ut habetur, l. 19. tit. 17. lib. 4. noue collect. idemq; sanc tum est in Lusitania lib. 3. ord. tit. 49. Doctrina verō hāc Gu tierius maxime habebit locū in hoc Castellæ regno propter dis positionē legis. 21. Tauri citatæ. Eū legitur.

SVM MARIVM.

DEBITA in utilitatē maioratus, aut prius reipublice utilitate ex Regis facultate concessa, obligatur ad illa bonis maioratus, solvenda sunt à successoribus in maioratu, alienantib; ad ea solvenda poterant ex eadem

regia facultate bona aliqua maioratus. ¹
A Debita contrahit pro fructibus ex maioratu percipiendis, non tenentur soluere successores. Si tamen concerneret utilitatem maiorem seu quentū in eodem maioratu contribueret vniuersa quisque cogi posset pro rata sua utilitate. ²
3 Maioratus possessor si sumptus in maioratu utilitate efficit, ad cōseruationē eū illius nō necessarios; siue ex regia facultate; siue nō; quorūq; successores ad ea debita tenentur, et quorūq; nō. Nec pro eis bona maioratū obligari possunt. ⁴
4 Maioratus possessor obligare potest bona in maioratu pro debitis factis ad necessariam illorū cōseruationē, aut ad longē maiori commodum maioratus; ad eaq; tenentur successores in maioratu ex bonis eiusdem maioratus. ⁵
5 Si verū habet, et tenentur successores ad debita creditoribus; et si uxori cōparationē dotis; et bonorū paraphernaliū, nihil impediunt. l. 46. Tauri. Quia si pro necessaria reparatione, aut cōfectione edificij maioratū, mutuo futurerat pecunia, que totā in eodē mureret, iactetib; potestatem pro eo debito edificij eo ipso mureret. ⁶
6 Debita, quæ antecessor in maioratu non pro necessitate, neque utilitate maioratus contraxit, soluere non tenetur successor in maioratu de bonis maioratus. Neque aliter ad illa tenetur, quā si heres illius extiterit, idq; pro rata portione, in qua heres extiterit. ⁷
7 Rex quorūq; debita sui predecessoris in regno non soluere tenetur. ⁸
8 Maioratus successor in Lusitania quorūq; quæ antecessoris sui debita soluere tenetur. ⁹
9 Successor in maioratu, an teneatur soluere debita predecessoris in illo qui eius maioratus institutor non fuit.

Disp. 641.

VOD attinet ad debita predecessoris in maioratu, qui institutor eius non fuit, ad stringendū est. Quoniam, aut ea debita contrahita sunt cōsēplatione maioratus, pro eius cōseruatione ac utilitate; aut aliter sūt contrahita, pro utilitate, aut iusto predecessoris.

Quando cōsēplatione maioratus, pro illius cōseruatione ac utilitate, contrahita sūt, tunc, si interuenit regia facultas ad ea debita contrahenda, aut ad bona maioratus pro illis hypothecata, utiq; nouus ea soluenda, etā sit ad successores in maioratu; poterit nō aliqua bona maioratus ad id vēdi, aut aliter alienari; ut satisfiat eis debitis, quādo commo dior alius modus eis satisfaciendi nō occurrerit. Ita Molina lib. 1. de primog. c. 10.

T 2. n. 13.

n. 15. Sic vidimus annis præteritis, cū Rex servitiū à possessoribus maioratū pro reia publice indigētia exigeret; & quidā possessor cuiusdā maioratus, gravatus esset multo ære alieno; facultatē illi Regē cōcessisse, ut annuū censū redimibilē certæ quātis super bona maioratus venderet, unde pecuniā ad id servitiū necessariā cōpararet: cū autē hic paulo post mortuus esset sine liberis, & germanus frater succederet in maioratu illo, onere illo census ex regia facultate ea de causa gravatus; utiq; tā ipse, quā reliqui successores in eo maioratu, tenētur ex redditibus eius maioratus solvere annuū illū censum, quovsq; liberalitate alicuius ipsi redimatur, aut diēdatur pars maioratus, unde id onus redimatur, atq; auferatur.

Quando autē debita sine regia facultate cōtracta sunt maioratus cōtēplatione, pro illius cōservatione ac utilitate, iterū est distinguendū. Quoniam, aut ea debita cōtracta sunt ex causis ad maioratus perpetuū cōservationem necessariis, ita scilicet, quōd, nisi fierēt illę expensę, res maioratus perirent, aut valde redderetur deterioris: aut cōtracta sunt ex causis ad perpetuū maioratus cōservationē & utilitatē voluntariis, quia scilicet sine illis res maioratus pēscuerant quidem sine notabili detrimento, attamen expensę illę vtiliores in perpetuū res maioratus reddiderunt: vel deniq; debita illa cōtracta sunt ex causis, quę ad fructuū collectionē attinebāt, vel ad impensam, quā maioratus possessor facere tenebatur.

In hoc tertio euentu, successor in maioratu, non tenetur solvere eiusmodi debita, neque antecessor potuit pro illis obligare bona maioratus: quoniam solutio earū expensarū, ad possessorē tunc maioratus expectabat ex redditibus maioratus; eō quōd ex debito suo, aut pro sua solum utilitate, eas fecerit: quare hæres illius tenetur ea debita solvere, iuxta vires hæreditariis talis tunc possessoris maioratus: nō verō successor in maioratu, nisi hæres simul sit talis antecessoris: atq; tunc tenebatur, quatenus hæres illius, de alijs eiusdē prædecessoris bonis, non verō quatenus successor in maioratu, neq; de bonis maioratus, aut de redditibus maioratus, quātā pūcto mortis prædecessoris ad ipsū spectat. Hęc ex se sūt nota, & q; affirmat Molina. c. 10. citato. n. 18. 23. 6. si verō, & n. 24. & in calce. n. 27. & cōfirmatur ex c. ex præfenti, de pig. vbi, cū sacerdos quidā defunctus bona quędam mobilia sup. Ecclesię in pignus tradidisset pro debi-

to cōtracto, nō ex Ecclesiā, sed ex sua necessitate, præcipitur, ut hæres illius soluat debitū, & res illę reddatur Ecclesię: quę pignoris ratione, eō quōd nō esset sacerdotis illius, sed Ecclesię, neq; pro Ecclesię necessitate fuerint obligatę, subire nō poterūt, neq; Ecclesiā, aut successor in illa, ad solutionē talis debiti teneatur, eō quōd pro Ecclesię illius necessitate, aut utilitate, nō sit cōtractū. Rectē verō Molina vbi supra subiūgit, si debita illa essent cōtracta pro expensīs factis in rebus maioratus, ex quibus utilitas redundaret in successores, quia scilicet propter illas fructus perciperēt vberiores, tūc, pro rata utilitatis, quā suo tēpore perciperet, cōtribuere teneretur ad eas expensas, seu ad ea debita, ita ut, quod contribueret, incrementum utilitatis, quā perciperet, nō excederet, neq; contribueret plus, quā pro rata utilitatis suę, ad ratam utilitatis antecessoris, ac sequentiam in maioratu, esset incrementum vtilitatis esset, longē maius.

In secūdo vero euentu, quādo scilicet debita essēt cōtracta ex causis ad maioratū perpetuū cōservationē, ac utilitatē, non quidē necessariis, s. d. voluntariis, dicendū est. Si facultate regia esset cōtracta, tūc bona ipsi manere ad eiusmodi debita obligata (Regē tñ nō debere eā cōcedere, nisi euidenter cōstaret, id esse in maiorē multo utilitatē maioratus, quā sit quicquid eorū debitorū, aut nisi bonū cōmune rei publice postularet, ut id ita fieret) ac proinde successores in maioratu manere etiā obligatos, & teneri illa solvere eo modo, quo de censu illo, in bonis cuiusdā maioratū ex regia facultate cōstitutū, in principio huius disputationis dictū est. Ita Molina. n. 27. citato. §. si verō; licet modū solutionis non explicet. Si verō tñne tali facultate esset cōtracta, tūc maioratus bona nō manerēt pro eiusmodi debitis obligatę, neq; alienari possēt ad illa solvendā, neque proinde ex illis solui possēt. Vnusquisq; tamē successor in maioratu, pro ratione maioris utilitatis, quā ob eos sūptus perciperet, cogi possēt aliquid proportionale, prout dētis arbitrio taxadū, de redditibus cōtribuere, modo in calce tertij euentus præcedētis à nobis explicato. Quōd si quid solvendū superesset, illud tenerent solvere hæres et possessoris, qui ea debita cōtraxit, idq; de hæreditate illi, modo in eodē tertio euentu etiā à nobis explicato: alioquin creditores id amitterēt. Hęc intēdere & affirmare videtur Molina. §. si verō citato, iuncto. §. sequen-

D

ti, & n. 18. Ecce te nō aded exaſtē explicet, A
& facili patet ex dictis in tertio eneto præ
cedente: præter illud, quod bona maioratus
nō manerent pro eis de debitis obligata, neq;
ad illa solueda possent alienari, aut ex illis
solui possēt. Quod tamē probat Molina. q.
si verō citatō: q. oniam, cū id dedere facili
posset in destructōne maioratus, & in maxi
mū grauem & detrimentū successōrē in il
lo, utiq; nō esset deſenda cōſeſſa illi facultas,
vt, obligando bona maioratus, aut redditus,
alioquin à ſuccēſſoribus percipēdos ex il
lo, id efficiat, q̄ videt̄ vtile indicat futurū tra
ſſatū; neq; omni nō est necessariū ad eis
maioratus cōſertatōnē: sed ex ſuis ſolū de
bonis, cōdōnādo id maioratū, & ſuccēſſō
ribus in illo, poteſt ſolū id efficere, ſi viliū,
aut certē periculū totum in ſe inſciπiendo,
quod ea de causa vinculum maioratus ne
la ex parte diſſoluatur; neq; id continget
reditus, alioquin ex eō maioratū ſuccēſ
ſoribus percipiendos; quod ſi ea lege illos
noluerit facere, ab eis eſſe diſtēte exponeat.

In primo verō eneto, quādo ſcilicet de
bita cōtraſta eſſent ex cauſa ad maioratū
perpetuā cōſertatōnē necceſſarij, ſolueda
de eſſent de bonis maioratus, poſſent t̄q;
bona maioratus pro eis de debitis obligari, ac
que ad eorū ſolutiōnē tenerentur tūcēſſo
res in maioratu, eſſēt q; eo modo ſolueda,
quod de cōſuſſo ex regia ſeueritate in quo
dā maioratu cōſtituto, in principio huius
diſputatiōnis dictū eſt. Ita Molina vbi ſu
pra. x. n. 15. & n. 17. cōmōit; doctorū ſē
tētiā, quā rēſert: Quod autē ſuccēſſores in
maioratu tenerentur ea ſolueda de bono ma
ioratus, præſert. c. 2. de ſolut. Vbi promēcia
tur, debiti à prædeceſſore in Eccleſiā ne
ceſſitate cōtraſta, ſolueda eſſe à ſuccēſſo
re de bonis ratiſ Eccleſiā ea dē q; eſt ratio
de debitis à prædeceſſore in maioratu pro
neceſſitate euiſſe maioratus cōtraſtus, quia
ſcilicet illiſ eiſ ſupribus repārat̄, & de
terior mōdū dīrēct̄ eſſetur, legē q; maius detri
mentū illi obueniret, quā ſi quāritas dabūt
rū ex de causa cōtraſtatorū: tūc enim begorū
maioratus geſit viliſ, ac proinde maiora
tus ipſe, ſuccēſſoreſ q; in illa ratione illius,
atq; de bonis illius, tenerentur ei, & credito
ribus ea in parte illius, ad ea debita aſſione
negotiōrū geſtorū. Atq; idō dicēdū eſſe ar
bitror, quidō, licēt cauſa nō eſſet necceſſa
ria, eſſet tamē aded viliſ, quod ex eis ſup
ribus, ac debitis, longē plus valoris, & emo
lumētī, ac reuerſio maioratus, quā ſi ſump
tus illi ea debita; tūc enim maioratus ipſe,

& ſuccēſſores in illa ratione illius, teneren
tur illi, & cōtraſtorū illius, ad ea debita ſea
tione negotiorū geſtorū. In dō verō ſim. 1. a
debitū. 1. de ſolut. cōſertat̄ cōtraſta pro
neceſſitate Eccleſiā & maioratus, hoc eſt,
pro legē maiori vilitate, quā ſi ſua nō eſ
ſent: quid enim viliſ eo modo eſt, neceta
riū etiā dīrēct̄ ſup̄nō necceſſa. o latē, vt cō
prehēdit etiā viliſ, vt in proxiimo Porph
rij, & alijs ſapēnotatur. Neq; reſert, ſi quā
dicat, maioratus bona neq; hypotheſarij
neq; alio modo alienari poſſe, ex præcepto
inſtitutoris ex maioratū q; ipſa natura, ad
proinde nec obligari poſſe pro cuiſmōdi
debitis, neq; dīrēct̄ partē eorū ad ea debita
ſolueda. Nā id intelligēdū eſſet cauſa vo
luntariā: ſecus autē ex cauſa necceſſaria, qua
lis hec eſt in prohibitione enim alienatio
nis excluſa eſſetur alienatio ex cauſa nec
ſaria, vt probat iura, q̄ in principio diſpu
tatiōnis præcedit ad hoc citauim⁹, & aſſer
mat cōmūis ſentētiā, quā ad rē propoſitā
Molina vbi ſupra. n. 20. reſert ac ſequitur.
Neq; enim credēdū eſt, maioratus inſtitu
torē, qui ſes maioratus idēco alienari pro
hibuit, vt perpetuū in familiarē oſeruari tur,
id etiā voluiſſe in eneto; quod, ſi pars nō
alienaretur; aut. ſi omnes nō expoſerent
periculū alienatiōis: partē eorū, omnes hy
potheſarij pro debito aliquo ſubiicere dīrēct̄
neq; aut legē maiori earū pars, omnino peri
culū quippe hominis eſſet, pro ſuis inſip
itū, & quā contrariū præſert. et, quā eo ſuo
præcepto intēderet. Hæc omnia cōfirmā
tur ex. 1. pater filiū, in prin. ſi de leg. 3. Vbi
cū pater bona, quā hypotheſa alteri eſt ob
ſata habebat pro certa pecuniā quāritate,
quā illi debebat, in fide cōmiſſi filio re
quuiſet, prohibēdo illa alienari; aut hypo
theſa ſubiicere, vt in perpetuū in familia
q̄ ſolueretur; ſi illud; ea hypotheſa alteri
ſubiicere pro æquali pecuniā quāritate,
quā multo accepit, vt ſolueret illud debitū
patris, pro quo eadē bona pater hypotheſa
ſubiicere, quā ſitum ſit, an hec ſecunda
hypotheſa valida eſſet, vel nō, ſed eſſet nul
la, vt potē cōtraſta ſcriptum patris. Reſ
pondetur verō, validam eſſe: quia ex cauſa
neceſſaria ad ſoluedum debitū patris, ne
q; aliter ea hypotheſa ſubiicēdo, quā
are eſſet ſi ſuſta, ſed ſolū communio ad
creditorē, cui hypotheſa eſſet obſata, bīcē
quo ſit, vt longē maiori cum ratione valide
pars bonorum maioratus alienetur, aut cum
in bona hypotheſa ſubiicetur. Ad cuius
idē longē maius aut p̄dē bonū p̄dē bonū

num, aut etiam ad commodum eorumdem bonorum, loquendo magis eundem;

¶ Molins ubi supra. n. 23. quare, an, iuxta hunc textum, qui ex regia facultate constituit censum aliquem in bonis maioratus, si illi redemisset, posset abique nova facultate, equaliter alteri concedere in eundem maioratum, commutando tantum creditorem, cui is census debeatur. Ac respondet. Si id fiat concedendo censum secundo, ut ex pecunia redimat primus, id fieri posset: quoniam solum est commutare creditorem eiusdem qualitatis sine ulla maiori onere, atque prima obligationem secundam extinguendo, ut in casu textus citati factum est. Postquam autem semel exinxisset censum ex sua, aut ex aliena pecunia mutuo accepta, non posset sine nova facultate constituitur equaliter censum, nisi is, cui antea debitus erat census, tempore dissolutionis, aut in cōtinentia post dissolutionem, cessasset ad actionem, quam habebat in bona maioratus: quod virtute est concessisse illi eundem censum, aut ius census in eadem bona maioratus pro ea pecunia, ut vtrumque colligitur ex l. Modestia. ff. de solut. ex l. Papinianus. ff. mand. & ex l. 11. titu. 12. part. 5. Credo tamē in hoc casu bona maioratus manere obligata redemptori eius census pro pecunia, qua eū redemit, idque negotiorum gestorū actione, nisi ex mera liberalitate, condonando id maioratus, & successoribus illius, censum redemisset.

¶ Dubium est, vtrum si eiusmodi debita sint concessa ad reparandum, aut reficiendum, aut de nouo edificandum in domibus maioratus, aut ad alia, de quibus est sermo l. 46. Tauri, quæ est l. 6. titu. 7. lib. 5. noue collect. teneatur similiter ea soluere successor in maioratibus de bonis ipsorum maioratus. Ratio autē peculiariter dubitandi de eiusmodi debitis est, quoniam eadē lege 46. Tauri sancitur, ut valorē eiusmodi melioramentorum, ac sumptuum, non teneatur soluere successor in maioratu vxori antecessoris, qui illos fecit, aut filijs, vel hæredibus, ac successoribus illius, sed ea de causa minor pars honorum supereratur, aut nihil, adueniat vxori illi, & est debitor minorē consequitur legitimā, quā alioquin esset accepturi. Mentio tamē Molinæ ubi supra. n. 16. & 18. Gotier. de pract. q. lib. 1. q. 84. & Burgos de Pax iunior de maioratibus. q. 7. d. n. 42. censent, etiā eiusmodi debita ex causa necessaria esse soluenda, & pro illis obligari posse bona maioratus. Ratio autē est, quoniam lex illa solum loquitur de vxore & filijs possessoris maioratus, qui eas expensit, ac meliorationes, fecit; eo

quod bona illa essent ipsius per possessionem maioratus propria, neque ad legitimam filiorum, aut ad partē vxoris spectaret, nisi ex hypotheca, & tempore mortis patris, aut maritis, extaret, neque esset consensu longē verō alia ratio est de creditoribus, qui ad id mutuo dederūt, aut in quorum damnum tales sumptus facti sūt, de quibus creditoribus ex lex non loquitur, quæ, tanquam ex arbitrio, non est ad eos extendenda. Imo credo, est debita illa ex causa voluntaria esset concessa, uti tamē maioratus, si non superesset bona possessoris maioratus, qui ea debita concessit, vendi solueretur, posset creditores petere de bonis maioratus incrementū perpetuum in eis bonis factū, ut scilicet de maioratu, tantum de estimationis detraheretur in parte alia, qua illius, aut ut census annuus ipse maioratus consistere tenet soluendus, credentibus, unde id incrementū eis persolueretur. Hæc eadē similiter sunt dicenda & comparatione vxoris possessoris maioratus, qui tales sumptus fecit, quando de dote, aut de bonis paraphrasticis vxoris, eos fecisset: quoad hæc enim bona vxor ratio est creditoris. habet augustinus privilegium, quā sint ceteri neque de vxore, quoad hæc ipsius propria bona, minime subiciuntur marito cōmuniā, loquitur lex. 46. Tauri, sed solum quoad cōmuniā: licet sibi cum marito. Illud etiā est obseruandum cū Molinæ ubi supra. n. 29. & 23. & cū alijs doctoribus citatis, si pecuniam mutuo detur ad reficiendum, aut reparandum, domū maioratus, aut ad aliud quid in ea edificandum, vel ad aliud maioratus edificandum, neque plus ad id sit mutuo datum, quā ad illud, si necessarium; hęc in eo te ipse expensit, est edificandum, sicut pro eo debitor expressit hypothecatum, maneat tamē, non solum de iure huius regni, sed etiā de iure cōmuni, pro ea pecunia ac debito tacite eo ipso hypothecatum cū privilegio prelationis, ut dicitur, q. 8. nos latē ostēdimus, non impedire te, quod id edificatum sit bonū maioratus, modo tamē ex causa necessaria sit id expensum: non verō ex voluntaria tāquam uti: quoniam si supra dictum est, ex causa voluntaria non posses maioratus expensit, aut tacite subijci hypothecæ ad successoribus in maioratu contra vnam rerum maioratus; insistentem illis præceptum. Hæc quando debita contracta sunt maioratus contemplatione, ad illius conservationem, ac utilitatem.

¶ Quando verō debita non sunt iuxta contrariam, sed pro utilitate, necessitate, auxilio, possessoris maioratus, tunc, si successor in maioratu tali antecederi possessori heres illius

his existat, tenebitur ad debita illius, non de bonis, aut fructibus, maioratus, neque; quatenus successor est in maioratu, sed de bonis prædecessoris hæreditariis, pro rata portionis, in qua heres illis existit, ac iuxta vires eius portionis, si inventarium conficiat. Hæc nota sunt ex se, & ex dictis disputatione præcedente, eaque affirmat, cum Peralta, Molina. c. 10. citato. n. 38.

Quando verò successor in maioratu heredis prædecessori non existit, non tenetur ad eum modi debita prædecessoris. Ita communis doctorum sententia, quam referunt ac se. quoniam Molina ubi supra. n. 29. Greg. Lopez. l. 4. titu. 15. part. 2. verb. *sus deudas*, & Ant. Gom. l. 40. Tauri. n. 72. Ratio autem est, quoniam in eo maioratu non succedit iure hæreditario, sed sanguinis, neque; illud accipit à prædecessore, sed ab institutore, ex illiusque præscripto ac ordinatione, ut disp. 617. & 626. est comprobatum: quare bona maioratus libera omnino sunt ab omnibus eiusmodi debitis prædecessoris; & successor in illis liber etiam est, eorum ratione.

Neque; refert, si quis obijciat, lege. 4. titu. 15. part. 2. dici, Regem succedentem in regno teneri solvere debita sui prædecessoris: unde de sequi videtur, successores in reliquis maioratibus, teneri similiter solvere debita suorum in eisdem maioratibus antecessoribus, quod, etiam in regno, iure sanguinis succedatur, & non iure hæreditario, ut disputationibus citatis ostensum est; valeatque; argumentum à regno ad ceteros maioratus, quod in eis peculiariter non est aliud dispositum. Non, id quod, id refert. Primum, quoniam lex illa loqui videtur, quando successor in regno, simul est hæres prædecessori, ut regulariter evenire solet: in quo euentu, de bonis liberis, quæ ad hæreditatē à prædecessore relicta spectant, tenetur ea solvere. Secundum, quoniam debita antecessoris in regno, regulariter contracta sunt in bonis regni, ad illius congruam administrationem atque; ad subueniendum necessitatibus regni occurrentibus: in quo euentu, successor in regno tenetur ea debita solvere: quod non ita evenit in debitis antecessorū in alijs maioratibus. Tercium, quoniam, si quæ alia superessent debita antecessoris in regno, quæ ex duobus capitibus explicatis successor in regno non teneretur solvere de rigore iustitiæ, certe teneretur ea solvere ex decetia, & munificetia Regis: quæ plus in Rege splendere debet, præsertim ad debita antecessoris solvenda, qui sibi sanguine valde coniunctus esse solet, quam in alijs maio-

ratu successoribus: & post Regem, plus splendere debet in opulentiſſimo maioratu successoribus, quam in alijs, qui non in adeo opulentiſſis maioratibus succedunt. Propter tria itaque; capita explicata simul sumpta, dictum est absolute lege illa. 4. teneri successorem in regno solvere debita sui prædecessoris: neque; semper, & quoad omnia in ea lege commemorata, ad quæ absolute teneri affirmat, intelligit teneri ex iustitia, sed interdum, & quoad aliqua, ex sola honestate & decetia: commemorat enim etiam teneri facere eleemosynam, & orare pro anima prædecessoris defuncti, & quædam alia, ad quæ non stat solum teneri ex decetia & honestate moralis: itaque; id plane significat verba illa in principio legis, *secundo es por derberio y por bñ estança*, hoc est, ex bono & æquo, honestate morali. Reijcienda est ergo sententia Emmanuelis Accosta in q. de patruo & nepote, part. 3. n. 9. arbitrantis, successorem in regno, idcirco de iustitia teneri universim solvere debita sui prædecessoris, cum tamen alij successores in alijs maioratibus solvere non teneantur debita suorum in eis antecessorum, quod Rex succedat in regno suo antecessori hæreditario iure; reliqui vero iure sanguinis: cuius contrarium perspicue nos ostendimus disp. 616.

Quid, quos Molina ubi supra n. 32. refert, arbitrari sunt, successorem in maioratu, solvere debere debita prædecessoris, si contracta sint pro necessaria sustentatione personæ prædecessoris, aut si parva sint, ut ad exonerationem animæ antecessoris attineant; vel si contracta sint ad funus antecessoris. Merito verò Molina contrarium, etiam in his euentibus, affirmat. Quoniam bona maioratus, ex præscripto institutoris libera omnino eo ipso manent successori, quod antecessor è vita discedit: neque; est cur successor ad ea debita obstrictus ex bonis maioratus maneat.

In Lusitania verò lib. 4. ord. titu. 3. §. 6. titu. 2. sancitum est, ut, si antecessor in maioratu, institutor siue de bonis regie coronæ, siue de bonis patrimonialibus, mortuus fuerit, relictiſ debitis, quæ de alijs bonis liberis ipsius solvi non possint, & debita contracta sint ex obsequio regno, aut Regi factis, aut in sustentandis ac educandis filiis, aut debeantur famulis ob eorum obsequia, vel debeantur ex contractu matrimonij, tunc successor in eo maioratu ex relictis maioratus teneatur intra quatuor annos solvere solè illuminationē redditu duorum

T 4 anno

annorum, à puncto mortis prædecessoris, solvendo singulis ex illis quatuor annis dimidium redditum vniuscuiusq; illorū duorum priorum annorum, quantum inde satis sit, vt debita integre solvantur. Quod si seditus eorum duorum annorum satis non sint ad ea debita soluenda, tunc diuidantur inter creditores pro rata quantitatis, quæ cuiq; debetur, & quod de fuerit, maneat insolutum, illudq; creditores amittant.

S Y M M A R I V M.

- 1 **A**UGMENTVM rebus maioratus quo duplex.
- 2 Augmentum sine latens, sine patens, alluuiis & adueniens prædij, quæ iure pleno sunt maioratus, ad successores in maiorata spectat. Excipi: in Lusitania augmentum patens, quod ius regale est.
- 3 Ad maioratum quando solum pertinet proprietatis, aut solum pertinet dominium velut alienius prædij, quoq; incrementum latens, aut patens pertineat, aut non pertineat ad maioratum, transcatq; proinde, aut non transcat ad successores.
- 4 Idem de incremento latenti, aut patenti, est dicendum, quando industria ac sumptibus fuit etiam factum, aut quando sumptus, aut pars eorum, soli debet à successoribus, aut de bonis maioratus.
- 5 Maioratus si accrescat vsufructus, aut dominium vile, quæ ad alium attinebant, quia finitæ sunt & consolidatæ cum proprietate, sine ulla sumptu antecessoris, omnino pertinent ad successores in maioratu, nihilq; ea de causa solvere tenentur.

Augmentum factum in rebus maioratus, quo duplex. Et cum augmentum quasi naturaliter & casu tempore vnius rebus maioratus obueniens, ad successores pertineat.
Disp. 642.

DICENDVM deinde est, cum augmentum rebus maioratus obueniens, naturam rerum maioratus sortitur, an non, ac proinde vtrum ad successores in eo maioratu pertineat, vel non. Potest verò aliquid rebus maioratus accrescere,

vel quasi naturaliter & casu, vt sunt ea, quæ alluione, aut simili modo rebus maioratus accrescunt, de quibus disp. 570 dictum est: vel industria possessoris maioratus, sub quo augmento, etiam illud intellige, quod in rebus maioratus, aut circa illas, possessori maioratus donatione, aut alio titulo concessum est, aut etiā prescriptione comparatur. Porro augmentum huius posterioris generis, duplex esse potest.

Quoddam, quod consistere potest separatim à rebus maioratus; quod extrinsecum augmentum quidam vocant: & aliud quod omnino cedit rebus ipsis maioratus, nec proinde consistere potest separatim ab illis; quod aliqui intrinsecum rebus maioratus appellant. De primo autem genere augmenti, ex his tribus explicatis, dicemus paucis hac disputatione: de alijs verò duobus dicemus duabus sequentibus disputationibus, vt sermo sit dilucidior, nec disputationes longitudo pariant.

Disp. 57. citata dictum, ostensumq; est: incrementum alluione accrescens, esse duplex: quoddam latens, & aliud patens, & quid vnumquodq; eorum sit. Ibidem ostensum etiam est, vtrumq; augmentum accrescere prædij, cui aduenit, pertineatq; proinde ad eum, cuius id prædium est plenius, hoc est, quoad dominium vile & directum; neq; ea de re esse vili controuersum, quare, cum possessor maioratus, dominus esse soleat prædium maioratus, id quoad directum, quàm quoad vile dominiū, consequens est, vt ad ipsum vtrumq; augmentum pertineat: & cum pertineat ratione ipsiusmet prædij, cuius est dominus, tanquā pars & augmentum eius prædij, consequens etiam est, vt cum prædij ipso consolidetur, naturamq; illius, tanquam eius pars, ad illud vtrum spectans, sortitur, ac proinde vt, sicut prædium ipsum ad vinculum maioratus attinebat, ita quoque incrementum illud ad maioratus vinculum pertineat, atque adeo vt spectet similiter ad successores in maioratu. Ita Molina lib. 1. de primog. c. 16. n. 17. In Lusitania autem, quando incrementum patens, ius regale sit, ac proinde ad coronam regiam spectet, & non ad possesores maioratus, neque ad possesores prædiorum, quæ vinculo maioratus alligata non sunt, disp. 57. citata dictum est.

Disp. 57. citata, & disp. 462. diximus, incrementum, tam latens, quàm patens, finitum vsufructu, feudo, aut emphyteusi, attinere pleno iure ad proprietarium, neque tenet

teneri solvere aliquid pro illo usufructuario, vassallo, aut emphyteuta. Itemque, dum usufructus perfeuerat, incrementum patet pertinere pleno iure ad proprietarium: lateus verò, spectare, quoad proprietatem, ad proprietarium, & quoad usufructum, ad usufructuarium. Dum autem perfeuerat emphyteusis, dictum est, tam incrementum latens, quam patens, pertinere ad proprietarium quoad proprietatem: & quoad usufructum ad usufructuarium. Denique, quod ad feudum atinet, diximus, de iure communis feudorum, vtrumque incrementum pertinere pleno iure ad proprietarium, & neque quoad vile dominium ac usufructum. Spectare ad feudatarium, etiam dum feudum perfeuerat. De iure verò huius regni. l. 30. tit. 28. part. 3. sancitum esse, ut dum feudum perfeuerat, patens incrementum pleno iure pertineat ad proprietarium: lateus verò, quoad vile solum dominium, spectet ad usufructuarium. Molina verò. n. 27. citato, verior sententiam arbitratur, ut, quod de emphyteusi dictum est, locum similiter habeat in feudo. Quoniam autem ea sententia infelicta fuit iuris dispositione, & quia sit; suppositis tamen feudorum iuribus, & lege Castellæ citata, falsam eam arbitror, tam extra hoc Castellæ regnum, quam in hoc regno. Lege, quæ dispositionibus citatis dicta à nobis sunt. Ex his intelligitur, quando possessor maioratus proprietarius est rei, cuius alius habet usufructum, aut dominium vile emphyteuticum, aut feudale, quovisque incrementum latens, aut patens, eius rei, ad ipsum spectet. Itemque, quando ipse maioratus possessor, est emphyteuta, aut feudatarius, alteri quoad bonum aliquod maioratus, quando ad ipsum spectet.

- 4 Illud admonuerim, quæ dicta sunt de incremento, de quo in hac disputatione nobis est sermo, locum similiter habere, etiam si, appropinquata aliqua industria possessoris maioratus, factisque aliquibus sumptibus, in fluuium diuertendo, obflaculaque ei obijciendo, ut recedat, neque paulatim destruat prædium maioratus, sed potius, ab eo recedendo, illud augeat, tale incrementum, siue latens, siue patens, in medioque fluminis relictum, proveniat. Etenim id incrementum, est id ea industria, & sumptibus, adiungetur, ut fiat ac resultet, ex gentium tamen iure, atque ex iuris civilis dispositione, ad ipsam rei naturam accommodatè, cedit prædium præexistenti, tanquam pars, atque incre-

mentum illius, eandem naturam & qualitatem cum illo habens, vnumque cum illo efficiens: neque aliud ea industria, & sumptibus sit, quam ut id, quod antea erat, & cum eo prædium super aquas consuebat: ut appareat, aptumque cultura, & fructibus ferendis, reddatur, terra aliqua interdum alluvione ei aucta. Poterit quidem aliquando, qui eam industriam apposuit, eoque sumptus fecit, estimationem eorum sumptuum petere, aut partis eorum, ut de incremento industria possessoris maioratus in eo facto dicemus: incrementum tamen illud velut pars est præexistens & latens prædij maioratus, eandem qualitatem & naturam cum illo eo ipso habens, quod apparet & accrescit, ac proinde computari debet cum incremento, de quo hæc disputatione nobis est sermo: non verò cum ipsi incrementis, de quibus duabus sequentibus disputationibus nobis futurus est sermo.

Si cum proprietate rei maioratus, consolidetur usufructus, qui ad alium spectabat, aut dominium vile emphyteuta, aut feudatarij, vel morte eorum, vel quia alia ratione finitum fuit tempus, pro quo usufructus, emphyteusis, aut feudum, fuerat concessa, vel quod emphyteuta, aut feudatarius, in commissum incidere tunc, quia talis usufructus, aut dominium vile, abique vilo facto, aut industria possessoris maioratus, ex causa præcedente proprietatis vinculo maioratus alligatus, aduenit, consolidatur, vnumque efficitur cum illa, completum integrum dominium eiusdem rei, forte citur planè qualitate proprietatis, cui ita aduenit, & accrescit, ac proinde manet vinculo maioratus alligatum, pertinetque ad successores in maioratu, non secus atque, quod alluvione rebus maioratus abique vlla industria accrescit, atque adeo, nihil ratione illius, debent successores in maioratu, aut bona ipsa maioratus, antecessori, cuius tempore id cum proprietate consolidatum est. Ita Molina ubi supra. n. 28. cum alijs, quos refert, qui rectè subiungit, idem dicendum esse quoad incrementum valoris, quod temporis progressu habent, bona ipsa maioratus in se, fructusque ac redditus maioratus. Consentiant, quoad vtrumque, quæ disp. 43. diximus de usufructu, qui consistit matrimonio consolidatur, cum proprietate capitalis viri, aut uxoris, & doctores, quos ad id citavimus.

MAIORATVS rebus quod argenti aduenit per se potest subsistere dicatur.

Illud ad maioratū non pertinet, nisi rite fuerit et incorporatum ac factum maioratus, quod non prescribitur, ac proinde non pertinet ad successores in maioratu, sed est bonum liberum.

1. Maioratus possessor si aliquid prescribat, ut ad maioratum pertinet, maioratus cedit: si illud prescribat non ut ad maioratum pertinet.

2. Retrahatur si possessor maioratus rem aliquam propter communionem illius cum re maioratus, non pertinet ad maioratum, sed est libera, nisi maioratus rite incorporatur.

3. Res que tandem consolidanda est cum bono maioratus, si antea acquirat eam sibi, et non maioratus, possessor illius, siue oneroso, siue in creatio titulo, quovisque libera, et non maioratus, maneat.

Aumentum per se petens consistere, seu extrinsecum, quod rebus maioratus possessoris industria aduenit, an ad maioratum, successoresque proinde in illo, pertineat. Disp. 643.

EMPLEA sunt, que distincte a 463. §. illud verò, duplicando de melioramentis in rebus emphyteuticis factis, exhibuimus. Ut si possessor maioratus titulo oneroso, aut lucrativo, fundum compareret, fundo maioratus coniunctum, eique valde utile, & ex utroque vni efficiat: eiusmodi enim incrementum industria possessoris maioratus est comparatum in sensu in principio disputationis præceditis explicato, potest que per se consistere diuisum à reliquo fundo maioratus, ut antea erat. Item, si habens oppidum sine iurisdictione, aut sine quadam parte illius, vel sine iis redditibus, quos *Alcaualas*, vocamus, iurisdictione, aut *alcualas*, cõparat titulo oneroso emptionis, aut permutationis, vel lucrativo principis donatione: tale quippe dominium iurisdictionis, aut *alcualarum*, eius oppidi, potest per se consistere si bico separatim à reliquo dominio eiusdem oppidi, ut antea erat. Simili modo, si habens Marchionatum, aut Comitatum, vel Ducatum, compareret alia oppida oneroso titulo, vel lucrativo, tale incre-

mentum consistere potest per se separatim ab alijs oppidis ac bonis eius Marchionatus, Comitatus, aut Ducatus. Variæque alia adhiberi poterunt similia exempla.

Hoc ita explanato, dicendum est. Eiusmodi incrementa non sortiuntur rationem maioratus, neque proinde pertinent ad successorem in eo maioratus, sed manere bona libera, diuidenda inter heredes eius, qui illa comparauit, non ita, utque alia eiusdem possessoris maioratus bona libera, possessor possessorum maioratus perinde de eis disponere, atque de alijs suis bonis libera.

B Excipe, nisi ex facultate principis, aut alius valide, ab eo, qui ea comparauit, vnita atque incorporata essent maioratus: quod non presumitur, nisi constet: tunc enim euidenter est sortiti vinculum ac qualitatem cæterorum bonorum maioratus, ac proinde deriuari cum illis ad successores in eo maioratu. Vtrunque affirmat Molina, cum communem sententiam, quam refert, lib. 1. de primogen. c. 26. a. n. 3. solumque primum probatione indiget. Ex eo verò satis facile liquet: quoniam eiusmodi bona suam peculiarem ac separatam habent conditionem, indigentque separatim possessionis apprehensione, ac prescriptione, ut hæc omnia expressè habentur. l. qui fundum. §. 1. ff. pro emptore. Id etiam totum, quod probare intendimus, apertè confirmat ac docet. c. 1. §. 2. contra: de inuest. de re aliena facta, cuius verba sunt. Si quis fundo craf. alio additum sit, si qui dem tale aditum sit, quod per se subsistere possit, id est, ut per se ce. scatur, ut præsumitur, id non accrescit fundo. Si verò per se non possit subsistere, ut seruatur (in feudali prædio acquisita: quæ proinde coheret tali feudali prædio, tamquam ipsi debita, & non domino, cui solui ratione prædij debetur) plerisque præter, seu do accrescere: sicut partem feudi disponendum (id est, censendum) esse. Eandem doctrinam docent in feudo, & emphyteusi, Iulius Clarus. 4. lib. sententiarum. §. feudum. q. 88. Auarorus, Carolus Molinæ, & alij, quos Iulius Clarus, & Molina vbi supra, referunt. Habet verò hæc doctrina verum, non solum si, quod aduenit rebus maioratus, sit res per se diuersa, ut nouum prædium, aut nouum oppidum, sed etiam si sit accessoria rei maioratus, dummodò, in sensu explicato, possit per se subsistere, ut sunt iurisdictione, aut parsiurisdictionis oppida maioratus, vel *Alcaualas* illius, quæ de nouo cum parentur, aut aliud simile, ut Iulius Clarus, & Molina vbi supra, Greg. Lopez. l. 2. titu.

15. part. 2. verb. *si no el bjo mayor in fine colom.* 4. & communis sententia, quæ referunt, rectè affirmat. Neq. refert (subiungit ibide Molina cū Carolo Molino) quod dicitur, adiecta scilicet & accessoria, sequi naturam principalis, argumento. l. si quando. C. de bonis, vacantibus, & similitum iurium quoniam, iniquitas, intelligenda sunt, quando accessoria expresse adiecta fuerunt cum qualitate principalis rei, aut quando is, qui ipsa adiecta rei addidit, de ipsa re disponit, agitur quæ de interpretatione eius dispositionis, & non alijs. Iuxta hanc doctrinam ait Molina ibidem, se vidisse pronuntiatum, bonbardas, & alia sulphorea instrumenta, quæ maioratus possessorio castro appoluerat maioratus, bona libera esse, dividenda inter heredes possessoris illius maioratus, neq. spectare ad vinculum maioratus: quoniam inuentum non fuit, eum possesorem illa vinculasse maioratus illi.

2. Si possessor maioratus rem præscribat, tanquam maioratus, tunc res illa maioratus accrescit, & non pertinet ad heredes talis possessoris, sed tranfit ad successores in eo maioratus: est enim id incrementum maioratus, quatenus maioratus est, titulo præscriptionis: non secus atque, quod prædijs maioratus alluvione accrescit, incrementum est maioratus, quatenus maioratus est. Si verò illam præscribat, non tanquam rem maioratus, tunc manet bonum liberum, & pertinet ad heredes possessoris maioratus. Iuxta communis doctorum sententia, quam Molina ubi loquitur. n. 7. refert, ac sequitur, & confirmat Greg. Lopez. l. i. tit. 15. part. 2. verb. *si no el bjo mayor in ca de coloma.* 4. & colom. 5. recte est satis perspicuum, dictumque est in calce disp. 69.

Quesito.

Dubium est, utrum, si possessor maioratus iuxta ea, quæ disp. 371 & 372. dicta sunt, retraxit rem, eo quod communis esset cum re maioratus, aut retraxit ius emphyteuticum, pro eodem pretio: quod emphyteuta illud vendebat, aut vendidit, eo quod proprietatem ad maioratum transibat, an res, vel ius emphyteuticum ita retracta, pertineant ad maioratum, transeatque proinde ad successorem in illo, vel non, sed sint bona libera, ad heredes possessoris maioratus attinentia, si maioratus possessor, dum viueret, illa non incorporauit in maioratum.

Prim. arg.

Quod efficiantur bona maioratus, suade videtur. In primis, quod titulus maioratus comparata, retractaque sint: neque enim possessor maioratus potest illa retractare,

nisi titulo bonorum maioratus: quare illa videtur comparasse maioratus, affectu sequæ qualitate bonorum maioratus.

Deinde verò, quoniam acquisitio illa, provenit ex causa trahente originem ab ipso maioratus institutore, qui rem in emphyteusim tradidit, eumve communem cum alia acquisiuit, ac proinde ea acquisitio censenda est ac si esset facta in vita institutoris maioratus: bonorum quippe augmentum post mortem testatoris adveniens, iudicatur, ac si vivo testatore bene fuisset, quando petet ex causa trahente originem a vita testatoris, iuxta. l. i. ratione. i. §. imperator, & §. sequenti, & apertius. l. serui, qui apud hostes. §. ad leg. falcid. quare cum, si acquisitio illa facta fuisset tempore institutoris maioratus, atque ab ipso institutore maioratus, bona illa ad maioratum attinuerunt, idem prius est dicendum, et si adquirentur eo modo à successore in maioratu.

Dicendum tamen est, cum Molina. cap. 26. citato. n. 8. non attineat ad bona maioratus, sed attinere ad bona ipsius maioratus possessoris libera. Etenim, quod ita acquiruntur à maioratus possessore, consistere per se potest separatim à bonis maioratus, ut erat antea quam ab eodem maioratus possessore compararetur, comparatumque est factum, & pecunia ipsius possessoris maioratus, & non de bonis maioratus: quod autem ita acquiruntur, non pertinet ad maioratum, sed res libera est, ut ex verbis relatis ex. §. è contrario, de iustell. de re aliena facta, liquet. Quando tamen res esset retracta ex pecunia, quam maioratus institutor reliquisset, ut bona immobilia emerentur, quæ incorporarentur maioratu, aut ea lege res retractaretur, ut incorporaretur maioratu, vel postquam esset retracta, legitime maioratus incorporaretur, tunc dubium non esset, attinere ad vinculum maioratus.

Ad primum verò argumentum in contrarium dicendum est, quantum ex eo bona illa sunt comparata, quod, qui ea retractat, dominus est bonorum maioratus, cum quibus illa communionem quandam habebant, non tamen vi solum eorum bonorum ex comparasse, sed beneficio legis retractum concedentis in eo eventum, factaque suæ proprio, & sua propria pecunia, neque illa maioratu comparasse, sed sibi, tamen si, quis dominus tunc esset, bonorum maioratus, cum quibus eam communionem habebant, quare, si sibi tunc ad retractandum competens, fuit quasi fructus & emolumentum

Secundus
arg.

Decisio 3

Ad primum
arg.

una ex maiori percipitur: quod utique ad ipsum, & non ad maiorem, spectat, potest inde atque alij fructus, & emolumenta ex eodem maiori ab ipso percipi.

Ad secundum dicendum est, necessarium non esse, causam illam traxisse originem ab institutore maioris ante maiorem enim institutorem: potest id trahere originem. Est autem admittamus, traxisse originem à maiori institutore, dicendum tamen est, eam non fuisse causam totam retractus & acquisitionis illius, sed solum fuisse partem causæ & conditionem sine qua non esset locus retractus & acquisitioni illi: simul autem cum ea causa, aut conditione sine qua non, causas retractus & acquisitionis illius, fuisse, tum legem retractum concedentem, tum etiam factum proprium, per quod iamque propriam possidentis maiorem, quibus res illas sibi, & non maiori, retraxit, ut dictum, explanaturque est: unde negandum est, acquisitionem illam pertinere censendam esse, ac si facta esset in vita institutoris, & ab ipso institutore, ut id ad maiorem attineret. Ad id vero, quod subiungitur, augmentum scilicet honorum testatoris, factum post mortem illius, censeri, ac si factum fuisset in vita illius, quando petens fuit ex causa trahente originem à vita testatoris, dicendum est, id verum esse quando causam illam prædictam consequitur, aut præcipue non verò, quando solum occasio, & minus præcipua causa, præcessit in testatoris vita. Si enim quis, postquam hæreditate sibi obveniente, acquisivit proprietatem, aut partem fundi pro indiviso, quæ libris omnino fuit, sua pecunia retractat dominium utile aut aliam partem, quæ alius vendat, satis perspicuum est, id non cedere bonis defuncti, sed suis propriis, quibus, quod obtinuerit proprietatem, aut partem fundi pro indiviso, ratione cuius habuit ius retractus, originem duxerit à defuncto eo modo, de quo nunc disputamus.

Illud rectè admonet Molina ubi supra, postquam res à maiori possessore esset ita retracta sua pecunia, non teneri eum, vel heredes illius, tradere illam, ut veniat maiori, etiam si successor in maiore offerat pecuniam, quæ retracta fuit, vel maior rei illius æstimationem: quoniam, postquam ad ipsum dominium libera ex retractu devenit, non tenetur illam alienare, etiam ut maiori veniat. Si tamen id esset emphyteusis, & quod finiretur tempore contractus, vel quod emphyteuta incidere in

A commissum, consolidaretur eum proprietate, tunc à ipso iure veniret bonis maioratus, ad maioremque deinceps pertineret, tanquam bonum illius. De usufructu, qui in re, aut in rebus aliquibus maioratus, ad aliquem attinebat, dicendum est, si à possessore maiori redimatur, antequam morte illius possidentis finiretur, aut antequam finiretur aliud tempus, pro quo erat concessus, tunc toto tempore, quo apud illam in re erat perseveraturus, pertinere liberum ad possessorem maiori, aut ad hæredes illius, nisi ab eo, à quo esset redemptus, ius corporatus esset maiori. Ratio est, quoniam, si redemptus, potest per se consolidare, quoniam voluit, proprietati maiori, ut etiam antequam redimeretur, in persona eius, qui illum tunc possidebat, ac proinde toto eo tempore censeri liberum, minimeque ad maiorem pertinens, nisi à redemptore veniat maiori. Mortuo autem eo, qui illum antea possidebat, aut finito, quousque alio tempore, pro quo illum possidebat, tunc à ipso iure, sine ulla facta possessione maiori, aut cuiusvis alterius, & est regrediendus ad proprietatem maiori, & cum ea consolidandus, ut deinceps ad maiorem pertineret, utique ab eo puncto regreditur ad proprietatem, spectatque ad maiorem, & ad successores in illo, idem dicendum est, si is, ad quem pertinebat, ut usufructus, antequam finiretur, renunciet illum in favorem possessoris maiori: toto enim tempore, quo apud ipsum perseverare debebat, pertinet liberum ad possessorem maiori, & ad heredes illius: secus autem, si illum renunciet in favorem ipsius maiori, ut continuo consolidaretur cum proprietate puncto, eum renunciationis, pertineret ad maiorem, & ad successores in illo, tanquam bonum maiori, ut est possitimum. Hæc Molina ubi supra.

B
C
D
E
F
G
Idem, propter eandem rationem, ex eademque iudicamento, est dicendum, si census annuus erat collocatus in rebus maioratus, qui alicui, & successoribus illius solveretur, aut aliquid aliud erat inde solvendum. Si enim opus illud redimatur à possessore maiori, aut ei ab illo, cui debebatur, condonetur, neque intelligatur condonari maiori ipsi, ut maiori deinceps liber maneat ab eo onere, aut redimi, ut imitetur maiori maneat liber, sed condonari possessori, aut sibi ab eo redimi, quod præsumitur ac censetur, nisi contrarium eorum sit.

set, tunc is celsus, aut onus, debet ex maioriatu a successoribus deinceps in illo, illi, cui fuit cōdonatū, aut i quo fuit redēptū, ipsiusque successoribus: potellque ipse de illo perinde dispoñere, atque de alijs suis bonis, & idem possunt successores ipsius in eo censu, aut onere, post ipsum. Ite Molina vbi supra. n. 10. resque ex se, & ex iactis fundamentis, est satis perspicua.

S Y M M A R I U M.

AUGMENTUM in rebus maioratus nō potest per se subsistere, maioratus enim cedit. Et quādo efficitur a successoribus sit solū de, ac quo modo.

Maioratus possessor si melioramenta ac superius in bonis maioratus efficit, de quibus lege. 46. Tunc est sermo, quid censendum, si sit expēditur, et nam equa ea lex sit.

Utrum augmentum intrinsecum, seu ita industria possessoris accedens rebus maioratus, ut non possit per se consistere, pertineat ad maioratum, ad successoresq. in illo. Disp. 64.

EXEMPLA sunt, vt si gēdiciū in solo maioratus fiat, aut plantetur vinca, oliuetā, pomarum, aut aliud simile, vel si seruitus aliqua prædō maioratus acquiratur, aut similia in rebus maioratus fiat, quæ per se, retinentia eandem rationem, nō possint consistere.

Atq. in primis dicēdū est, hæc omnia eo ipso q. facta sunt, aut aduenire, cedere maioratui, ac proinde pertinere quoad dominium ad successores in maioratu. Vtrum autem aliquid ratione eorum; solui debet possessori maioratus, qui tunc erat, aut heredibus illius, explicabitur statim. Quod autem casant maioratui, dominiumque eorum vnā cum rebus ipsis maioratus, pertineat ad successores in eo maioratu, probant. c. 1. §. de contrario, vers. si verò de inuest. de re alien. facta. c. 1. §. si vassallus, in ritu. hic finitur lex, & asseruat communis doctorum sententia, quam Molina lib. 1. de primog. c. 26. n. 11. refert ac sequitur, & nos latius reulimus, sequiturque sumus. disp. 462. & 463. conclus. 2. agentes de simili incrementō, seu melioratione in re emphyteutica factō: eiusmodi quippe incre-

menta, cū per se consistere non possint retinendo eandem naturam, cedunt rei, cui adherent atque adueniunt, ac proinde ad dominium eius spectant, cuius est ea res, vt disp. 57. dictum, ostensum quæ est.

Quod verò ad id attinet, nūm soluendū aliquid sit ratione eorum possessori maioratus, qui tunc erat, & cuius industria aduenit, hæc rebusve illius, dicendum est. Si ad seruitus sit realis, prædō maioratus acquisita, siue titulo oneroso emptionis, aut alio simili, siue lucratio, vt donationis, comparata sit, nec donata, aut legata sit maioratui, sed possessori illius, neque possessor maioratus eam, siue lucratio, siue oneroso titulo comparatam, applicauerit ac donauerit maioratui, debent tali possessori illius estimacionem illius, quantum xstimabitur tempore, quo ad sequentem successorem transierit, neque teneri deducere de estimacione illa, si quos veluti fructus, seu emolumenta, ex illa percepit. Si verò gratis data ab aliquo tertio maioratus sit, vt esset ipsiusmet maioratus, aut a possessor maioratus, quocumque titulo comparata, applicata fuit maioratui, vt esset ipsius maioratus, tunc nihil illi, aut hæc rebus illius, ratione illius debent. Vtrumque casus mat communis doctorum sententia, quam Molina vbi supra. n. 11. 12. 13. & 14. refert ac sequitur, & satis vtrumque patet ex dictis i. nobis. disp. 462. & 463. citatis. Atque hoc secundum satis ex se est perspicuum. Idem etiam dicendum est, si titulo præscriptionis sit comparatum cum emptione, vt debita prædō maioratus, vtique tanquā bonum maioratus, eo præscriptionis titulo comparatur. Primum verò probatum i. nobis est, tamen si agendo de emphyteusi, in calce disp. 462. & disp. 463. ad clu. 1. & in calce eius disputationis, vbi diximus, eum, qui dominum, habere vtile, rei habet, in quo melioramenta fecit, non teneri deducere de valore melioramentorum, fructus, quos ex ea re percepit: quod titulo dominij, saltem vtilis, eius rei, in uos illos fecit, inuicem diu rei illa sua perleuerant. Itemque soluendum huic esse valorem melioramentorum, quantum xstimabuntur tempore, quoad alium transierit, siue id multum sit siue parum: id quod, p. caput habet locum in possessor maioratus qui vtile ac directum dominium, eorum bonorum habuit eandem melioramentis, & quam eorum etiam dominus. Si quis est toto tempore, quæ maioratus apud ipsum per-

perpetuū. Hæc autem de solutione æstimacionis talis seruitutis possessori maioratus, aut heredi eius, scienda, dicta sunt, intelligi debent, stando in iure communi, vique habent in Lusitania. Vtrum autem contrarium sit dicendum in hoc Castelle regno, propter legem 46. Tauri, statim explicabitur.

Vnde autem solui debet hæc æstimatio, etrum scilicet de bonis proprijs successoris in maioratu, vel de bonis ipsius maioratus, an vero de redditibus maioratus. Dicitur autem arbitror, iuxta ea quæ disp. 641. copiose dicta sunt, cogendum non esse successoris in maioratu soluere totam eam æstimacionem de suis proprijs bonis, aut de redditibus maioratus, qui ad ipsum spectat. Cui enim seruitus illa, commoditasque ex illa percipienda, ad successores in maioratu, post ipsum ex præscripto institutoris factus, similiter pertineat, & quitas ob patitur, & ipse solus de suis bonis, de redditibus maioratus ad ipsum pertinentibus, eam totam æstimacionem persoluat. Neque item recta ratio docet, vt ipse similiter, aut hæredes ipsius, ad successores in eo maioratu eandem æstimacionem petant & accipiant, atque ita se procedat in inchoitu, semper anteriore possessore eam integram petendo, & accipiendo à successore: præsertim cum ita fieret, vt nunquam antecessores quicquid illam perceptam soluerent, sed semper integrum vnus reicerent in successores. Iuxta ea ergo, quæ disp. 641. citata dicta sunt, nec constituendus esset annuus census in re maioratus peroxiguus, cuius capitale æquaret, aut fore æquaret, eam æstimacionem, vt id loco commoditatis, quam ex ea seruittute percipiunt, singuli quotannis soluerent hæreditibus possessoris, cui ea æstimatio debebatur: vel aliquid modicum separandum esset de vinculo maioratus pro ea seruittute, si illa commodior multo esset maioratu, quam illud modicum, quod separaretur, & alienaretur ad soluendam eam æstimacionem: vel, si neuerum successores in maioratu vellint, permittere debent, vt dominus prædij, quod eam seruittutem debet alteri prædij maioratus, illam redimat soluendo pretium illius, possessori illi, cui ea æstimatio debetur: aut certe possessor ille, hæredesque illius, faciant de illa, quod voluerint, iuxta c. 1. §. si vassallus. in titu. hinc fitur lex, qui sic habet. Si vassallus in fundo aliquo edificium fecerit, vel ipsum sui præsentia meliorauerit, & contritus possit, & vassal

603

A. Iar sine filio nascitur, vel cum, deinde aut patitur edificium auferri, aut soluit pretium meliorationi. Idem dico, si pretio seruittutem fundo exproret. Hæc ibi.

Quæ de seruittute dicta sunt, quando res condonatur maioratu à tertio aliquo, aut à possessori maioratus, vt sit deinceps maioratus, & pertineat prædicta ad successores in maioratu, similiter dicenda sunt, stando in iure communi, atque eadem in Lusitania, de edificijs, & alijs similibus incrementis, seu melioramentis, si scilicet industria possessoris, quæ non pertinet per se consistere, non condonata maioratu sunt, neque, ut scilicet da illi possessori, aucti prædictis illius, quantum æstimabuntur tempore, quo ad sequentem in maioratu transierint, non deducendo inde fructus, quos talis possessor ex eis melioramentis, aut ex maioratu percipit, iuxta ea quæ paulo ante de seruittute dicta sunt, & copiosius sunt comprobata disp. 463. citata, atque affirmata. Molina vbi supra. m. 14. cum alijs, quos refert. Soluenda verò esse, non de bonis proprijs successoris in maioratu, neque de fructibus maioratus, qui ad eum attinerent, sed eo modo, quo circa seruittutem explicatum est, idque propter ea, quæ circa seruittutem dicta sunt. Atque in hoc differt, successor in maioratu, à fideicommissario, & a proprietario, tota quo consolidatur emphyteusis, quando si natus sine culpa emphyteutæ, & ab alijs similibus. Cum enim hi libera recipient fiduciæ commissum, aut dominium vile, minime alligata, vt ad alios deriuentur, tenentur ipsi de suis bonis soluere melioramenta in fideicommissum, aut in prædij emphyteutico facta ab antecessore possessori, eo quod in ipsorum commodum cedunt, atque agendo simul eorum, & suum negotium, facta sunt, iuxta ea quæ disp. 43. dicta sunt, & quæ de fideicommissum habentur. I. domos. si de leg. 1. concineat etiam. §. certe. instituer. diu. l. si quis sciens, & l. si in area. C. de rei vend. & affirmat communis doctorum sententia, quæ Molina c. 26. citato. n. 14. refert ac sequitur. Successor verò in maioratu, quia accipit bona minime libera, sed subiecta restitutioni, vltioris ad ea vocatus, ex præscripto institutoris, non tenetur de suis bonis soluere ea melioramenta, vt circa emphyteusim paulo ante dictum est, sed eo dumtaxat modo sunt soluenda, sub permittenda auferri, quo circa seruittutem est explicatum.

In hoc autem regno lata his de rebus est lex

lex. 46. Tauri, quæ est. l. 6. titu. 7. lib. 5. no-
uæ collect. & sic habet. Todas las fortalezas,
que de aqui adelante se hizieren en las ciudades,
y villas, y lugares, y heredamientos, de mayorazgo,
y todas las cosas de las dichas ciudades, villas,
y lugares de mayorazgo, así las que de aqui ade-
lante se hizieren de nuevo como lo que se repara-
re, o mejorasen en ellas, o así mesmo las edifi-
ciones, que de aqui adelante se hizieren en las casas de ma-
yorazgo, labrando, o reparando, o reedificando en
ellas, sean así de mayorazgo, como lo son, o fue-
ren, las ciudades, y villas, y lugares, y heredamien-
tos, y casas, donde se labraren. Y mandamos, que,
en todo ello fuerdes el que fuere llamado a el ma-
yorazgo, con los vinculos, y condiciones en el ma-
yorazgo contenidas, sin que sea obligado a dar por
te alguna de las esmuelas, oraslos de los dichos re-
dificios, a las mugeres del q lo hizo, ni a sus hijos,
ni a sus herederos, ni sucesores. Pero post esto
no es nuestra intencion, de dar licencia, ni facultad,
para que sin nuestra licencia, o de los Reyes,
que de nos vivieren, se puedan hazer, o repa-
rar, las dichas cercas, o fortalezas: mas que sobre esto
se guardea las leyes de nuestros reynos, como en
ellas se contiene.

Circa hanc verò legē multa se offerūt du-
bia. Primum est: A quo iusta sit & equa. Multi
enim eam iniustam, atque iniquam, & abro-
gandam, arbitrantur; quatenus possessori
maioratus permittit insumere in eiusmodi
rebus partem bonorum superfluatorū vxo-
ris, aut vniuersa bona superfluctaria ipsa in-
uita: & statuit, nihil ei restitui debere à suc-
cessoribus in mortuatu. Si enim partem etiā
bonis illius, aut etiam bonorum parapher-
nalium, insumeret: tunc utique, cum illa, he-
redesque illius, verò sint creditores ad recu-
peranda ea bona, quæ omnino sunt illis de-
bita, & non, ut bona superfluctaria, solū sub
condicione, si tempore dissoluti matrimo-
nii superflua, minime consumpta, utique
illa recuperare possunt vxor, & heredesque
illius, de incrementis, seu melioramentis,
quæ in bonis maioratus, nihil ea lege. 46.
Tauri impediēte, ut disp. 64. dictum est:
neque enim ea lex locum habet compara-
tione debitorum, quæ: in possessore illo ma-
ioratus omnino debentur, neque aliunde
solui possunt, quibus ex priori illo valore
maioratus ratione eorum melioramentorū,
ut disputationē citaz dictum est. Itē
iniustam illam, & abrogandam, arbitrantur,
quatenus possessori maioratus permittit
insumere in illis rebus de legitimis alijs fi-
lij in bonis ipsius debitis, & ubi, successores
in eo maioratus, nihil de valore eorum

164

melioramentorum teneri solvere filijs il-
lis. Quod enim attinet ad ascendentes, si is
maioratus possessor esse habeat, & careat
descendentibus, cum nō adō sit illis debita
portio legitima in bonis ipsius, sicut filijs,
nō adediniq; cēletur ea lex. Et moxō mi-
nus quo ad alios heredes, ac successores il-
lius, qui de numero atcēdentiū ac descēdē-
tiū nō sunt. Cum enim integrū sit posses-
sori illi maioratus, eos sumptus nō facere,
possitq; ipse pro suo arbitratu eiusmodi
heredes priuare bonis suis, nulla sane est ini-
quitas, q; lege statuitur, ut, si illos scriptus
fecerit, censentur omnia cōdonari maio-
ratui, nec successores in illo teneantur esse
hereditibus, quicquam ratione illorum sol-
uere. Nos rem hac disp. 43. expendimus,
& quauis, cum Ant. Gom ad capdens le-
gem, & cum Mohna. c. 6. citato. n. 14. quib;
bus consentiunt Aries Pinell. 1. 1. C. de boni-
mater. p. 2. n. 71. Gutier. de pract. 49. libi-
2. q. 81. Burgos de Paz iunior. q. 62. de maio-
ratibus, & alij, quos citant, censuerimus, dā-
mandam non esse eam legem, quatenus statuit,
successores in maioratu nō teneri sol-
uere, etiam vxori, & liberis possessoris ma-
ioratus, eiusmodi expēsas: eò quod de suis
proprijs bonis, aut de redditibus maioratus,
non teneantur, ut ostensum est; & diffici-
le de vinculo maioratus, aut al ule, solui pos-
sint, aut debeant; diximus tamen, subueni-
ri debere vxori, & filijs, statuto, ut pos-
sessor maioratus, qui filios haberet, nō plus
posset in eiusmodi rebus expēdere, quam
quintum suorum bonorum, aut etiam simi-
lū tertium, si successor in eo maioratus, ef-
set de numero suorum descendentiū, &
ut totum insumere deberet in totū capita-
le, & in medietatem bonorum superflucta-
torum, que ipsum contingit, ut vxor inde
dis omnino, atque etiam filij, in suis portio-
nibus legitimis, sēntentur. Quod si des-
cendentibus careret, statui deberet, ut non
plus in eiusmodi rebus posset insumere,
quā suū capitale, & medietatem libero-
rum, que ipsum contingit, eosque omnes
sumptus in suam partem lōneret, sēntaret
que vxorem inde eam quoad suū capi-
tale, & quoad suam medietatem liberiorum.
Atque ad hęc ego in cōsuetz foro alim
gerem possessorē maioratus, nihil. 2. 46.
Tauri impediēte: illud tamen. est. obser-
uandum, si possessor maioratus, moderatē
aliquid insumeret in rebus maioratus, mo-
liorandis, pro quantitate suorum bonorū
ac reddituum maioratus, quāuis id minueret

bona

bona superfluctuata aliqua ex parte; quia non essent tot, ac si illud non esset, ita insumptum, quantum item numeret similiter legimus filiorum, tunc utique non teneretur id accipere in partem suam, etiam in suam medietatem bonorum superfluctuatorum: quoniam id spectat ad sumptus, quos ipsum, pro quantitate suorum bonorum, decet, neque limites sumptuum egrediuntur, quos similes sui facere poterunt, ipseque efficere poterat in bastudio, aut alia simili re, ad recreationem, & spendorum sui status, & conditionis, attinente; ac proinde non egrediuntur limites sumptuum, quoad ipsum, tanquam ad dominum suorum bonorum, familiarique totius administrationem, spectant: tales autem sumptus non tenetur sumere in partem suam, etiam quoad medietatem bonorum superfluctuatorum. Et solus l. 46. Tauri, de eiusmodi sumptibus in meliorandis bonis maioratus factis, solū loquitur: noluitque, ut, quantum extarent, attulerent, etiam quoad partem eorum, ad uxorem, aut ad filios, aut ut successores in maiori, ratione eorum, tenerentur quicquam eis solvere.

Hinc facilius dissolvitur hoc secundum dubium circa eandem legem. Querunt aliqui, num, quantum successores in maiori non teneantur solvere uxori, aut liberis aliquid de sumptibus a possessore maioratus factis in eiusmodi melioramentis, nihilominus possessor ipse, qui illos fecit, teneatur, comparatione uxoris, sumere illos in medietate lucrorum, quæ ad ipsum spectat; si verò plus aliquid insumpsit, teneatur id accipere in partem sui capitalis, relinquendo uxori integrum suum capitale, & insuper suam integram medietatem lucrorum: & similiter comparatione filiorum, teneretur id accipere in suum quintum & tertium, ita ut legitime alij filij, ex legum præscripto omnino debeat, non minuantur. Burgos de Paz in iur. q. 8. de maioratibus, re hanc, quod ad uxorem attinet, fuisse in vtrunque partem disputat, eamque indecisam, cogitandumque circa illam, reliquit. Gutier, quoque de præd. qq. lib. 2. q. 84. n. 3. ait, difficile esse eam questionem, illamque disputare in vtrunque partem. Burgos de Paz indecisamque relinquere. Iuxta proximè dicta, est dicendum. Si sumptus non sint, qui excedunt, quos pro quantitate bonorum maioratus, possessori que illius, posset ipse maioratus possessor, tanquam suorum bonorum, & familiaris administrator, effice-

re, eiusmodi possessor tamen non teneri sumere illos, vel in suam medietatem lucrorum, vel in suum tertium & quintum, ut in calce dubij præcedentis dictum est. Si verò excedant, quoad excessum tantum, teneri illos eo modo assumere, ut mihi, consentaneè ad rectam rationem, per Epicheiam, legem interpretem, probabiliter dicendum videtur. Successores verò in maiori, neque de suis bonis, neque de melioramentis ipsis, aut de bonis maioratus, teneri incrementum illud solvere, nisi excedat tertium & quintum bonorum talis possessoris maioratus, neque tunc teneri solum solvere excessum eius tertij & quinti, modo circa servitutem supra explicato, neque esse implenda alia legata eiusdem possessoris maioratus, vel potè inusitata, eo quod nullum, tempore mortis, habuerit quantum, de quo posset illa relinquere.

Ex dictis quoque dissolvitur tertium dubium circa eandem legem. Querunt etiam multi, utrum lex illa sit solum intelligenda quando sumptus sunt moderati, attenda qualitate possessoris, redditum maioratus, quantitate filiorum, & attentis cæteris circumstantijs concurrentibus: non verò quod sunt excessivi, attentis eisdem circumstantijs. Et quidem Aries Pinel. n. 71. citat, Burgos de Paz q. 7. de maioratibus. n. 27. Gutier. ubi supra. q. 8. n. 3. & alij, quos citant, intelligendam eam esse solum, quod sumptus sunt illo modo moderati: leges verò quando, prudentis arbitrio, sunt excessivi, & ex illis vitijs magna reulatur successoribus in maiori: nam tunc tenerentur successores in maiori eos sumptus solvere, ne vxor, & filij, manerent in tanto & tam irrationabili detrimento. Dicendum verò arbitror, si sumptus, modo in dubijs præcedentibus dubijs, explanato, excessivi sint, teneri maioratus possessorum, qui illos fecit, sumere solum incrementum in suam medietatem lucrorum, aut in suum capitale, comparatione uxoris, & comparatione filiorum, in suum tertium & quintum: si verò aliquid plus sit insumptum, id solum teneri solvere successores in maiori, modo circa servitutem, & alijs meliorationibus factis, explicato.

Quantum dubium est, utrum, quantum successores in maiori non teneantur solvere eos sumptus, de quibus lege. 46. Tauri est sermo, uxori, filijs, aut alijs hæredibus eius possessoris, qui illos fecit, nihilominus vxor, filij, & alij hæredes, possint tollere

ibi

ibi ea melioramenta, si sine præiudicio maioratus, quoad statum, in quo erat antequam ea melioramenta fierent, auferri possunt. Molina. c. 16. citato. n. 16. affirmanter respondet, propter iura quædam, quæ id disponunt, & nos disp. 463. citauimus, in alijs euentibus, in quibus successor in re, in qua melioramenta sunt facta, non tenetur ea soluere. At tamen, si successor in maioriâ velit soluere tali uxori, filijs, aut hæredibus, quantum ea melioramenta valent, extrahit ea prædictis maioratus; tunc non posse illos ea extrahere, iuxta iura quæ in calce disp. 463. citauimus, & ea quæ in illis alijs euentibus nos ea de re diximus. Est tamen contrarium præculdubio affirmandum in melioramentis factis in maioratibus, de quibus modò disputamus, nempe uxorem, filios, aut alios eius hæredes, qui illa fecit, non posse ea extrahere. Etenim lex ipsa. 46. Tauri disponit, quod eo ipso, quod sunt facta, manent vinculo maioratus alligata, & sint proles inalienabilia, nullo perfoluto pretio æstimationis eorum vxari, filijs, aut alijs hæredibus eius, qui illa fecit: sic enim ea lex habet: *Sean api de mayorazgo, como lo son, o fueren, las ciudades, y villas, y lugares, y heredamientos, y casar, donde se labraren. Y mandamos, que en todo ello facienda el que fuere llamado al mayorazgo, con los vinculos, y condiciones en el mayorazgo contenidas, sin que sea obligado a dar parte alguna de la estimacion, o valor de los dichos edificios a las mugeres del que los hizo, ni a sus hijos, ni a sus herederos: non est ergo integrum his, ea semel vinculo maioratus alligata, auferre ex eo, quod æstimatio, aut pars sumptuum, eis non soluitur, vt aperte hæc ipsa lex disponit.*

Quintum dubium est, vtrum ea lex intelligenda sit solum in expensis factis in ips tantum rebus maioratus, de quibus loquitur, an verò de expensis & melioramentis factis in quibuscunque rebus maioratus, vt in ædificandis molendinis in prædio maioratus, in illis reuolendis, & in alijs similibus, &c. de quibus lex illa non loquitur. Molina. c. 16. citato. n. 15. arbitrat, vniuersim eam legem esse intelligendâ, etiam de melioramentis, quæ non expressit. Ducept, quoniam ratio, cui lata est, quia scilicet æquitas non patitur, vt successor de suis bonis, aut de redditibus maioratus ad se attinentibus, ea soluat, vim habet in omnibus vniuersim melioramentis, factis in

TOMAS DE VILLALBA. p. 20. libro 2. de mayorazgo. c. 16. n. 15.

rebus maioratus: lex autem extendenda est ad omnia, ad quæ se extendit ratio, propter quam est lata, eaq; in omnia censenda est comprehendere: vnde, quæ in ea lege fuerunt expressa, in quibus vim haberet, solum gratia exempli, aut fuisse expressa, Atque ita subiungit fuisse aliquando iudicatum in supremo senato, tamen itum sit in contrarias sententias, interdumque in contrarium fuerit iudicatum. Contrarium arbitror esse dicendum cum Burgo de Paz, q. 7. citata. n. 15. & cum Gutier. q. 82. citata, & cum alijs, quos citant, qui etiam referunt, ita fuisse sepe iudicatum. Potissimum ducor, quoniam lex illa dura est, atque exorbitans, vt pote quæ, quoad melioramenta actu existentia in rebus ipsius maioratus, denegat uxori partem lucrum ad ipsam attinentem, & filijs incrementum legitimarum: & quoniam perspicuum est ea lex id disponit solum in eis tantum bonis, quæ exprimit, neque ex serie illius ylla est effigies, quod illa expressit solum gratia exempli, & quod voluerit eam dispositionem ad alia etiam extendi: lex autem dura & exorbitans, etiam ex pari, aut maiori ratione, extendenda non est ad alia, quæ non exprimit, & de quibus non disponit, atque in re propria constat, eam fuisse rationem, aut eam solum fuisse rationem, quam Niglini refert, vnde moti sunt legislatores ad illa in eis rebus ita statuendum: quare circa alia melioramenta, illa in hoc Castellæ regno suo dicenda, quæ circa seruuitutes, & vniuersim circa melioramenta facta in rebus maioratus, supra diximus dicenda esse stando in iure communi.

Sextum dubium est, vtrum lex. 46. Tauri, quoad verba illa: *y así mesmo los edificios, que de aqui adelante se fizieren en las casas de mayorazgo, labrando, o reparando, o edificando en ellas*, intelligenda sint solum de domibus habitationis maioratus; an verò etiam de alijs, quæ pertinent ad maiortum, sed facta sunt ad habitationem colonum, aut in molendino ad habitum onem eius, quicunque illius, illudve conductum habet, aut quæ facta sunt ad eas locandum alijs. Burgo de Paz. q. 7. citata. n. 18. ait, circa hanc quæstionem a peritissimis aduocatis itum fuisse in contrarias sententias; eamque indecisam relinquere: forte ne aduersaretur duo suo, quem refert asseruisse, de omnibus vniuersim domibus,

mayorazgo. libro 2. de mayorazgo. c. 16. n. 15.

ad maioratum attinentibus, intelligendam esse eam legem. Atque hanc opinionem amplectitur Gutier. ubi supra. q. 83. Qui refert, Pelas exstimare solum esse intelligendam de domo habitationis maioratus. Equidem censeo, intelligendam eam legem esse, de quibuscunque domibus dicatis ad habitationem maioratus, siue in curia, siue in loco, in quo præcipue residet, siue in oppido, aut oppidis sui maioratus, siue in saltu, aut in loco alio recreationis: non verò de domibus vinculo maioratus alligatis, quæ dicantur non sunt ipsius habitationi. Lex enim illa, quæ dura & exorbitans est, strictè sanè est intelligenda, neque alias domus planè sonat, quàm dicatas maioratus habitationi, quæ simpliciter dicuntur *lucras de mayorazgo*.

Ex eisdem verbis legis. 46. Tauri, in præcedente dubio relatis, constat, si quis domum, etiam ad habitationem possessorum maioratus, de nouo construat in solo maioratus, non habere locum in illis dispositionem eius legis, quoad eam maioratus meliorationem. Etenim verba illa non comprehendunt domum de nouo factam, sed edificium factum in domo maioratus præexistente, eam augendo, aut reficiendo, ut ex verbis ex ea lege relictis constat. Quia, si domus æquata esset solo, aut exusta omnino, iterumque edificaretur, in illa non haberet locum lex. 46. Tauri: quoniam, ut copiose & doctè Burgos de Paz. q. 7. citata à. n. 19. probat, id non est reficere domum præcedentem, neque in ea aliquid edificare, sed est nouam domum efficere in solo maioratus, in quo alia numero distincta antea erat. Ipsum segito. Placet verò, quod Molina. c. 26. citato in fine. n. 12. ait, videlicet, si fructus domui maioratus ematur, aut alio titulo acquiratur, ut lumen, vel stillicidij, aut alia similis, in illa habere locum legem. 46. Tauri: quoniam id quasi quippiam additum, atque auctum domui maioratus reputatur.

S V M M A R I V M.

1. MAIORATUS quæcunque ratione instituitur, detrabi ex illo non potest trebellianica, aut falcidia.

2. Maioratus possessor iure eo persequi debet, ut culpabiliter lesam, deterioratamve illum non relinquat: alioquin damnus in ipso datum.

A de bonis suis liberis erit in maioratu reficiendum.

3. Maioratus possessor quo usque arbores cedere possit, ipsi cedant, tam ex sylva arborum non fructiferarum, quàm fructiferarum.

4. Maioratus possessor sylvam, aut nemus, reducere potest ad culturam, aut è contrario, aliud quid cultum in sylvam, aut nemus, si id cedat in eandem utilitatem maioratus.

5. Maioratus possessor quousque capere, interficere, suamque ratione efficere possit bona prædiorum maioratus, quando ac piscando.

6. Maioratus possessor sua efficit, non solum pensiones ex prædictis emphyteuticis, quæ maioratus sunt quoad proprietatem, sed etiam laudemias.

7. Maioratus possessor quantum iure habeat in thesauris, venis metallorum, & similibus rerum, quæ in prædictis maioratus reperiuntur.

8. Maioratus ex iurisdictione quos fructus percipiat possessor illius.

Utrum ex maioratu Trebellianica, aut falcidia, detrabi possit. Et quousque maioratus possessor emolumenta ex maioratu percipere possit. Disp. 645.

DISP. 187. iuncta 186. dictum est copiose de quarta Trebellianica, & disp. 113. de falcidia. Cum autem vtroque offensus sit, si testator expresse prohibeat eas quartas deduci, vel fideicommissum, aut legatum, alienari, deduci tunc eas non posse. & in verbo maioratus Hispani comprehendatur ac significetur, ut bona, quæ vinculo maioratus alligantur, perpetuò cõseruentur inalienabilia, atque ita integra, & vnita transeant ad omnes, qui ab institutore ad eum vocantur, consequens profectò est, ut, est à maioratus testamento instituitur, illique, in quo instituitur, heres eorum bonorum constituitur, detrahere ab illis, aut à parte eorum, ex qua sola instituitur maio-

maioratus, non possit rebellianicam, aut falcidiam, sed integra deuenire debeat ad vltienus vocatum, vt bene Molina lib. 1. de primog. c. 17. n. 18. & .a. n. 26. docet ac probat. Quare superflua hoc loco repetito longa hac de re disputationem, quam eo capite Molina texit.

Quod ad secundum, in titulo huius disputationis propositum, attinet, dicendum in genere est. Cum maioratus possessor dominium, tam vtile, quam directum, rerum maioratus habeat, ceterum inalienabile, obnoxiumque, vt integrum, illud suumque, vltieri ad eandem maioratum vocari restituitur, vt saepe dictum est; consequens sane est, vt ita possessor maioratus eo persui, fructusque & emolumenta ex illo percipere possit, vt nihilo minus ea de causa laesus, ac deterioratus, ad successorem non transeat: & vt ex bonis eiusdem liberis refarciat id detrimentum debeat, & persolui damnum, si quod inde successoribus in eo maioratu ob uenerit, quia minores fructus, minoraque emolumenta, ea de causa ex illo percipient.

Hinc, si in maioratu sit sylua cedua, hoc est, quae inferuit, vt cedatur, lignaque inde, tanquam fructus, & emolumenta, extrahantur, quia ex stipitibus, ac radicibus, renascuntur, vt habetur. l. sylua. ff. de verb. sig. Adde tu, vel terra sua sponte ea profert, vel ex seminibus, quae ex arboribus syluestribus decidunt, nascuntur, aut etiam conuictum est arte & industria, loco excisorum, in ea plantari, vt suo tempore excidantur, & extrahantur. Hinc, inquam, si in maioratu sit talis sylua cedua, potest maioratus possessor cedere ex illa arbores, dummodo non excedat conuictum modum cediendi illas ex ea sylua, & potest illas vendere: haec enim fructus sunt ex eadem sylua. l. diuortio. §. si fundus. ff. solut. matr. & concunt. l. 27. in prin. titu. 11. part. 4. Non vero debet maioratus possessor adeo restringi, vt usufructuarius, de quo disp. 7. dictu est, quouique possit vti rebus, quarum habet vsum fructus: cum enim possessor maioratus dominus sit rerum maioratus, quoad vtile & directu dominii, sane licitum illi est eis frui, fructusque & emolumenta ex eis percipere, infra dolum, dissipationemque ac detrimentum manifestum earum: debet quippe eis vti, & non abuti in detrimentum successorum in eo maioratu: quare, vt disp. 619. dictum est, non tantum cautio nem exhibere tenetur, quantum usufructuarius, sed etiam maioratus possessor.

A maioratus, sed solum tenetur cauere de dolo, latave culpa, quae dolo aequiparatur, imo de consuetudine huius rei, ni, nullam praestat cautionem, nisi quando de dissipatione est suspicio, vt ibidem dictum est. In his consentit Molina lib. 1. de primog. c. 22. .a. n. 1. Ex sylua autem non cedua, excidere non potest arbores fructuosas, nisi id vtilius esset syluae, oliuetum vescuam renouando, amputatione ramorum, relictoque solo stipite, aut excidendo quasdam arbores, & alias vtiliores & magis fructuosas, earum loco inferendo. l. 4. sed si grandes, & l. aequissimum. §. fructuarius. ff. de usufructu. l. diuortio. §. si fundum. ff. soluto matr. & l. 27. titu. 11. part. 4. affertque Molina ubi supra cum plerisque alijs, quos citat. Quamuis autem arbores grandes fructiferae, si ventu, aut alio infortunio, sint euulsae, ad usufructarium non pertineant, neque eis vti possit, nisi pro reparatione domus eius syluae, cuius habet vsum fructum, vel ad suum vsum, comoburendo ex illis, quae ad alium vsum non spectant; sed eiusmodi arbores ad proprietarium spectant, idemque sit dicendum de arboribus non fructiferis, similiter euulsis, quas ipse excidere non possit, vt habetur. l. arboribus. ff. de usufructu: quamvis item, si similes arbores eradicentur in fundo dotali, quas maritus, tanquam fructus ex eo fundo non poterat excidere, non pertineant ad maritum de iure communi; sed pretium earum cedat in augmentum dotis, vt habetur. l. diuortio. §. si fundum, vers. sed si vi. ff. soluto matr. & l. 27. titu. 11. part. 4. nihilominus, si similes arbores eradicentur, aut excidentur, in praedio maioratus, sane ad possessorem tunc maioratus pertinent, tanquam ad verum earum dominum, vt bene Molina ubi supra: n. 6. affirmat. Tenetur tamen alias, loco earum, plantare, si id possint naturae res, atque status eius praedij.

Vtrum autem possessor maioratus possit nemus, vel tyham, maioratus extirpare, ac couettere in pratum, vineam, oliuetum, hortum, noualia, aut in aliud simile, vel rem aliam similem, in aliam commutare. Omnes conveniunt, quando ex ea variatione detrimentum sequitur maioratus, successoribusque in illo, nefas id esse, renerique cum maioratus possessorem, ad damnum inde sequuta. Quando vero ex ea variatione nullum sequitur detrimentum, sed potius emolumenta, & commoditates ena-

ioratus ac successorum in illo. Multi circa A
reai emphyteuticam, aut feudale, arbitran-
tias, nefas esse emphyteutice, aut vassallo, id
efficere sine facultate proprietarii; si vero
id efficiat, incidere in communiōem eos re-
tulimus disp. 457. rem hanc disputandam
ex emphyteuticis, de eorumq; numero est
Molina lib. 1. de primog. c. 2. n. 7. ubi re-
tulimus: qui similiter ibidem arbitratur, ne-
fas etiam esse, possessorem maioratus idem
efficere in re maioratus. Nos vero dispu-
tatione citata, contrarium affirmavimus esse
regulariter verum circa emphyteuticam, con-
suetudineq; in Lusitania esse receptū; idq;
propter ea, quæ ibidem à nobis dicta sunt.
Longè verò magis existimamus, id esse di-
cendum circa bona maioratus, quando id
constat fieri in utilitate evidentem: maiora-
tus & successorum, licet fortè aliquis eorū
potius optaret, tē illam retinere formam,
quam antea habebat. Ducor, nō solum que-
nam possessor maioratus verè est dominus
utilis & directus eorum rerū, dum illas pos-
sidet, ad ipsūq; independentem à quocunq;
que alio, pertinet administratio & commo-
ditas eorum, sed etiam, quoniam ea in re po-
tius est attendenda voluntas institutoris ma-
ioratus, quam successorum in illo: presump-
ta autem institutoris voluntas est, ut id fiat
in rebus maioratus, quod cedit in evidentē
utilitate eorum & successorum, est id ali-
cui successorum displiceat. Adde, si re ipsa
ex ea variatione nullum detrimentū sequi-
tur successoribus, ad nullam restitutionem
eis tenent, est id id esse factum contra præ-
sumptam voluntatem eorum, atq; institu-
toris: transgressio quippe illa voluntatis eo-
rum, attineret quidem ad iniuriam, cui cor-
respondet pœna, si feratur sententia & ea
pœna imponatur; non verò haberet ratio-
nem damni illati, quod restitutione esset
satisfaciendum.

5. Quoad animalia, quæ in nemore maiora-
tus continentur, in lacubus, paludibus, co-
sumbarijs, & in similibus maioratus locis,
dicendum est. Quoniam mero usufructua-
rio, non plura ex eiusmodi animalibus cape-
re liceat, utaq; efficere, ac diuendere, quam
ita, ut totidē in eis locis maneat, quot erāt
quando frui cœpit, ut habetur. l. usufruc-
tuanum venari. §. si in viuarijs. ff. de usu-
fructu; nihilominus maioratibus similia lo-
ca possidentibus, aliquid plus licet: modò
enim notabiliter non reddant illa deterio-
ra, nimium consumendo animalia eorum
locorum, venari, & piscari, capereque po-
tunt.

terunt, quæ voluerint. Ita Molina ubi su-
pra à. n. 8. cū alijs, quos citat. Lege, quæ de
usufructu animalibus disp. 45. dicta sunt.
Quod si maioratus prædia aliqua habeat,
quorum alij sint emphyteuticæ; maioratus
verò possessor, sit proprietarius, tunc non
solum pertinent ad eum possessorum pos-
siones emphyteuticæ; tanquam fructus
proprietas, ut ex se liquet, sed etiam lan-
demia, quæ soluntur ex alienatione relem-
phyteuticæ: hæc enim reputantur etiam
veluti fructus proprietatis. Ita Molina ubi
supra. n. 12. cum alijs, quos citat.

De thesauris, & venis metallorum, & ali-
rum similibus rerum; repositus in prædijs
maioratus, de quibus Molina lib. 1. de pri-
mog. c. 23. disputat, pœnaque ad maiora-
tus possessorem attineant, dictum à nobis
est disp. 54. & 56.

Quod attinet ad fructus; seu emolumenta
ta, iurisdictionis, quoad maioratus iurisdic-
tionem habet. In primis inter eos fructus
computantur pœnae talestis, si concessio-
ne principis ad eum maioratum spœci-
etiam contineant res immobiles, ut tenet
Molina. cum plerisque; alijs, quos citat ad
versus quosdam alios auctoritates lib. 2. de
primog. c. 25. & n. 20. Quomodo autē eis
modi fructus, seu pœnae, ex de hęc com-
missis tempore actionis in maiorum,
quando pœna executionis est mandata re-
pore successoris, inter verumque sint de-
duendi, disp. 635. explicatum est.

Quod de inter fructus iurisdictionis com-
putantur, constituitur arcum præfectos, in
dicis, qui loco, & nomine possessoris maio-
ratus, iustitiam administrant, decuriones,
tabelliones, & alios ministros publicos. Ut
enim cum inno. & plerisque aijs, quos ci-
tat, bene ait Felin. c. cum olim. n. 2. de ma-
iorit. & obed. quos etiam refert ac sequi-
tur Molina. c. 25. citato. n. 2. quando quis
habet ius ad aliquid faciendum, ut ad eli-
gendum, præsentandum, conferendum
vel aliud simile, usus ac executio eius iu-
ris, est quasi fructus, qui inde percipitur,
& qui per consequens percipitur ex dignita-
te, præbenda, aut munere, cui id ius est an-
nexum. Sic fructus Episcopus est, con-
ferre beneficia, eligere, aut similia facere.
Fructus autem canonicatus est, ferre su-
fragium in capitulo, & eligere ad aliqua.
Eodemque modo fructus maioratus, ha-
bentis iurisdictionem, est, eligere magis-
tratus, ac ministros publicos, ad eandem
iurisdictionem exercendam. Qui tamen
de

de infimodi electione, & quando ministri à maioratus possessore constituti exierint, dicatur commodius tractatu quingo, illuc usque res hæc differatur.

S V M M A R I V M.

MAIORATVS possessor ad quæ onera & sumptus teneatur, aut non teneatur, circa res maioratus.

1. Maioratus possessor, heredesque illius, ex quibus culpa teneantur, aut non teneantur, ad damna rebus maioratus subsequens, tenenturque de leui culpa.

2. Prelatus, & heredes illius, tenentur de leui culpa damnum subsequens rebus Episcopatus, aut aliorum prelatorum.

3. Fideicommissario tenetur heres gradus de culpa leui damnum fideicommissario subsequens, si is heres gradus commodi aliquod ex eis bonis reportante.

4. Maioratus possessor, aut prelati, vel beneficiarii, si tantumdem suis sumptibus meliorauerunt res maioratus, aut Ecclesie, quantum damnum culpa ipsorum, saltem leui, in eis fuit sequutum, locus est compensationi.

5. Ad quæ onera & tributa teneatur possessor maioratus ratione rerum eiusdem maioratus.

6. Sumptus licet, non maioratus ad possessionem pertineat, ipse de suis bonis tenetur facere. Si vero sit circa usufructum, aut minuendum maioratum, & sit modici, idem possessor tenetur illos facere. Si sint magni, de bonis maioratus, ita ut in successores redeunt, sunt faciendi. Et ad quos teneatur usufructuarius.

7. Maioratus possessor an facere teneatur inuentionem bonorum maioratus.

Ad quæ onera maioratus possessor teneatur. Et num facere teneatur inuentionem de rebus maioratus.

Disp. 646.

phyeutica, attinentes ad conseruationem,

maioratus.

INCENDV M

deinde est, ad quæ onera, sumptusue, maioratus possessor teneatur. Quomodo autem de emphyteuta dictum est, tenetur eum ad impenfas cum eo emphyteuticæ, attinentes ad conseruationem,

quoad id fieri possit, iuxta ei in statu, in quo illam accepit, atque ad fructum collectionem, facereque eas debere de suo, seu de fructibus, quos ex ea percepit, etque de causa tollere tenetur domum emphyteuticam, seu quodcunque aliud emphyteuticum ædificium; non tamen instaurare illud, si vetustate, aut alio infortunio, absque sua culpa, corruit, aut exustum est, & multo minus tenetur illud diruere, & instaurare, si vetustate, aut aliqua alia de causa, absque sua culpa, ruinam minetur: tenetur etiam reficere & aggerere, & purgare solata alueolue agrorum: tenetur etiam tenetur reficere & purgare puteos atque, si lege, statuto, aut consuetudine loci, vel præcepto, teneatur vniuersique munire lapidibus viam, pro situ & qualitate domus, quam possidet, aut contribuent ad mundandum locum aliquem vico proximum, vel deputatum ad proijciendas foeces eius vicini, aut aliud simile, ad ea omnia tenetur emphyteuticam de suo, & de fructibus rei emphyteuticæ, vt ibi iuribus, autoritate Bartoli, Baldi, atque aliorum, quos Ahar. Vaslaf. de iuro emphy. q. 26. d. n. 1. refert: ac sequitur, comprobatum est: sic etiam ad eadem expensas tenetur possessor maioratus in bonis, aut ob bonis maioratus, ex fructibus & emolumentis, quæ inde percipit.

Atque hoc modo intelligi debet, quæ Molina lib. 1. de primog. c. 17. n. 1. & 6. cum alijs, quos citat, docet. Ad hæc enim ferè omnia, etiam usufructuarius tenetur, vt disputatione citata, & disp. 1. d. 1. est, & constat ex l. diuortio. §. impedia. ff. solut. matr. ex l. usufructu legato in sine, & ex lege habetis. ff. de usufructu, & multo magis tenetur maioratus possessor, qui utile & directum dominium rerum maioratus habet atque ratione emolumentorum, quæ inde percipit, tenetur bono earum rerum proficere, hosque omnes sumptus facere: alioquin tam ipse, quam heredes ipsius, tenentur successori in maioratu ad eos sumptus, & ad damna ex eis ipsi, & bonis maioratus subsequuta, quod satis non fuerit. Ad alios autem insolitos sumptus, magnique valoris, de quibus ead. disputatione, §. 16. dictum est, si possessor maioratus cogatur contribuere, pro ratione prædiorum maioratus, vt ad aggeres magni valoris faciendos, quibus visumimis obfisterent, ne eos, & alios agros perderet, acenari obtrueret, atque ad meatus faciendos, quibus patib. & loca inagrosa, exsiccarentur, & ad cultum redigeretur, in maioratus, & aliorum præ-

dictorum.

diorū vilitatē, tunc non teneretur maioratus possessor eos facere de suis proprijs bonis, neq; de fructibus maioratus: sed constitui posset cēsus redimibilis, autoritate principis, totius eius summe in bonis maioratus, cuius redditus soluerent possessores maioratus de fructibus maioratus, si tantum, aut plus, accrescerent fructus & emolumenta quotannis ex bonis maioratus ob eos sumptus, quantum sunt eiusmodi redditus, aut ciuendi, principis autoritate, deberet aliquid de bonis maioratus, vnde illi sumptus integri soluerentur, iuxta ea quę disp. 641. & 644. dicta sunt. Idem est dicendum, si opus esset aliqua reficere, quę absq; possessoris maioratus culpa, vel vetustate corruerunt, vel minantur ruinam, vel exusta sunt, inagnoque indigent sumptu. Neque enim hac cōtetur facere possessor maioratus de suis proprijs bonis, neque de fructibus, quos ex maioratu percipit: sed potest ea reficere, si commodum id omnino sit, de bonis ipsiusmet maioratus, aliqua ad id, principis autoritate, ciuēdō, vel censurā subijciendo quoad totam quantitatem eorum sumptuum, iuxta ea quę disputationibus citatis dicta sunt, & consentit Molina vbi supra. n. 7.

2. Quando culpa possessoris maioratus, aliquid de bonis maioratus perijt, aut deterius est redditum, distinguendum est. Quoniam, si dolo, aut lata culpa (quę dolo & quę paratur) illius perijt, aut deterius est redditum, tunc tenentur id instaurare ac solvere, tam ipse, quā heredes ipsius, vt omnes consentiunt, argumento. l. mulier. §. sed enim. ff. ad Trebell. quę id disponit de herede grauato cōparatione fideicommissarij, si aliquid de fideicommissio dolo, aut lata culpa, talis heredis pereat, aut deterius sit redditum, & consentit communis doctorum sententia, quā Molina. c. 17. citato. n. 1. & 4. refert ac sequitur. Quando autē aliquid de bonis maioratus perijt, aut pletius est redditum, culpa leui ipsius perijt, Peralta relatus à Molina. n. 4. citato, asseruit, neq; ipsum, neq; heredes ipsius, teneri illud soluere. Ducitur, quoniam neque heres grauatus teneretur soluere fideicommissum, quod culpa leui ipsius perijt, aut deterius est redditum, etiam si quartam detrahat, iuxta opinionem Alexandri: cō quod id sit modicum commodum heredis, cōparatione commodi fideicommissarij, eaq; de causa heres in solum commodum fideicommissarij censetur institutus heres,

- A grauatusq; fideicommissum restituere: unde, inquit Peralta, cū possessor maioratus, neq; quartam Trebellianicam de rebus maioratus detrahat, non tenetur de leui culpa, sed solum de dolo & lata culpa, si res maioratus pereat, & deterius reddita sit. Molina vbi supra. n. 4. & 6. quod ad heredem grauatum attinet cōparatione fideicommissarij, consentit, solum teneri de dolo & lata culpa, non verō de leui, cō quā tam legis beneficio detrahat: secus autem, si aliquid iudicio testatoris detrahat. Quod verō attinet ad possesorem maioratus, censet teneri etiam de leui culpa, non verō de leuissima. Atq; in hoc secundo omnes conueniunt. Quod verō teneatur etiam de leui culpa, probat. Tum quia iudicio institutoris maioratus recipit fructus illius toto tempore vię suę: Tum etiam, quoniam & quę maioratus est institutus in commodum primi ad eum vocati, in quo fuit institutus, & sequentibus, quippe vnusquisq; eorum solum recipiat fructus eius maioratus toto tempore vię suę, & eum restituat integrum sequenti: fideicommissarius verō, quia accipit fideicommissum liberum, longē maius emolumentū reportat, quā heres grauatus, cō quā heres grauatus quartam detrahat, & idē heres institutus & grauatus cōtetur gratia solius fideicommissarij. Quod de maioratus possessore asseruit, teneri scilicet, tam ipsum, quā heredes ipsius, etiam de culpa leui maioratus ipsi, & successoribus illis, asseruit etiam Molina vbi supra. n. 2. cum alijs, quos citat, de prelatō, si bona aliqua Ecclesię culpa ipsius pereant, aut deterius reddita sint, quandoquidem beneficia quę sint instituta cōmodum possessoris, & successorum, & qualesq; omnes ex beneficio cōmodum reportent. Vnde, inquit, moribus in hoc Castellę regno asseceptum, vt, mortuo prelatō, ad petitionē successoris, obtineatur in supremo regiō cōsilio quoddam ordinarium preceptum, vt corrector ciuitatis eius Episcopus, aut ciuitatis vicinioris ac dignioris, efficiat, vt heredes Episcopi defuncti, & successor, nominent estimatores, seu taxatores domorum, quę culpa predecessoris fuerint reposita in bonis Episcopus, & quod, si duo illi taxatores discordent, corrector nomen tertium, idēque, quod duo estimatores indicauerint, persoluant heredes defuncti, ac tradant successori, vt bona Episcopus restituantur, integraq; perferant. Quibus autē idem

idem consuetum non sit fieri in maiori-
bus; addit tamen Molina, si coram iudicibus
ordinarijs petatur à successore in maiora-
tum, similiter concederetur. Ego verò dicen-
dum arbitror, etiam heredem grauatum,
qui commodum quodcumq; ex fideicom-
misso reportat, siue illud reportat benefi-
cio legis, siue iudicio testatoris, teneri fidei-
commissario de leui culpa detrimenti ta-
lis fideicommissi: quandoquidem eo ipso
heres est institutus in suo, & fideicommis-
sarij, commodum: quando autem disposi-
tio est in commodum duorū, tenetur vnus
alteri de culpa leui, non verò de leuissima,
nisi contrarium sit iure dispositum: in re au-
tem proposita tantum abest, vt sit contra-
rium dispositum, vt hoc ipsum sit expressè
in re proposita sancitum, vt aperte constat.
3. cum res. §. culpa, iuncta glossa ibi, & l. si
seruus legatus. §. cum quid. ff. de leg. 1. l. 7.
titu. 11. part. 6. & alijs iuribus, quæ disp.
194. §. cum habentis, nos citauimus, in quibus
iuribus disponitur, si heres, aut exequu-
tor, nihil cōmodi ex testamento reportet,
teneri solum de dolo, & lata culpa, si lega-
tum, aut fideicommissum pereat, non verò
de leui: si verò commodum reportet, tene-
ri etia de leui, non verò de leuissima: neq;
est necesse, vt locum habeat regula illa. alio-
quin generalis in cōtractibus, & in alijs dis-
positionibus, quod commodū sit æquale,
aut quod oīa reportetur legis beneficio ac
dispositione, sed aliōde; neq; est textus, vnde
id colligatur. Lex verò similiter. §. sed
enim. ff. ad treb. quæ ait, heredē grauātū te-
neri solum fideicommissario de dolo & lata
culpa, intelligitur, iuxta glossā ibi, & cōmu-
nē doctorū sententiā, qui sequitur Greg.
Lopez. l. 7. citata verb. *pro sua culpa*, & quam
Molina. n. 4. citato refert, quando is heres
nullum commodum ex tali fideicommisso
reportat.

Dubium.

¶ Dubiū autē est, vtrum, si culpa posses-
sori maioratus, saltē leui, aliquid in bonis ma-
ioratus deterioratū sit, & nihilominus lon-
gē maiores meliorationes fecit in rebus alijs
maioratus, detur cōpensatio, ita vt propter
maiores meliorationes, non teneatur ad mi-
nora detrimenta. Idem dubium est de pre-
lato, cuius culpa aliquod detrimentum sub-
sequutum est in bonis Ecclesiæ, qui tamen
longē maiores meliorationes fecit in alijs
bonis eiusdem Ecclesiæ. Greg. Lopez in
sine glossæ citatæ remittit ad ea, quæ no-
tantur. l. si negotia. ff. de negot. gest. Mo-
lina verò asseuerat, iuxta quandam regulam

A Bart. in eadem lege si negotia, secum non
habere cōpensationem, sed teoeri nihilo-
minus heredes ad damna subsequēta reser-
uare, se ita vidisse iudicatum in causa cu-
iusdam prelati, cuius culpa aliqua bona Ec-
clesiæ deteriora reddita sunt, & licet mul-
ta millia ducatorū de suo insumpisset edi-
ficando & meliorando atq; augendo bona
Ecclesiæ, heredes coacti sunt reficere mi-
nora damna, culpa talis prelati, in alijs eius-
dem Ecclesiæ bonis subsequuta. Longē
verò, inquit, maiori cum ratione idem di-
cendum est de possessore maioratus, qui,
iuxta l. 46. Tauri, repetere non potest me-
lioramenta in bonis maioratus facta. Idem
præterea confirmat Molina ex l. si quis
negotia. ff. de negot. gest. vbi habetur, si
negotiorum gestor soluit indebitum, &
etiam recuperauit indebitum ei, cuius ne-
gotium gessit, locum non esse cōpen-
sationi.

Contrarium tamen existimo rationi con-
sentaneam, atq; omnino verum. Atq; in
primis ex lilla, si negotia, in fine, potius
colligitur, locum habere cōpensationem,
quàm non habere, vt legem illam intuenti
erit satis perspicuum. Deinde verò longē
diuersa ratio est, de eo, qui egit duo nego-
tia alicuius, vnum vtiliter, & alterū sua culpa
inutiliter; & de eo, cuius culpa aliquod
damnum subsequutum est in bonis maio-
ratus, aut Ecclesiæ, quæ possidebat, aut ad-
ministrabat, & simul suis proprijs sumpti-
bus & expensis auxit ac meliorauit longē
plus ex eadem res. Etenim, qui vtiliter gessit
vnum eorum negotiorum, rem fecit eius,
cuius negotium ita gessit, in commodum,
atque etiam in damnum, illius, ita vt, si vti-
liter, prudentis arbitrio, negotium illud ef-
fet aggressus, & damnum aliquod esset se-
quutū absq; ipsius culpa, id damnum totum
pertinuisset ad eum, cuius negotiū gessisset,
& insuper ei, qui negotium ita gessit,
competeret actio negotiorum gestorū ad-
uersus illum alterum ad sumptus & ad va-
lorem industriæ: quæ de causa, quando suc-
cedit commodum, pertinet totum ad eum,
cuius negotium est gestum; neque debet,
aut potest, compensare cum eo damnum
aliud, quod sua culpa in negotio alio, aut
in re alia, quam gesserit, obuenerit, sed te-
netur integrum illud soluere. Qui verò
suis sumptibus auget & meliorat res ma-
ioratus, aut Ecclesiæ, eis sumptibus & me-
liorationibus suis proprijs, collatis bonis
Ecclesiæ, aut maioratus, verè compen-

Decisio.

5

Y 4

fat ac soluit, si quod damnum longè minus sua culpa alioquo n eisdem rebus obuenit: quare æquitas non patitur, ut ipse, aut hæredes ipsius, cogantur iterum id damnum compensare. Neque lex. 46. Tauri, quæ nõ vniuersim de quibuscunq; melioramentis loquitur, vt præcedentibus disputationibus est ostensum, negare intendit eiusmodi compensationem, etiam in melioramentis, de quibus ea lege est sermo: cum ratio illius legis non militet in eiusmodi æquissima compensatione, neq; id cedat in vllum grauamen successorum in maioratu. Lex verò, si quis negotia, quam Molina citat, nullam profectò vim habet. Cum enim id, quod negotiorum gestor recuperavit, in debitum ei, cuius negotium gestum est, restitutum sit ei, qui illud soluit, ac proinde nullum inde emolumentum eueniat ei, cuius negotium gerere intendit, nulla sane æquitas patitur, vt cum eo valore compenset, quod sua culpa indebitè soluit de bonis eius, cuius negotium agebat.

- 6 Maioratus possessor non solum tenetur ad onera & grauamina ab institutore maioratus successoribus in eo imposita, sed etiã ad tributa & onera omnia, quæ imponuntur, aut debentur, ratione rerum maioratus, siue realia sint rebus ipsis maioratus imposita, siue personalia ratione rerum maioratus, & siue antea fuerint imposita, siue de nouo imponuntur. Nisi fortè aliquid insolitum & extraordinariũ imponeretur, concernens perpetuam rerum maioratus utilitatem, vt supra, & disp. 456. dictum est de contributione ad aggeres, & meatus, magni sumptus, pro utilitate diuersorum agrorum. Nam tunc de bonis maioratus esset id soluendum, vel census annuum autoritate principis collocatio in rebus maioratus, vel diuidentio aliquid de bonis maioratus eadem principis autoritate, vt supra dictũ est. Quod maioratus possessor ad ea omnia onera & tributa teneatur de fructibus maioratus, satis constat ex dictis disp. 456. vbi idè ostensum est de emphyteuta & seu datario, ratione dominijs vtilis, & de usufructuario ibi, & disp. 7. ratione solius vfus fructus, idq; de usufructuario habetur. L. hærentes. 4. modica. l. si pendentes. 4. si aliquis clascarij, & l. usufructu relicto. ff. de usufruct. l. quæro. ff. de usufruct. legat. & l. neq; stipendium. ff. de impens. rer. dot. vbi habetur, maritum, de iure communi usufructuarium bonorum dotalium vxoris, teneri soluere tributa omnia prædiorum de

A talium, neq; posse repetere possid., quod ita soluere. Reddit verò rationem testus, quia onus fructuum hæc omnia impendia sunt, eumq; proinde comitantur, qui fructus prædij, vnde, aut cuius occasione soluntur, percipit. Cum ergo possessor maioratus dominus sit rerum maioratus, tã quoad vile, quàm quoad directum dominium, fructusq; earum percipiat, longè maiori cõ ratione ad ea omnia onera & tributa tenebitur ratione dominijs & eorundem fructuum. Imò verò, si quæ onera, aut tributa realia, soluta non sint ea eisdè bonis à prædecessore, tenetur ipse ea soluere ratione rerum maioratus, quæ in ipsum transferunt, & quæ eo onere reali affectæ sunt: si verò ipse ea soluerit, actio ei competit aduersus hæredes prædecessoris, qui illa soluere tenebatur, vt ea ipsi soluant, vt dis. 456. citata circa emphyteutam ostensum est. Præter autores ibi citatos, quoad possessorem maioratus, hæc asserunt Aries Pinel. l. 1. C. de bon. mater. part. 2. n. 72. Molina c. 27. citato. n. 8. & communis sententia, qui citant.

- C Si lis aduersus possessorem maioratus intentetur quoad maioratũ ipsum, aut quoad aliquid ad maioratũ spectans, distinguit bene Molina. c. 27. citato. n. 11. cum Aries Pinel. l. 1. C. de bon. mater. part. 2. n. 68. & 69. Quod aut lis intentatur quoad commodum ipsius maioratus possessoris duxat, quia contendit alius ad se potius pertinere, vel quo ad aliquam partem fructuum, quam aliquis contendat ad se attinere, nihil de iure ipso maioratus in se lrigando, neque contendendo illum minuire: aut lis intentatur aduersus ipsum maioratum in se, intendendo illum minuire, aut abolere. In primo euentu, cum non agatur de detrimento, aut commodo, ipsius maioratus in se, sed de commodo solo, aut detrimento, possessoris, sumptus omnes litis pertinent ad ipsum maioratus possessorem, etiam si magni sint: quoniam iniussum esset propter solum commodum, aut incommodum, possessoris maioratus, sine villo detrimento ipsius maioratus in se, grauare, aut minuire, bona maioratus, sumptus talis litis soluendo de bonis ipsis, seu de proprietate maioratus, vt cum alijs, quos citat, probè notant duo autores citari. Atq; idè rectè asserunt Pinellus, & cõsente Molina, de usufructuario, vt scilicet, si lis similis aduersus eum intentetur, quæ nihil attineat proprietatè, ipsum solum teneri soluere

uere sumptus eius litis; nō verò proprietarium. Quod limitarem, nisi proprietarius teneretur usufructuario de euictione: tunc enim, quæ de euictione circa rem veditam, & de lite aduersus emptorem, aut possesorem, intentata, disp. 380. dicta sunt, similiter haberent locū in eo usufructu, & lite, quæ circa eum vsumfructum, usufructuario intenteretur. Adhuc verò persisto in discrimine inter usufructuarios alios, & patrem familias usufructuarium in bonis aduentitij filij familias, à nobis disp. 7. & 8. cum Ant. Gom. & alijs tradito, quod scilicet alij non teneantur ad sumptus litium proprietatem concernentium: pater verò teneatur de fructibus ad sumptus litis circa proprietatem bonorum filij familias, quicquid Pinellus, & Molina, ubi supra tenuant. Cum moderatione tamen, quam Alexander, rellatus à Pinello. n. 68 citato, adhibet, nempe, quod si sumptus litis excedant fructus bonorum filij familias, tunc incrementū in sumatur ac solatur de proprietate, ipsa bonorū filij familias. In posteriori verò euentu, quando scilicet lis intentatur aduersus maioratam in se, intendendo illum mouere, aut abolere, tunc, si expensæ sint modicæ, quod iudicandum est prudentis arbitrio, attenta quantitate reddituum maioratæ, tenetur eas soluere maioratus possessor de fructibus maioratus: quoniam etiā merus usufructuarius tenetur ad modicos sumptus circa bona, quibus fruitur: si verò impensæ litis sint magnæ, soluendæ sunt de proprietate ipsa maioratus, in cuius bonū, ac conseruationem perpetuam sunt, vel principis auctoritate collocando censum re dimibilem in bonis ipsis maioratus, vnde tales impensæ fiāt, quem successores in illō quotannis de redditibus soluant donec liberalitate alicuius eorum redimatur, vel aliquid de bonis maioratus ad eos sumptus, eadem principis auctoritate, diuendendo.

8 Vtrum autem possessor maioratus teneatur conficere inuentarium de rebus maioratus, disp. 219. explanatum est.

SUMMARIUM.

MAIORATVS possessor alienare non potest bona maioratus. Et quibus in locis explanata sint multa, quæ ad alienationem, & ad vsumfructum boni maioratus pertinent.

2 Sententia lata in possessorem maioratus, quousque noceat alijs successoribus, exceptionemq;

- rei indicatæ quoad dños successores, variat.
- 3 Hidalgo alicuius si in litem vocetur, sententiaq; aduersus illum feratur, quibus noceat, peritq; aduersus illos exceptionem retinenda est. Et quibus consanguineis non noceat.
- 4 Acta in iudicio circa maioratus possessionem, valeant similiter quousque aduersus successores.
- 5 Maioratus possessor si colluda; aut nimis negligenter ac culpabiliter perdat causam, sententia circa maioratum aduersus ipsum lata, quousque alijs non noceat.
- 6 Sequi. n. in maioratus successor si eum quodam tertio, & nō eum maioratus possessore, de sue cessione contulerat, sententia aduersus eum lata, alijs non noceat.

Maioratus quousque ab institutore dissolui possit. Et num bona illius a possessore maioratus propria auctoritate alienari valeant; saltem per compromissum, aut transactionem. Et num sententia lata aduersus possesorem præiudicet vterius ad eum maioratum vocatis. Disp. 647.

SUPEREST dicamus de dissolutione maioratus, vel omnino, vel ex parte, dequē illius amissionē. Et quidem quouique maioratus, semel institutus, reuocari, aut ditius possit, ab institutore ipso, & per consequens alienari ea ratione possint, aut non possint, bona semel vinculo maioratus alligata, à disp. 383. copiose est explanatum.

A disp. 64. explicatum est, quæ nomine alienationis intelligatur. Et à disp. 466. præsertim disp. 470. dictum est, quemadmodum successor in maioratu alienare propria auctoritate nō possit bona vinculo maioratus alligata, neque concedere alteri, etiam in tempus vitæ suæ, vsumfructum eorum bonorum, & quando usufructus bonorū maioratus filij familias patri competat, & quando non competat. Disp. put. 433. dictum est, si vxor in dotem dedit marito maioratum ad ipsam attineantem, fructus dotis de iure cōmuni ad maritum pertinere. Et disp. 431. dictum fuerat, quo pacto maioratus mariti, aut vxoris, in hoc Castellæ regno, & in Lusitania, est.

Y 3

men.

inter ad quantitatem archarum, quam vir in utroque regno promittere vori poterat. Item disp. 951. ostensum est, successorem in maioratu stare non teneat locutionibus de rebus maioratus factis per suum antecessorem.

A disp. 556. egimus de transacione & compromisso. Et disp. 957. ostendimus, transacione & compromissum, si circa possessionem maioratus circa res maioratus, esse nulla, & in quibus euentibus valida sint.

V. Solem ergo superest dicamus hoc loco de ultimo, quod in titulo huius disputationis est propositum. Vtrum scilicet sententia adversus possessorem maioratus circa res maioratus lata, præiudicet ceteris, qui ad eum maioratum post illum vocantur, an non, sed intentare cursus litem circa idem possint.

- 1 Dicendum autem est, si sententia adversus maioratus possessorem feratur, quod maioratus ad ipsum non pertineat, vel quod eum amittat, aut quod res aliquo vinculo maioratus non sit alligata, præiudicare ceteris ad eum maioratum vocatis, vel qui, eo possessore excluso, ipsi etiam excluduntur, etiam si eiusmodi successores, neque per proclamata sint citati, aut aliter certiores fuerint effecti. Ita communior doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Conar. de pract. qq. e. 13. n. 6. iunctim ijs, quæ dixerat. n. 5. antecedente, Ant. Com. l. 40. Taurini. n. 73. Aries Pinael. l. 1. C. de bon. mater. part. 3. n. 45. Greg. Lopez. l. 20. tit. 22. part. 3. verb. *per causas y b*, & Molina Eb. 4. de primogen. c. 8. n. 3. Ratio autem est, quoniam quando lis agitur cum vero & præcipuo contradicatore, à cuius iure ceterorum ius pendet, victo eo, ceteri in eo victi censentur, quatenus ius ceterorum à iure illius pendet, eaq; de causa, est & nec citari, nec cōscij fuerint, sententia tamelata in primum & præcipuum, nocet, in consequentiam, ceteris, & parit etiam adversus illos exceptionem rei iudicate. Neque refert, quod in re proposita ceteri vltimius ad eum maioratum vocati, neque maioratum accipere debeant, à possessore tunc illius, sed ab institutore, ex præscriptive institutoris, neque ius ad illum habent ab eodem possessore, sed ab institutore, ut sepe in præcedentibus dictum est, ut in tali possessore ceteri victi omnino ex sententia non censentur: quoniam licet ius habeant ab institutore, id utique habet, si possessor ita victus, illud haberet, dependente ex eo, quod illud haberet,

A atque post eum, & per eum possessorem, ex eiusdem institutoris præscripto, quare, quæ sententia declarat, possessorem ius non habere, vel quia non erat vocatus ad eum maioratum, vel quia bona illa alligata non fuerunt vinculo primogenii, aut non legitime, ac valide, utique in consequentiam, idē declarat quoad ceteros, qui in illo censentur excludi, quive, dependet à iure illius, obtendere poterat ius ad eum maioratum. Idem est de ea nobilitate, quam *hidalguia* vocant. Si enim aliquis sit victus, ceteri, qui ex illo originem trahunt, censentur ea sententia victi omnino in illo, paritque proinde ea sententia, etiam adversus eos, exceptionem rei iudicate, ut rectè Molina ubi supra cum Oratoria affini matque niam possessori nobilitatem habent ex illo, dependentes quæ ex eo, quod ille nobilitatem eam haberet. Frater verò victi, & descendentes ex tali fratre, quoniam non habent eam nobilitatem ex victo illo, sed ex patre illius, contendere adhuc possunt, se eam nobilitate habere, patremque suum, ac avum, eam habuisse, neque sententia adversus fratrem lata; exceptionem rei iudicate parit adversus ipsos. Ac sanè, quando in euentibus propositis non aliud esset argumentum ad probandum, sententiam latam adversus præcipuum, ex cuius iure ceterorum ius pendet, pariter etiam exceptionem rei iudicate adversus successores post illum, etiam minime citatos, ac ignaros, quam vilitas publica, quæ id postulat, ut finis litibus imponatur, id satis esse deberet, ut per Epicheiam intelligeremus eam fuisse mentem legumlatorum, argumento. l. singularis. ff. de exceptioni iud. In re autem proposita, non solum ratio reddit id omnino persuadet, sed probat. l. 1. §. quavis, vers. denunciare, & vers. denunciari. ff. de ventr. in speciei. In utroque enim versiculo habetur, relictam pregnantem à marito defuncto, denunciare, id debere omnibus, qui hereditatem mariti immediate spectant, si illa pregnantis non sit, ut custodiam, si velint, adhibeant & non verò alijs, qui post hoc hæreditate spectant. Verba autem vers. denunciari, hac, sunt, *Denunciari autem oportet ijs, quos proxima spes successus contingit, ut puta primo gradum habenti instituto, non etiam substituto, nempe fideicommissario hæredis. Quid clarius dici potuit? Idē probat. l. ex contractu. ff. de re iudicate. Vbi, cum pupilla esset damnata ex contractu patris, & illa, per restitutionem in integrum, abstinuisset à paterna hereditate, de-*

voluereturque hereditas ad substitutum, vel ad coheredem, aut ad proximiorum in gradu, si ille circa idem iocundare velit litē, competit contra eum exceptio rei iudicata: quoniam ius huius, ea in parte, pendens erat ex iure pupillae illius, quae fuerat omni non victa. Probat præterea. l. si patroni. §. ult. ff. ad. Treb. & l. superius verbi. atque. ff. de pig. Accedit, hanc sententiam receptā esse in hoc regno in praxi, vt, cum Simancas, te statur Molina vbi supra.

Non solum autem sententia, quae transacta in rem iudicatam, lata contra possessorem maioratus, docet ulterius ad eum vocatis, sed etiam omnia in iudicio cum eo circa maioratum acta, etiam de iure non sit ad sententiam. Ita communis doctorum sententia, quam Molina vbi supra. n. 5. refert ac sequitur. Est enim regula recepta, acta in iudicio, nocere eis omnibus, quibus sententia nocere solet, quam probant. c. inter dilectos. §. articulationes, de fide instr. argumento à contrario sensu, & l. sed & si possessor. §. ult. in fine, argumento etiam à contrario sensu. ff. de iur. iur. Hae ratione ipsa ut capta cum maioratus possessore, ita sit insequentes possessores, ita vt non doceat lis de nouo cum ipsis inchoati, sed sequens successor in eo statu subire debeat iudicium, in quo ab antecessore fuerit iudicatum, vt idem Molina ibidem cum communis doctorum sententia subiungit, idque confirmat ex. l. in iudicio. ff. fam. l. her. cuius summariū Bartoli sic habet, in vobis efforem singularem ex necessitate transacti in instantia iudicij. Addit verò cum; Bald. & Ang. vt instantia in successorem transcat, necesse non esse, litem fuisse contestatam cum antecessore, sed satis esse, præcessisse simplicem citationem, aut libelli oblationem.

Quarta in dicta sunt, intelligi debent, dummodò maioratus successor litem diligenter persequatur, atque in ea bona fide, ac sine dolo, ac negligētia, versetur. Si enim cum aduersario collidat, aut in lite negligenter se gerat, vel litis ob ipsius contumaciam, eo absente tractetur, lis eo modo peracta, afferre non potest præiudicium sequētibz successoribus, vt constat ex. l. ex p. tractu, in fine. ff. de re iud. l. à fontana, & l. si per lutorio. ff. de appel. l. si seruus plurim. §. 1. & §. si quis ante. ff. de leg. 2. & affirmat communis doctorum sententia, quam refert ac sequuntur Molina vbi supra. n. 7. & Aries Pincel. l. 1. C. de bon. mater. part. 3. n. 50. limit. 4. Addit Molina ibi. n. 8. cum

plerisque alijs, quos citat, probata fraude, aut collusionē, sententiam non nocere ei, contra quem lata est. A iure verò, probati fraudem, aut collusionem, eo ipso, quod principalis victus non curauit deducere, vel exhibere sua iura: quod ait Molina probare apertè. l. si seruus plurim. §. si quis ante, illius verbis, vel minus plenè defendit causam. ff. de leg. 1. Idem cum Aries Pincel. n. 50. citato, & cum plerisque alijs, quos citat, dicendum subiungit, quando maioratus possessor, qui litem bona fide ac diligentissime est persequutus, à sententia, contra ipsum lata, non appellauit, aut non supplicauit, quando locus est supplicationi, & non est locus appellationi, & quando deseruit appellationem, aut supplicationem, iam interpositam. Potest quoque in his euentibus successori in maioratu appellare, aut supplicare, vel prosequi desertam appellationem, aut supplicationem. In annotationibus verò in fine operis. n. 13. addit, hoc intelligendum esse, non solum in prima, sed etiam in secunda supplicatione, quae sub obligatione maximae poenae supplicatur, nisi sententia pro supplicante feratur: quod intelligendum arbitror, quando ex maxima causa, omninoque rationabiliter, ita supplicaretur, ad effectum, vt, transacto tempore ad supplicandum concessio antecessori, illoque maxime intra illud supplicite, possit successor supplicare intra idem tempus computationis puncto, in quo sententia ad ipsius venit notitia. n. Addit verò Molina, quando interposita fuit secunda supplicatio ab antecessore, si ex maxima causa, rationabilique omnino, fuit interposita prodeit arbitrio, tunc teneri successorem soluere poenam, si confirmata sit sententia. Arbitror verò soluendam tunc esse de bonis maioratus, in cuius utilitatem fuit supplicatio interposita, si super sint bona eius maioratus, ista est sententia. Si verò non rationabiliter fuit interposita ea supplicatio, tunc haeredes antecessoris, qui illam interposuit, teneri soluere poenam: ea verò de causa, solent possessores maioratus, vt ait Molina, antequam interponant secundam supplicationem, eo solere periculisimos aduocatos, an id omnino expediat, & ex illorum iudicio in scriptis accepto ac seruato, solere istam interponere, vt ipsi, ipsorumque heredes, non cogantur poenam soluere de suo, si sententia confirmetur.

Quando, viuente maioratus possessore, non ipse, sed sequens successor, litem maioratus

uit cuidam tertio, qui etiam eius maioratus successiōem pretendebat, ea lis solis ipsi litigantibus praeiudicabit. Tunc enim iudicium illud inchoatum, actumque esset, non cum illo, cui principaliter ius ad maioratum defendendum attinebat, sed cum eo, qui post eius mortem successiōem in illo pretendebat. Ita Aries Pinel. n. 50. citat. limit. s. Molina ubi supra. n. 11. & plerique alij, quos citant. Si tamen ea lis a successore in maioratu transierit cum possessore, circa illum excludendum ab aliquo iure id eo maioratu, tunc, quia agitur de iure praesentis ipsius possessoris maioratus, utique ea lis ceteris praedictis afficeret, ut Molina ibidem subiungit.

S U M M A R I U M.

De fideicommissio solui, aut promitti, potest competens ei, aut donatio propter nuptias, gratui, aut gratui, illud alteri restituere, quando, qui gratui, ascendens erat gratui, aut gratui, neque aliunde compleri competens dos potest, aut donatio propter nuptias.

2 Extendendum id esse ad alimenta necessaria gratui, & libris suis, ad liberandum eum a captivitate, aut vinculis, & ad similia alia vergentia, qui arbitrentur.

3 Hec locum habent, etiam si testator, non solum tacite insinuando fideicommissum, sed etiam expresse prohibuerit in genere ea bona alienare, secus si dixerit, in nullo euentu, aut neque in dotem, aut ad donationem propter nuptias.

4 Maioratus Hispanorum bona, neque in dotem descendenti ex institutore alienari possunt, ut fideicommissa possunt, quicquid aliqui in contrarium asseruerint.

5 Maioratus bona absque principis auctoritate, neque in eundem maioratus utilitatem permutari possunt, aut vendi, ut alia emantur.

Nem bona maioratus, ac fideicommissi, alienari, absque regia facultate, aliquibus in euentibus possint. Disp.

648.

ISP. 640. ostensum est, debita institutoris maioratus, soluenda esse a successoribus in eo de bonis maioratus, aut integre, aut contribuendo ad ea debita, ut ibi explanatum est. Imò dictum est, non plura bona censenda esse pertinere

ad vinculum maioratus, quam quae superferunt, deducto toto aere alieno, institutoris. Addidimus verò, si quae debita contraria essent ab institutore post maioratus, irrevocabiliter institutum, ad illa non teneri successores in eo maioratu ex bonis, eorum quibus irrevocabiliter fuisset institutus. Legem, quae ibi dicta sunt.

Quod ad fideicommissum attinet, quatenus eo ipso, quod aliquis gravatus est restituere aliquid, tacite sit prohibitus id alienare in praedictum eius, cum est restituendus, in futurum tamen dotis, & donationis ante nuptias, seu propter nuptias (de qua sermo erat de iure communi, & disp. 290. est dictum quid ea de iure communi esset) sanctum est, ut, si aliquis, aut aliqua ab ascendente esset gravatus, aut gravata, restituere aliquid alteri, & legatima eius non esset satis ad competentem dotem pro qualitate suae personae, aut ad solvendam eiusmodi dotem antea promissam, posset, quod deesset, promittere, aut solvere, de eo fideicommissum non tamen posset augere dotem semel promissam de tali fideicommissis: & similiter, ut gravatos restituere, si legitima ipsius non sufficeret ad competentem donationem propter nuptias, quae de nouo promitteretur, aut promississet, posset promittere, & solvere, incrementum de tali fideicommissis: non vero augere donationem propter nuptias iam antea semel promissam. Ita sanctum est in authentico de restitutionibus. §. quod ob re, & §. hec cigitur. Idem, licet non ita copiose, habetur in authentico res (quae ex illo alia authentico sunt de sumptibus). Ex communia de legat. & sic habet. Res, quae subiacent restitutioni, prohibentur alienari quidem & obligari, sed si liberis portio legitima non sufficiat ad dotem, hanc donationis propter nuptias obligationem, permittitur res praedictas in eam usum alienari, vel obligari, pro modo beneficii personarum commendo. Ea enim, quae communiter omnibus profunt, his, quae specialiter quibusdam utilia sunt, praeposita. Idem fuerat ex parte sanctum de monachis. §. cum proponeretur, & l. filia. ff. ad Trebell. l. si quis, de legat. 2. c. de m. l. 1.

D Haec verò hoc modo intelligenda sunt, ut, si tempore solutionis dotis, aut donationis ante nuptias, satis sine legatima, & alia bona libera eius, cui id solvere debet, & in super fructus fideicommissi tunc exactos inde solvatur, & non de fideicommissio ipso, & eadem ratione non potest promitti de fideicommissio in dotem, aut in donatione propter nuptias, quando praedicta omnia sufficiunt

sufficiunt ad competentem dotem, aut donationem. Ita habetur expresse. l. mulier. 4. cum præponeretur. ff. ad Trebel. & affirmat communis doctorum sententia, quæ refert ac sequitur Molina lib. 4. de primogen. c. 6. n. 15. Quando autem illa omnia non sufficiunt solutioni, solui debent de fideicommissis ipso, etiam si totum exhauriatur; verum n. 16. cum alijs, quos citat, subiungitur.

Hæc tamen dispositio intelligenda est; quando is, qui restituere grauatur; erat ascendens comparatione grauati: secus autem si erat collateralis, aut omnino extraneus: tunc enim grauatus, neque pro se; neque pro aliquo suorum descendendum; & multo minus pro sorore; potest promittere, aut soluere ex eo fideicommissio dotis, aut donationem propter nuptias, quicquid in contrarium dixerit glossa Accursij. 4. quæ ob rem citato, verb. si non sufficeret, in fine: Quod enim asserimus; satis aperte innuitur illo eodem. 4. & affirmat Bart. & communis doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Couar. 5. var. ref. c. 6. n. 10. versum primum; Ant. Gom. l. 1. c. 1. Tau. n. 87. versum 4. & Molina lib. 4. de primogen. cap. 6. n. 33. & 64.

Paulus Castrensis. & plerique alij, quos Molina vbi supra. n. 4. refert, restringere authentica citata voluerunt, vt solum intelligatur, quando parens, qui fideicommissum reliquit, tenebatur dotare descendentem, aut donare illi propter nuptias, etiam ultra legitimum; & quando talis parens restituere tenebatur dotem, quæ filius familiaris, ipso viuente, acceperat, quasi id promittendum, aut soluturum esset de eo fideicommissio, tanquam debitum talis parentis in quo plane nulla esset difficultas, neque necessaria ad id erat ea dispositio: quippe cum debita insistentis maioratum, aut fideicommissum, de eo maioratum, aut fideicommissio, sint soluenda, quando non remaneant alia bona instituentis, vnde soluantur, vt in principio huius disputationis, & disp. 640. dictum est. Communis vero, atque amplius credenda sententia, quæ vbi supra Molina refert ac sequitur, & cum qua Ant. Gom. vbi supra versum primo consentit, est in contrarium. Nempe intelligenda esse ea iura, etiam si ad id cogi non posset parens, quasi id sancitum sit, non ut quid debitum eius parentis, sed accommodatè solum ad id, quod presumendum est; institutionem esse illius, et ad id non teneretur, neque cogi ad id posset.

2. Extendenda verò ea authentica cum se

munici doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur arbitrantur Couar. n. 10. citato, versum quarto, & Molina vbi supra. n. 7. & consentit Ant. Gom. n. 87. citato, versum secundo, vt intelligantur, posse grauatum aliquid restituere, aliud alienare, etiam pro restituenda dote competenti, quam acceperit, et ad illam acceperit postquam ita fuerit grauatus, & postquam mortuus fuerit restator, & etiam mulier, quæ illam tradidit, agnouit sit, virum, quoniam accipiebat, grauatum esse id restituere alteri. Id verò probant, quia ea authentica statunt, posse ita grauatum promittere & tradere competentem donationem propter nuptias in eo tutatum de re obnoxia restitutioni: cum ergo yd iure communi, donatio propter nuptias facta uxori, sit in securitatem dotis, quod intelligitur soluetur, vt disp. 390. dictum est; consequens est, vt licet in eo eadem donatio potest propter nuptias ex re subiecta restitutioni, quando legitima portio ad id non sufficit, ita etiam solui similiter possit dos accepra de eadem re obnoxia restitutioni. Lege Couar. qui docet & copiose hæc explicat ac confirmat.

Bart. & communis doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Ant. Gom. n. 87. citato, versum octauo, & Molina vbi supra. n. 8. & 9. eadem authentica, aduersus glossam in authentica res quæ verb. obligationem, extenditur, vt res, subiecta restitutioni, alienari possit pro alimentis necessariis eo modo grauato, & illius liberis, quibus alimenta prestare tenetur, atque pro redemptione eorumdem, vel pro alia simili urgente causa. Consensus Couar. 2. var. ref. c. 16. n. 9. versum penult. tametsi excipiat, quando dos est in carcere, aut in egestate, ob graves suas culpas. Cui Bart. addit Ant. Gom. vbi supra versum 7. etiam posse alienari pro dote huius ad ingreditum maioralem, consentitque Molina vbi supra. n. 17. Hoc verò intelligitur, quando ad ingressum maioralem non esset nec cessatum plus dotis, quam ad maritandam eam filiam competentem ad qualitatē sue personæ. Qui versum 10. cum alijs subiungit, quod semel in competentem dotem fuisset datum de fideicommissio, etiam si postea matrimonio impeditus, & dos ad mulierem reuerteretur, non pertinere ad fideicommissum, sed quoad eam quantitatem, manere perpetuo extinctum id fideicommissum. Id est affirmat glossa in authentica res quæ. C. de fideicommissis, obligacionem, & affirmat Bart. & alij

D. vbi supra versum 7. etiam posse alienari pro dote huius ad ingreditum maioralem, consentitque Molina vbi supra. n. 17. Hoc verò intelligitur, quando ad ingressum maioralem non esset nec cessatum plus dotis, quam ad maritandam eam filiam competentem ad qualitatē sue personæ. Qui versum 10. cum alijs subiungit, quod semel in competentem dotem fuisset datum de fideicommissio, etiam si postea matrimonio impeditus, & dos ad mulierem reuerteretur, non pertinere ad fideicommissum, sed quoad eam quantitatem, manere perpetuo extinctum id fideicommissum. Id est affirmat glossa in authentica res quæ. C. de fideicommissis, obligacionem, & affirmat Bart. & alij

alij, ubi in margine citati.

A Dubitat doctores, utrum, si testator non solum tacite prohibuit alienari aliqua bona, instituendo ex eis fideicommissum, gratia dote ut alicui, aut aliquibus, ordine quodam restituerentur, sed etiam expressè prohibuit ea alienari, locum habeat dispositio prædictorum authenticorum, ut scilicet in dotem, aut donationem propter nuptias possint, modo explicato, alienari. Communis doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Covar. n. 10. citato vers. secundum, Greg. Lopez. l. 6. titu. 1. part. 6. verba: *que la pueresse vendier, colom, 4. vers. item enani, & Molina ubi supra. a. n. 10.* locum habere affirmant. Ratio autem est, tametsi illud non ita eam reddant. Quoniam prohibitio expressa in genere alienationis rei tacite alioquin alienari prohibet, nisi addatur, nullo modo, aut in nullo euentu, vel aliud simile, quo ex mente disponentis extensio fiat ad euentus de iure alioquin prohibitive impediens tacita eiusdem disponentis prohibitionem, permittit, licet fortior sit ac magis perspicua, quam sola tacita eiusdem prohibitoria, non tamen ad plurà sese extendit, quam sola tacita: unde de utraq; prohibitionem intelligi debent verba illa in initio authenticæ res, quæ, supra relata. Pauli verò, quos Ant. Gom. ubi supra refert ac sequitur, affirmant contrariam opinionem, nempe, appositæ expressæ prohibitionem alienationis in genere, locum non habere dispositionem eorum authenticorum. Non tamen est recedendum ab illa alia sententia, quam Ant. ipse Gom. fatetur esse communem. Quando autem testator prohibuit expressè alienationem rerum, quæ fideicommissum subijciebat, etiam in dotem, aut donationem propter nuptias, fatetur communis doctorum sententia, quam doctores citant, & inter eos Antonius Gom. ubi supra referunt ac sequuntur, locum non esse dispositioni eorum authenticorum, ac proinde neque in dotem, neque ad donationem propter nuptias, in euentibus explicatis, neque ex alia causa pia, posse validè alienari. Idem dicerem, si in alienatione expressa apposui verba illa, nullo modo, aut in nullo euentu, vel aliud simile, unde sufficienter exprimeret, nullum excipere euentum, quò sub ipsius potestate esset validè prohibere. Ducuntur hanc opinionem, quoniam, inquit, authentica illa id statuunt ex præsumpta voluntate testatoris, in euentibus, quicquid authenticis excipiuntur, quando verò testa-

A tor exprimit sufficienter, contrariam esse mentem ac voluntatem ipsius, illi est standum, neque locum habet ea authenticorum dispositio. Dicerem, & credo hanc esse mentem eorundem autorum, iura illa non fundari solum in præsumptione, sed ex plenitudine potestatis id statuere legistorem, accommodatè ad præsumptam testatoris voluntatem, siue ea sit eorum voluntas, siue ipsa, interim dum testatores aliquid non sufficienter exprimunt. Quare iura illa non statuant solum ac declarant, quid habeat natura ipsa rei, quasi in sola præsumptione id fundetur, sed statuunt, verum in eis positum, accommodatè ad id, quod videtur, esse quod debet, mens testatorum in eis euentibus, in tegrum illis relinquendo contrarium sufficienter exprimere ac statuere.

B Paulus verò Castrensis, & alij, relati à Covar. n. 10. citato vers. egerim, & ab alij, consent, etiam si testator in particulari exprimat, ut res fideicommissum subijciebat, alienari non possint in dotem, aut in donationem propter nuptias, locum nihilominus esse authenticis citatis, posseque proinde alienari non secus, ac si talis expressa & particularis prohibitio non fuisset appposita.

C Ducuntur illa alia opinione eiusdè Pauli Castrensis supra relata, ac impugnat, quòd scilicet dispositio eorum authenticorum solum habeat locum, quando testator instituens tale fideicommissum, obligationem habebat dotandi, aut donandi propter nuptias, vel solvendi dotem, usque ad eam quantitatem, ad quam non sufficienter legitime filij, aut filij, neque alia bona libera eorum, aut testatoris, neque item redditus fideicommissum, quo euentu nulli potest esse dubium, prohibitionem illam expressam, atque in particulari testatoris, non posse impedire, quia tale debitum ipsius ex fideicommissum solvatur, iuxta ea, quæ in principio huius disputationis, & disp. 640. dicta sunt. At verò communis ac vera opinio loquitur, quidò testator non tenebatur dotare, aut donare propter nuptias, usque ad illam quantitatem, ut, relicta filij, aut filio, integra sua legitima, non teneretur: maxime in hoc Castella regno, in quo integrum est parenti de quinto suorum bonorum disponere, ut libuerit, reliquendo illud, etiam extraneo; & insuper de tertio potest inter descendentes disponere, etiam ut libuerit, modò tamen, si ei alij dispositioni fideicommissi, aut maioratus, vincula adhibeat, seruet ordinem ipso conditionibus ad id fideicommissum, aut ad eam

maiora.

maioratum, lege. 27. Tauri, quæ est. l. 1. titu. 6. lib. 5. nouæ collect. præscriptum: maxime item in Lusitania, ubi testator potest de tertio suorum bonorum disponere, vt libuent, etiam relinquendo illud extraneo. Hinc Couar. vers. ceterum ciuato, & Molina ubi supra. n. 12. rectè distinguunt. Quod si pater, etiam in his regnis, tenebatur ad eam quantitatē dotis, ad quam integram soluendam necesse esset accipere aliquid de fideicommissis, aut de maioratu, ab eo instituto, quia promiserat in Lusitania filiz in dotem totam eam quantitatem, aut etiam in hoc Castellæ regno ex principis facultate, quæ facillimè ad id conceditur. (sine ex vero facultate inualida est promissio filiz in dotem quantitatis vltra legitimam illi debitam, vt sæpe dictum est, & constat ex l. 1. titu. 2. lib. 5. nouæ collect.) tunc locum habere eam dispositionem illorum authenticorum, nihil impediens expressa prohibitione in particulari testatoris in contrarium. Et idem est, si ad nuptias promiserat filio, vltra legitimam, tantam quantitatem, ad quam soluendam esset necesse sumere de bonis fideicommissis, aut vinculo maioratus, à testatore subiectis. Ceterum id nõ habet locum vi dispositionis illorum authenticorum, sed quia id pertinet ad debitam eiusdem testatoris, quæ soluenda sunt de bonis fideicommissis, aut vinculo maioratus, ab eodem testatore subiectis, quando non sunt alia bona, vnde soluantur. Quando verò pater instituens fideicommissum, ad nihil filio, aut filiz, tenetur vltra legitimam, tunc, si in particulari exprimat, vt bona eius fideicommissi non alienentur, etiam in dotem filiz, alienari post mortem ipsius ad id non possunt: alioquin poterunt ad id alienari, iuxta dispositionem prædictorum authenticorum. Donatio verò propter nuptias, de qua in his authenticis est sermo, nõ est in usu in his regnis, vt disp. 296. dictum est. Certè, cum in his regnis longè maior legitima filijs sit præscripta, quam esset de iure communis, integrumque parentibus relinquitur de alijs suis bonis liberè disponere, & constituere fideicommissa, atque apponere grauamina, quæ voluerint, modis explicatis, censere, debere abrogari in his regnis dispositionem illorum authenticorum, quæ ad nihil aliud inseruit, quam ad lites circa fideicommissa, & maioratus, & vt frasserint mentes ac voluntates instituentium fideicommissa, & maioratus, qui, dum ignorant, necesse esse exprime in parti-

culari, quoddam bona, neque in dotem, neque ad quidquam aliud possint alienari, id prætermittunt adiungere: cum tamen intendant, quoddam neque ex illis causis alienatio fiat, sed dispositiones ipsorum, vt sentant, inuolabiliter obseruentur. Hæc quod attinet ad fideicommissa.

Quod verò ad maioratus Hispaniarum attinet. Hispani doctores, quos Molina ubi sup. n. 17. refert, fere censent, quæ dicta sunt de fideicommissis, locum similiter habere in maioratibus, quando possessor maioratus, de liberis, seu de descendib., est institutor, & comparatione eorum, qui de liberis sunt eiusdem institutoris, vt de fideicommissis dictum etiam est. Atque vt, quæ magis certa ac recepta sunt, primo loco dicamus. Cõueniunt, quando dos, aut donatio ad nuptias, certæ quantitatis deberetur ab institutore maioratus, id soluendum esse de bonis maioratus, quando non sunt alia bona institutoris, vnde soluantur: quomodo id spectat ad res alienum institutoris, quod de bonis maioratus est soluendum, quando non est aliunde, vnde soluitur, vt sæpe dictum est. Conueniunt item, si maioratus institutor expressit in particulari, vt bona maioratus, neque ad dotem, neque ad aliquid aliud, alienentur, quantūcumque pium, alienari tunc non posse, ac proinde locum non habere dispositionem illorum authenticorum, vt de fideicommissis dictum est. Idem diximus nos esse, si adhibuit clausulam, vt in nullo euentu, aut vt nullo ex causa, alienarentur, vel aliud simile adhibuit, quod æquipollet. Ant. verò Gons. sufficit re existimat, si maioratus institutor in genere expressit, vt non alienarentur, vt circa si fideicommissa ex illo est reiatum. Quando verò, neque maioratus institutor est debitor, neque expressit in particulari, vt neque ad dotem, neque ad aliquid aliud bona maioratus alienarentur, censent plurimi doctores, quos Molina. n. 17. citato refert, locum habere in maioratibus dispositionem illorum authenticorum, ac proinde alienari ea bona posse ex causis, ex quibus de iure communis est dictum posse fideicommissa alienari. At tamen res carè est donissima, & quæ perspicue pugnat cum natura maioratum, & cum mente eos instituentium, vt perpetuò integri, seruentur in bonum, & splendorem familie, atque vt memoria institutoris perpetuò in illis conferretur: facit enim, ea ratione minuerentur ac abolerentur, aut quate propriam eos possiden-

idem, idque esset aperire ostium multis litibus, ad eos ipsos maioratus labefactandos, & ut successores pugnaret, et antecessores qui, obtentu sui militum causarum, aliquos, et omnia bona alienasset. Hinc Greg. Lopez verificato multis contrariam sententiam persuadet, & amplectitur, quæ Molina ubi supra non admodum firma iudicat. Quod nam. etiam. n. 10. citato in fine in eandem sententiam prodendat, ratione alia, quam etiam Molina merito non sinit firmam arbitrari. Ipse vero Molina interpidè affirmat, dispositionem eorum authenticorum locum non habere in maioratibus Hispaniis, nuncioque. 21. testatur, vidisse semper in sententiis controuersis eam dispositionem in maioratibus non admitti. Ducitur, quoniam maioratus Hispani in commune reipublice bonum sunt introducti, ut in republica familiarum splendor, vires, ac nobilitas, conseruentur: dispositio vero illorum authenticorum solum habet locum in fideicommissis ad priuatum solum commodum alitius, aut aliquorum, attinentibus, cuiusmodi preponitur publicum & commune bonum matrimoniorum: quæ id significat illa verba in utroque authentico apposite, *et egia, que communiter omnibus profunt, his, que specialiter quibusdam utilia sunt, preponimus*: quare dispositiones illæ intelligi non possunt in maioratibus, in commune reipublice bonum introductis. Præterquam autem, quod id aperte sonant verba illa relata, sanè in hoc euentu, cum conerrat priuilegium illud dotis, & donationis propter nuptias, cum non minus publica maioratum utilitate, confunditur ac corrumpitur id priuilegium, maxime cum in maioratibus agamus de datione, diminutione, & abolitione illorum utilitatis, & in dote, & donatione propter nuptias, de commodo, cum maioratum priuilegio, fauore matrimonij acquirendo. Neque refert, subiungit Molina ibidem. n. 23. quod multi doctores, quos citat, asserant, dispositionem eorum authenticorum locum habere, etiam si id fideicommissum relictum sit Ecclesie, aut alicui alteri pie cause, in quibus fauor publicus cernitur. Quoniam, inquit, vel ea opinio est falsa, vel intelligenda est, quando fideicommissum priuilegium priuatum utilitatem, ut si quid sepulchro, aut capelle, alicuius sit relictum: fecus vero, quando respicit publicam utilitatem. Huic rationi Molinæ addo, naturam ipsam maioratum ex se omnino efflagitare, ut in eis locum non habeat ea dispositio

etiam, neque est dubitandum, eam omnino semper esse mentem ac voluntatem maiortatis in intentionem, quod si, quando illorum aliiuebant, interrogarentur, auellent, ut in aliquo tunc, etiam tanquam dotis, possent alienari, ac mitti & dissipari, pro cuius debio negantes responderent: quare illa dispositio iuris communis in rebus & diuersa, extendenda non est ad maioratus Hispanos. His accedit, dispositionem illam illorum authenticorum, solum habere locum in fideicommissis: & cum sit exorbitans à iure, extendenda non est ultra illos: maioratus autem contractu inter viros instituti, fideicommissa non sunt, sed donationes solummodo; ut disp. 577. & alias, dictum est: quare in illis locum non habebit ea dispositio: nemo autem dicit, in maioratibus quibusdam, spectata sola maioratus natura, sine aliis exceptionibus, aut prohibitionibus alienationis, facta ab institutore, locum habere dispositionem illam authenticorum, & in alijs non præsertim, cum licet maioratus ritia voluntate instituti, multum particeps de natura fideicommissorum, de quibus iure communi est sermo, multum tamen ab illis differat, ut disp. 577. dictum est: *etiam*.
 Quæri potest, cum bona maioratus propria autoritate permittantur possint pro alijs utilioribus maioratui aut vendi, ut res maioratus utilior inde ematur. Respondendum vero est cum Molina ubi supra. n. 26. negat. Neque enim expedit talem potestatem esse in maioratus possessore, cuius occasione facile minuire ac perdere poterit bona maioratus in præiudicium familiaris, ac memorie institutoris, & cum detrimeto successorum in eodem maioratu, ut disp. 641. dictum ex parte est. Sed ea autoritas est in principio, cuius est ex causa inter pretari defunctorum voluntates, easque alterare. Quando tamen aliquid prohibitum esset alienari in solam utilitatem eius, cui relinquitur, tunc ipse in euidentem suam maiorem utilitatem, posset id autoritate propria alienare: atque ita Molina cum alijs, quos. n. 27. citat, exponit quædam iura, quæ eiusmodi licitam alienationem sonant.
 Quod autem maioratus possessor pro reficiendis bonis maioratus, aut pro quocunque alia causa necessaria, obligaretur sit bona maioratus, ita ut alienari ex ea causa talem possint, disp. 641. 644. & 646. dictum est.
 De extinctione rerum maioratus, illarumque transiitione in alterius dominium, titulo

in titulo prescriptionis. & quantum temporis ad id necessarium sit, disp. 79. dictum est.

S V M M A R I V M.

MAIORATUS bona ut alienentur, princeps absque rationabili & legitima causa concedere non potest facultatem.

1 Maioratus bona ut alienari cōcedat: ut a principe, causa legitima est necessitas non levis, aut utilitas publica. Et quando camlium intervenire debeat.

2 Maioratus bona ut a principe concedatur facultas alienandi, sufficientis causa non est, ut matrimonium possessori, aut filiarum, vel heredi: ut.

3 Maioratus bona alienandi ut ea facultas a principe concedatur, quae aliis causis legitime, & quae cautela ea facultas concedi debeat.

6. 321.

Quo usque princeps concedere possit facultatem maioratus possessori, ad bona maioratus alienanda. Disp. 649.

DICENDUM est consequenter de alienatione bonorum maioratus ex regia facultate, sumpta alienatione libere, ut etiam hypothecam comprehendit. Sunt verò ista

huius rei fundamenta disp. 174. In primis verò non potest supremus princeps facultatem concedere ad alienandum bona maioratus absque rationabili ac legitima causa, ut ex se est perspicuum, liquetque ex dictis disp. 174. citata. Neque enim absque legitima causa potest mutare ultimas voluntates ac dispositiones defunctorum: neque absque eadem legitima causa potest privare eos, qui ex dispositione institutoris vocantur in posterum ad successionem in maiortatu, maiortatu ipsi integro, aut parte illius, emoluum enimque ex illis: ut illi verò pro libito principis, absque legitima & sufficienti causa bona maioratus alienari possent, etiam à legitimo possessoris illius, utique, absque eadem legitima ac sufficienti causa, mutaretur voluntas ac dispositio institutoris circa res suas proprias, vinculo maioratus alligatis, privareturque vocati in posterum ad eum maiortatum, toto maiortatu, aut parte illius, emoluum enimque, quod inde erat percepturi.

2 Ut verò causas sufficientes examinemus, ex quibus ea facultas cōcedi possit. In primis, si id sit, non levis, sed multa, exigat causa publica, cōcedi potest, ac debet, ea la-

cultasimò cogi ad id potest maioratus possessor. Est tamen observandum, dupliciter id exigere posse causam publicam. Voo, nō, quidem gratis, sed adhibito cambio, quo tantundem, aut plus, maioratus accrescat. Ut si ad publicum ædificiū, quod multum reipublice spirituali, aut tēporali, cōmodo, vel ornatui, referat, necesse sit evertere domus aliquas, aut accipere aliud prædium, quæ ad maiortatū spectent, iane ea est legitima causa, non solum ad concedendā facultatē, ut id sit alienetur ac extrahatur de maiortatu, sed etiam, ut, reluctante maiortatus possessor, cogatur id efficere, etiam si turq; de illius portione. Quia tamē in eo, & in alijs similibus eventibus, maiortatus possessor, nec tenetur, nec potest, id cōcedere, gratis in maiortatus detrimentū, ut ex se constat, sed vel privatae, aut conventus religionis, forum, ad id ædificiū suis sumptibus faciendum, illud postulantes, vel reipublica ipsa ad idem ædificiū suis sumptibus faciendum similiter illud postulans, tenetur illud sufficienter cōpensare de privatis, aut de cōmuni bus bonis, utique tunc cabium æquale interuenire debet, quo tantundem, aut plus, accrescat maiortatu, eoque modo, facultas ad id alienandum, aut eripiendum, ac extrahendum de maiortatu, concedi debet, ut ea ipsa facultate efficaciter promoveatur, ut tantundem, aut plus, cum effectu accedat ac veniat maiortatu.

Altero verò modo exigat causa publica, ut absque ulla cabio & cōpensatione aueneatur aliquid de bonis maioratus, aut unus census sedimibilis in eo constituitur, eius solutioni strictissima hypothecæ maiortatus subijciatur interim dum non redimatur de redditibus eiusdem maiortatus, aut libertate alicuius successorum. Exempli sunt, si principis iussu aggeres magni scriptus hant ad vim fluminis alicuius cōprimendum, ne perdat agros, cogaturque dominiorumque ad eos contribuere sumptus, debeantque contribuere agri ad maiortatum spectantes, aut si hant summiter alvei magni sumptus ad exsiccatōem agri, ut red-gatur ad cultum, utilioresque multo hant, contribuereque debeant agri maiortatus, nam aliquam quantitatem tunc enim contribuere, id tenetur maiortatus possessor absque alia cōpensatione, quā visitatis, quæ inde accrescat eisdem agris maiortatus, ut disp. 641. & 642. ac alibi dictū est: cū id totū nō censatur de suo, aut de fructibus maiortatus, contribuere is, qui maiortatū

X

quod

6. 322

tunc possidet, sanè vel principis facultate diuendi debet aliquid de bonis maioratus vnde id soluitur, vel debet de eiusdè principis facultate vendi in eo maioratu census redimibilibs, vnde summa pecunie ad eos sumptus sufficiens habeatur. Atq; deberet tunc imponi onus possessoribus maioratus, vt de fructibus annuis maioratus, non solum soluere pensiones census, sed etiam quotannis modicū quid deponerent, quo vsq; paulatim tota summa haberetur, vnde tandem census redimeretur, ac maioratus maneret liber: neque iniuriosum, aut onerosum, id videri debet contribuentibus quotannis illud ad redemptionem census, quandoquidē soboles ipsorum omnium, ac consanguinei, succedere in eo maioratu deberēt in æternum, neque id esset soluendū, nisi de redditibus maioratus, relicta ipsis competentī summa eorumdem annuorū reddituum. Aliud accipe exemplum. Si maioratus possessor, quia bona illa de regia corona emanarunt, teneatur de suo, pro quantitate bonorū maioratus, seruire Regi in bello, eūmve in eo comitari, vt teneatur maioratus Hispani, neque habeat vnde id efficiat, nisi vendendo aliquid de vinculo maioratus, vel census redimibilem in eo constituendo: vel si bonū, & utilitas publica, postulet, vt ad hostes proligandos, subditi suis sumptibus ad bellum procedant, vel contribuant ad eos sumptus pro quantitate suorum facultatum; neque aliter possessor maioratus possit id onus subire, quam vendendo aliquid de vinculo maioratus, vel maioratus censui subijciendo: tunc enim ex regia facultate posset, ac deberet, id efficere, quia ad id cogi posset, nullū cābini reddente principe, aut republica ipsa. Atta men tūc, si quia is possessor perditē vixerat, aut prodigē expendendo, multo grē alieno esset grauatus, necesse esset subijcere maioratus censui, aut aliquid ex vinculo vendere, eūm tamē, si moderatē vixisse, treditus maioratus suffient satis ad id onus subeūdum; vtique tantum iō posterum esset illi quotannis reliquendum de redditibus eius maioratus, quantum esset satis congruū eiusdē sustentationi; reliquū verō esset sumēdū ad pensiones census persoluendas, & ad parandā pecuniā quantitātē, qua census redimeretur, aut emeretur maioratus, quantum ea de causa ex eo vinculo fuisset alienatum: quod si pecunia, quæ ita, dum ille vixeret, coparetur, nō esset ad id satis, successores deberent, arbitrio prudentis, de reddit-

A bus maioratus aliquid quotannis cōtribuerē, quo vsque pecunia ad id necessaria cōgregaretur, & maioratus ad pristinū statum restitueretur: id enim, quod perditus ille coactus fuisset expendere de maioratu ad necessitatē illā publicā, quasi reale esset onus bonorū eius maioratus, quod successores pro rata de redditibus maioratus teneretur soluere, quādo perditus ille nō esset soluendo. Eodem verō modo, si moderatē ille vixisset, neque redditus maioratus sufficerēt ad tantā pecuniā simul pro bono publico expēdendā, ipse, & successores in eo maioratu, tenerentur, temporis progressu, cōtribuere, proutis arbitrio, pro rata, quo vsq; modo explicatū, integrē illa solueret maioratusq; in pristinū statū restitueretur.

Vtrum autē causa facultatē, vt bona maioratus alienentur, aut hypothecē subijciatur, vel grauentur annuo censui, qui in eis bonis constituitur, vt dotes filiabus, aut alij descendētibz possessoris maioratus, constituantur, ac tradantur, aut vt possessor ipse, maioratus se obliget ad soluēdas arrhas & dōtē, quam cum vxore recipit, vel ad solā dotē soluēdā. Principes, vt referat Covarr. 5. var. ref. c. 6. Grē. Lop. l. 6. t. 1. r. p. 6. vbi q̄la nō p̄dēse venderē, col. 6. in fine, vers. & licēt, & Molina lib. 4. de primog. c. 3. §. n. 3. iuncto. c. 18. n. 1. lib. 1. solent eas cōcedere, & Conar. id cēset fieri posse, quādo maioratus ex regia facultate fuit institutus. Greg. verō Lopez satis trepidē loquitur, & admonet regios cōsiliarios, vt non faciliē eas concedāt, ne contra ius possit id efficiunt, & cum opēre restituendi dānum, quod maioratus in prāiudiciū voluntatis ac memoriæ institutoris, ac vocatis vltimis ad eū, inde prouenit. Molina etiā multū dubitat, an id iustē ac licitē fieri possit, restrictionēq; & cautelas adhibet, quibus fiat, si quando fieri oportebit. Sanē, quādo institutor maioratus debitor nō esset earū dotium, iuxta ea quæ disputationē præcedētē dicta sunt (si enim debitor esset, soluendā essent de bonis vinculatis, quādo nō essent alia bona libera eiusdem institutoris, vnde soluereantur, imō non plura bona censenda essent pertinere ad vinculum maioratus, quā quæ supersessent, deducto eo, & quocūque alio rē alieno eiusdem institutoris, vt ibi dē dictū est) credo principē non posse ad id tribuere facultatē, neque, si eam tribuat, validam esse, iuxta ea quæ disputationē præcedente dicta sunt, iunctis q̄s, quæ disp. 174.

compro

comprobata sunt, idq; non solum quando institutor expressè prohibuit alienari ea bona, etiam in dote, sed etiam si id non prohibuerit expressè. Ratio est, quoniam ea, neque ex dispositione iuris humani, neque simpliciter, debentur ab institutore maioratus, neq; ex bonis, quæ vinculo maioratus alligavit, ut dispositione præcedente est offensum; q; si deberentur, necessaria ad id non esset facultas regia; neque item id est causa publica, quæ vili ad id inducat obligationem, ut etiam disputatione præcedente est offensum; atq; ut Molina. c. 3. citato. n. 4. rectè ait, neque præiudiciumq; causa publica, fas est concedere facultatem, ut bona maioratus alienentur: pro enim cõcedi possent, ut alienentur pro reparandis itineribus, vel plateis, aut theatris, vel pro reparandis ac construedis Ecclesijs, quod nemo dicit: cum ergo disp. 174. citata offensum sit, principè non posse iouertere ac mutare dispositiones institutoris maioratus absq; urgente & necessaria causa, præiudiciumve asserre vocatis omnibus ad illos, etiam si maioratus ex facultate regia sit institutus, ut ibidem satis perspicuè, in saltemur, comprobatum est, & copiosè disputat atq; ossèdit Molina. c. 3. citato. n. 7. consentitq; Ant. Gom. l. 40. Taurin. 89. consequens professio est, ut concedere nō possint facultatem ad alienandum, aut subiiciendū hypothecę bona maioratus pro eiusmodi dotibus constituendis, aut soluendis, etiam si id exigat possessor maioratus, qui nihil potest circa infringendam voluntatem institutoris, aut circa id, quod præiudicium in eo maioratu videris ad eum ab institutore vocatis parere poterit. Quod si concessæ hactenus sunt aliquę eiusmodi facultates, sanè id ex eo ortum habet, quod regij consiliarij sibi persuaserint id esse licitū, in nixi minimè solidis fundamētis, ductiq; aliorū autoritate.

4. Quod ex regia facultate alienari possint bona maioratus, aut censui, vel hypothecę subijci, pro soluendis debitis institutoris talis maioratus, quando aliunde solui non possunt; itemq; ex causa necessaria reparationis eorumdem bonorum, nemini potest esse dubium: cum etiam absq; regia facultate hæc liceant; ut disp. 641. 644. 646. & disputatione præcedente, dictum est.

In maiore etiam maioratus utilitate, ut sumptus circa res maioratus fiat, vnde maior utilitas maioratus progeniat, quæ sit, quod ad eos sumptus ex bonis illius fuerit alienarū, concedi valde ac licitè potest fieri.

A cultas ad bona maioratus alienanda. Itemq; concedi potest facultas ad vendendum, aut permutandū res maioratus, ut ex pretio, aut in cõmutationem pro re maioratus, alia viliore ei subrogetur, & vniatur maioratus. Ita Molina lib. 4. de prim. cap. 4. n. 1. Anton. Gom. l. 40. Taur. n. 82. in fine, & Greg. Lopez. l. 1. o. tit. 26. p. 4. verb. vendendo. colum. 4. & id est satis perspicuum, quod multis probari Molina. Neq; enim prohibitio alienationis in fauorem alicuius, aut aliquorū, intelligitur, quando id euidenter cedit in huius cõmodum & utilitatem eorundem: accedente præsertim principis ad id autoritate ac facultate; quæ in re proposita necessaria est, ut disputatione præcedente, & alibi dictum est, ne, quod intuitu maioris utilitatis aliorum ita alienando fieri, facile cederet in eorum dē detrimētum: atq; id est, quod intendit ac probat Ant. Gom. & Molin. ubi supra. Merito verò omni. 1. & subiungit Molina, ad obviandum incõmodis, quæ eiusmodi facultatibus ad vendendum, aut permutandū res maioratus, ut alię utiliores accrescant maioratus, facile obuiere possunt, vel re, quæ accrescere debet, non existente adeo vili maioratus, vel possessore consumente in alijs rebus pecuniam comparatam ex alienatione rei maioratus; principet, eorumve consiliarios, non prius debere concedere eiusmodi facultates, quàm re diligenter ac sufficiēter examinata, atq; in euentu solum, in quo, si maioratus institutor, vocatiq; vterq; ius ad eum, adessent, cõsensum præberet, rectaq; ad id proculdubio libèter alienarent; iteq; non prius debere eas facultates cõcedere, quàm facta iam cõsentione inter partes de re, quæ loco eius, quæ alienatur, sit subroganda maioratus, & ea lege, ut pretium ex re maioratus, quæ alienatur, tribuatur venditori rei subrogandæ. Neque item debere concedi eiusmodi facultates, ad alienandum domo antiquas institutoris maioratus, deputatas habitationi eorū, quid eū maioratum vocatur, dē quibus est verisimile, institutorem maioratus, si adesset, repugnaturum, præsertim cum inde aboleri posset ex parte memoria institutoris maioratus. Quæ eadem ratione cõcedi nō debet facultas, ut alienentur res maioratus, existēs in prouincia, in qua erat solum, domiciliūve, institutoris, ut subrogetur res in alia prouincia existens, quando dubium esse potest, an id gratum esset futurum institutori maioratus, sitq; etiā gratū futu-

rum cæteris successoribus in eo maioratus: quæ omnia prudentis arbitrio sunt relin-
quenda, pensatis omnibus circumstantiis
concurrentibus. E contra verò, si res ali-
qua maioratus longè distet à sede & domi-
cilio institutoris & successorum in eo ma-
ioratu, ubi sunt pleræque res ad eum maio-
ratus attinentes, causa sufficiens, ut con-
cedatur facultas ad eam alienandam, ut sub-
rogetur alia eque utilis in loco magis vici-
no, erit illa longè maior distantia. Atque
hoc est, quod Greg. Lopez affirmavit. l. 6.
titu. 11. part. 6. verb. que la no pudiese vender.
Molina ubi supra. n. 19. Nescio verò cur
à. n. 15. reprehendat Greg. Lopez, quasi
aliud intenderit ac voluerit.

S V M M A R I V M.

1. **M**AIORATVS bona vt alienentur,
potest princeps concedere facultatem,
alienariq; ex ea possum, esse institutor
eius peti, et concedi, et ea concessa prohibe-
ri vt. Et quanta nihilominus ratio sit habenda
tali prohibitioni, quando contrarium non
postulat commune bonum.
2. Quando necesse sit, aut non sit, mentionem fa-
cere principi de ea prohibitione, voluntate
institutoris, ne facultas alienandi obtem-
perata censetur.
3. Maioratus institutor quando peti eas facul-
tates, et eis obtemperat, prohibuit sub pena,
aut modo, ut continuo maioratus ad alium eo ip-
so transiret, quando peti nihilominus ac eis
esset fas: quando non item. Et quoniam periculoso-
rum artibus varijs vt ad illas obtinendas.
4. Obtemperata vna facultate ad alienandum, factaq;
iuxta illam alienatione, quando surreptitia
erit secunda facultas, si facta non fuit mentio
de prior facultate.
5. Maioratus bona si ex regia facultate alienen-
tur, an vendi debeant in publica substatione,
et que forma seruanda.
6. Maioratus bona vt alienari possint, non suffi-
ciat, fiat, ministrorum de la camera, nisi à
principe approbetur.
7. Maioratus circa bona si contractus alienatio-
nis celebretur ante obtemperat à principe facul-
tatem, sub conditione tamen, si princeps facul-
tatem velit concedere, validus est dependent
ab ea conditione, petendaq; est facultas.
8. Maioratus bona vt alienentur si obtemperata sit
facultas, nec sit usus illius decennio, nulla
redditur.

AUrum, si maioratus institutor prehi-
bit ea bona, etiam de Regis facul-
tate, alienari successorisq; prohibuit
eam facultatem petere, aut ea vi,
pessime nihilominus eadem bona ex
causis predictis, ex regiâq; facultate
alienari. Et num, quando ex re-
gia facultate alienantur, vendi in
publica substatione debeant.

Disp. 650.

QUOD ad primū attri-
net, dicendum est. Etiam
maioratus institutor ex
presens, nolle, ut prin-
ceps facultatem conce-
dat, ut bona, ex quibus
maioratus instituit, alie-
nentur, vel prohibuerit ea, etiam ex facul-
tate regia alienari, posse nihilominus prin-
cipem ex causis legitimis concedere facul-
tatem, ut alienentur, posseq; maioratus pos-
sessori ex regia facultate, præstita ex eis-
dem causis, ea alienare. Ita Molina lib. 4.
de primog. c. 3. n. 28. Ratio autem est, quo-
niam prohibitio institutoris maioratus, non
potest à principe auferre ea potestatis ad fa-
cultatem concedendam, ut ex legitimis cau-
sis ea bona alienentur, quia, quia supremus
princeps est, habet neq; dū princeps eam
facultatem concedit, interpretatur solum vo-
luntatem institutoris, quasi solum in principe
supremo sit potestas ad concedendam eam fa-
cultatem interpretando institutoris volun-
tatem: sed potest legitima ex causa mutare
desundi voluntatem, eaq; potestate tunc
vitur. Quo loco obserua, si maioratus in-
stitutor viueret, posse principem contraue-
nire ea in parte eius voluntati, quantum præ-
cise postulare bonum commune; non verò
quantum postularer suum bonum instituto-
ris priuatum: quoniam vnusquisque, dum
viuit, est suorum bonorum moderator & ar-
bitrator; neq; princeps potest contrauenire eius
voluntati, nisi dū commune bonū aliud, non le-
uiter, postulat: postquam autē ille est de-
functus, aliquid amplius princeps potest in
bonū institutionis talis defuncti, quod equi-
de ille iam non viuit, qui, pro ratione temporis
& circumstantiarum, potest mutare consilium,
statueretq; quod plus expediat comuni bono,
institutioniq; ipsi. Nec tamen regere, in his, que
ad solum bonū ipsius maioratus, & successoris
in illo, spectat, aliqua ratione esse habenda.

dam, quod institutor maioratus expressit, nolle, ut princeps alienationem concedat, neq; ut possessores illius illa utatur, ut omnino ea facultas non concedatur, nisi quando dispositio illius esset, pro fusus irrationabilis, si intelligeret, etiam in eo euentu, & cum eis circumstantiis, nolle, ut concedere retur; neq; enim facile est contraveniendi dispositionibus defunctorum, quoad ea, quæ præiudicium bono communi non asferunt: maximè cum ex perientia competens sit, usus facultatum principum, ut res maioratus alienentur, sepe habere pessimum exitum; vel quod non tam accuratum examinetur, an cause sine legitime; vel quod testes, non ut oportet, testificentur, morem gerere volentes ipsi; qui eiusmodi facultates petunt, alienationesq; desiderant; vel quod possessores maioratum in alijs rebus consumant pecunias earum alienationem; aut quia id, quod inde coparant, maioratuiq; subrogatur, non sit tam utile, atque erat, quod ex principis facultate fuit alienatum.

Hinc facile patet, quid dicendum sit ad dubium, quod Molina ubi supra lib. 4. c. 3. n. 29. excitat. Vtrè scilicet, quando maioratus institutor prohibuit alienationem earum rerum fieri, etiam ex facultate principis, utro prohibuit ea facultate concessa, necesse sit mentionem facere principi de ea clausula ante impetrationem facultatis; alioquin facultas obtenta; censenda sit surreptitia ac nulla. Panis verò diodidū est, excepto hoc ultimo euentu à nobis proximè explicato, necessarium non esse facere mentionem de ea clausula. Ratio est, quoniam ea clausula nulla est omnino comparatione ceterorum euentuum; eo quod maioratus institutor non possit ea clausula minuire potestatem principis, neq; in eis euentibus retardaret, si sciretur, principem ad eam facultatem concedendam; clausulam autem, vel rescriptorum, quæ nulla sunt, vel quæ exceptione possunt elidi, necesse non est facere mentionem, ut posterius rescriptum, aut facultas posterius obtenta, valida sint, ut notat glossa. ex tenore de rescript. verb. negatio, in fine, gloss. c. cum nostris, verb. de factio, de concess. præb. Felin. & alij, quos Molina ubi supra. n. 32. refert ac sequitur. In euentu autem proximè à nobis explicato, quoniam ea clausula retardare ac impedire debet principem, ne in eo euentu facultatem concederet, sine qua esse nulla, arbitroque, si subiteatur, censendam esse surreptitiam facultatem, quæ,

et suppressa, fuerit obtenta.

Quando maioratus institutor ad eum seorsum successores in perpetuum prohibuit alienationem bonorum illius, ut eo ipso, quod scilicet facultatem ad id quoquo modo peterent, aut ipsi quoquo modo oblata, etiam proprio motu, vteretur, amitterent maioratum, & continuo ibiq; alia sententia, aut declaratione, transiret in vterius ad eum vocatum, rectè ait Molina ubi supra. n. 36. ipse nihilominus principem eam validè concedere (quod intelligeretur, secuslo euentu in duobus paragraphis præcedentibus explicato) derogareq; clausulas omnes, quibus maioratus institutor prohibuit eum petere, aut ea oblata, vel obtenta, ut, qua derogatione facta, vim non habet pena illa, conditio, aut potius modus ab institutore appositus, ut, si post eam derogationem petatur, aut ea oblata ac obtenta vratur, amittat maioratū. Ratio autem est, quoniam, ut ex hac tenus dictis constat, maioratus institutor, non potest eam potestatem auferre à summo principe, aut eam illi minuire. Adde, rem ego, neque quicquam validè facere, aut statuere, quo vsui illius præiudicaret, aut quo vsus ille impediatur, saltem in præiudicium boni communis. Quare, quando contrariū postulari omnino bonum commune, credo, transgressionem eius modis, qui tunc censendus esset de inre impossibilis, non esset in causa, ut maioratus possessor, qui enim transgredere, amitteret maioratum. Quando verò bonum commune non omnino postulari eam alienationem, tunc licet, ac validè, potuit maioratus institutor apponere eum modum omnibus successoribus in eo maioratu ad meliorem quam in eo succedat, illumve post successionem retineat, nisi cum eo onere; quippe eum integrum ipsi fide de eis suis bonis disponere, ut voluerit, & cum onere, quod voluerit, modò rectè rationi, ac dispositioni iuris humani, non sit contrarium, ut verè id opus contrarium tunc non est. Tunc autem non auderem affirmare, posse maioratus possessorem, sine periculo amittendi successoribus in eorum scientia & in exteriori foro eum maioratum, petere à principe facultatem, non quidem, ut possit alienare aliquid maioratus, sed ut possit petere ab eo facultatem ad id faciendum, facta prius per principem derogatione clausularum testamenti, quibus sub eo modo eam petere, aut ea obtenta vni, prohibetur.

betur. Etenim, qui sub eo modo prohibet petere facultatem ad alienandum, simul est cēfendus prohibere sub eodem modo, petere facultatem ad facultatem alienandi petendam: potiusque est attendendum ad mentem dispositionis, quam ad verba, quibus fit & exprimitur: fit potius est attendendum ad mentem legis, quam ad verba. Et quemadmodum contra legē fit, in fraudem legis peccatur, quando verba servantur, & transgressio mentis legis fit: ita dispositionem sub eo modo transgreditur, qui verba dispositionis servat, & mentem eiusdem dispositionis transgreditur. Eodem modo crederem, transgredi eam dispositionem, atque amissionem maioratus propter eum modum appositum incurrere eum possessorem, qui curat, ut tertia persona in camera regis, ubi eiusmodi facultates conceduntur, producat memoriale, quod vocant, in quo impersonaliter, & sine expressione nominis ultimi possessoris, aut alterius personae impetrantis, dicatur, quod in maioratu, quem Titius instituit, sunt clausulae talis tenoris, &c. & quod iam nunc necesse est alienari aliqua bona eius maioratus, aut hypothecae subijci, ex causis, quae in eo memoriali exprimuntur, ac proinde ex eisdem causis supplicari regium maiestatem, ut proprio motu, & ex certa scientia, concedat possessori maioratus rescriptum, in quo derogetur praedictis clausulis, & concedatur ei licentia, ut absque in cursione penarum, seu potius, nihil impediēte modo ab institutore appposito, possit facultatē ad id efficiendum impetrare, eaque, obtenta vti. Testatur verò Molina ubi supra. n. 39. solere cōcedi eiusmodi rescriptum, sed; aliquando consuluisse, ut ita petatur, & postea virtute illius peti, & concedi facultatem ad ea bona alienandum. Addit verò, in hoc cautē esse procedendum propter rigorem clausularum repentiū maioratum, quae diligentissime examinari debent antequam maioratus possessores eiusmodi facultates impetrent, ne aliquid faciant, in quo eis contraveniant, & in causa sint, ut amittant maioratum, & qui ea bona emunt, aut quibus censui, aut hypothecae, virtute earum facultatum subijciuntur, in discrimen adducantur amittendi, quod ita dederint. Hec Molina. Sanē hec ita attendere, nō minus esse puto contra eā dispositionem sub eo modo, quam attendere illud aliud, de quo immediate antea est à nobis dictū, periculisque, etiam animae, valde ea ple-

na esse timore. Institutores maioratum huiusmodi omnium precipuerent, si clausulas apponeret, ut successores, neque per se, neque per alium, quicquam omnino facerent, quo facultatē obtinere à principe, directē, aut indirectē, intenderent, aut illa oblata, vel obtenta, vteretur, alioquin eo ipso transiret maioratus, sine alia declaratione ac sententia, ad ulterius ad eam vocatum: nullum enim dubitate potest, ea omnino esse directē, vel indirectē, modo aliquo facere aliquid, quo ea facultas obtineretur. Quod si obligarent vocatos ad maioratum, ut ante quam maioratum acciperent, iuramento sese assiringerent ad hoc ita servandum, & ad nihil sub eodem modo ac poena faciendum, quo directē, aut indirectē, relaxationem talis iuramenti intenderent, res magis esset corroborata. Ac fortasse expediret, ut raro admodum, atque ex necessariis omnino causis, adhibitoque tiquoso earum examine, & adhibitis exactissimis cautelis, nederet in detrimentum honorū maioratus, eiusmodi facultates in regia camera concederetur. Homines quippe, inuentes maioratum dispositiones ac immutationes ex eiusmodi facultatibus, tam sollicitē, dum maioratus infigunt, & tam serio curant, ostium alienationibus ex eiusmodi facultatibus omnino praecludere.

Dubium est, utrum, si maioratus possessor ante impetravit facultatē ad alienandū aliqua bona, eaque, vi eius facultatis alienavit, & postea petat alia facultatē, teneatur facere principi mentionē de prima, alioquin secūda cēseatur invalida tanquā surreptitiē obtenta. Patrem affirmatē suadere videtur, quod concessio eiusmodi facultatū, sit dispensatio: dispensatio verò addita prioris dispensationi, ut nulla ac surreptitia, nisi de prima fuerit facta mentio dispensanti, ut constat. c. ult. de filiis presb. lib. 6. & l. 3. in fine. C. de Episcop. audien. Ob quem texum dixit ibi Guliel. de Cuneo, invalidam esse remissionem secundam de aliquo crimine, nisi principi remitterent, fuisset facta mentio de alia priori remissione alterius criminis eiusdem delinquentis. Molina ubi supra distinguendum arbitrat. Quod si nova facultas ad alienandum concedatur ex eadem priori & antiqua causa, ex qua facta iam antea fuit facultas ad alienandum, in invalida ac surreptitia sit secunda facultas, nisi facta sit principi mentio de prima facultate obrenta: Si verò nova facultas petatur ex alia nova super-

Da hinc.

4

Argum. prim.

Secundum.

nemiente causa, sit valida, minimeq; surreptitia, est facta non sit metio de priori cōcessa facultate: quoniam quævis distincta causa sufficiens ex se est, vt noua ex ipsa cōcedatur alienatio. Ad. c. ult. de sil. præl.

Ad prim.

respondetur. Difficilius inhabili ad duo, & ad vtrumvis seorsim, concedi vtrumque, atq; adeo vt obtineat vtrūq; simul, quando non sit mentio de prima dispensatione, quæ iam alterum obtinebat. Ad l. 3. ci-tatam, similiter dicendū est, magis esse indignū noua venia alterius delicti eum, cui iam antea delictum alterum est remissum, quā si nullum fuisset ei remissum: eaq; de causa in ea lege conceditur, vt, qui non ex graui delicto detinentur in carcere, eruantur in festo Paschatis, nisi iam antea in alio festo propter aliud delictum eruti essent.

Ad secūda.

Sane dicerem, arbitrio prudentis, spectatis circumstantijs concurrentibus, esse iudicandum, quando secunda facultas ad alienandum petitur ex noua causa, num, si concedens secundam facultatem, notitiam haberet de prima iam concessa, denegaret forte secundam. Si enim illam denegaret, aut certe merito id. esset timendum, quia causa secunda non esset adeo virgens, & quia notabiliter minueretur maioratus, ad data secunda alienatione primæ, tunc censendum est, nullam, surreptitiamq; esse secundam facultatem, non facta mentione de prima: alioquin valida, minimeq; surreptitia, erit cōcedenda: eo quod nō dubitetur, similiter fuisse concedenda, est de prima facultate antea cōcessa, facta fuisset metio.

Decisa.

Ex eo, quod res, quæ iudicis autoritate, aut decreto, venduntur, in publica subhastatione vendi debeant, colligit Molina. c. 3. citato. n. 44. vtile esse, ac tutum, vt res maioratus, quæ principis facultate alienantur, in publica vendantur subhastatione, consentientque verba illius. cuiusmodi facultatibus regijs apponi consuevit, remittenda in publica forma: quæ intelligi solent, in publica subhastatione, vt Molina ait. Addit tamen, si aliter venditio bona fide, pretioque iusto fiat, forsam deficiente solemnitate subhastationis, sustinebitur. Tempus ad vendendum in subhastatione requirunt, de iure communis nō est definitum; sed iudicis arbitrio relinquitur, vt cum Bart. & alijs, Molina ibidem. n. 46. subiungit. Expediens verò esse ait, vt immobili-

triginta, mobilia verò nouē diebus, in subhastatione trahantur, exemplo eius, quod in alijs euentibus fieri solet. Quauis, inquit, est nō tantū tēpus in rebus maioratus subhastata vendendis infumatur, annu-landa non sit venditio; modò tēpus cōpetēs fuerit in sumptum, bonaq; fide, absq; dolo, ea venditio fuerit celebrata: quoniam, vt, cum Greg. Lopez. l. 6. tituli. 1. part. 6. verb. que la no publicse vender, colum. 9. vers. aduer-to etiā, subiūgit, solum in eiusmodi venditio-ne requiritur bona fides, atq; adeo tēpus cōgruū, spectatis circūstancijs cōcurrentibus.

Cum in hoc regno facultas ad alienandā bona maioratus, concessa per verbum, fiat, antequā literæ conficiantur, & subscriptantur a principe, non cōtineat, fiat, ipsius principis, sed ministrorum, quos vocant de la Camara, possidet; à principe denegari ea facultas, iuxta ea quæ disp. 599. copiose de facultate ad instituendum maioratū dicta sunt, vtrūq; facultas illa per verbum, fiat, ministrorū de la Camara, etiā si testibus probetur, aut per ipsum instrumentū ministrorū de la Camara, nō sufficit ad bona maioratus alienandā, neq; cōcessetur gratia & dispensatio ad ea bona alienandū integrè & perfectè cōcessa, expiraretq; ea cōcessio morte principis, vt hæc omnia dispositione citata explanata, cōprobatq; sūt. Si verò ea facultas cōcessa fuisset inimediatè à principe per verbum, fiat (cuius contrariū habet Ilyius huius regni) aut per subsignationē principis literarū ea de re cōstiterit, tunc gratia, ac illa dispensatio, esset integrè ac perfecte cōcessa quoad substantiā & essentiā illius, neq; expiraret eius principis morte, possidetq; probari testibus, qui de gratia ita cōcessa sufficerent testificarentur; aut de literis à principe subsignatis, si literæ nō cōparerēt, vt ex dictis dispositione citata liquet. Atq; ad hæc admetienda sunt, quæ Molina hac de re tradidit vbi supra. nu. 47.

Si possessor maioratus circa alienationem rerū maioratus contractum celebraret, vt si vendat rem maioratus tanto pretio, aut illi permittet eā alia, sub cōditione, si princeps facultatē ad id concessent, confirmareq; velit eum contractum, tunc neuter contrahentium potest ab eo contractu resilire, aliter inuito, sed principis consensus est requirendus, vt videtur, an cōditio purificetur, validusq; omnino, ac firmus sit contractus, an verò cōditio deficiat, & cōtractus redatur nullus. Ita Molina vbi supra. n. 48. cū Luca de Pena, & Mathæo de Alfiola.

Regia facultas ad alienandum bona maioratus nulla receditur per non vltimillius decennio. vt ex dictis in calce disp. 599. satis liquet. Neque est eadem ratio de facultate principis id insinuat in maioratum, propter verba, quæ in hac secunda facultate apponi solent, & ibidem celata sunt. Atque ad hæc sunt etiam admetienda, quæ Molina hac de re vlti supra. n. vlt. tradit.

S V M M A R I V M.

MAIORATVS rei si ex regia facultate vendatur, modo emptor id facit, quod in facultate ei iungatur, securus est, esse primum in rebus ut sumatur.

1 Maioratus rei si sine regia facultate vendatur, aut permutetur, quod in recompensationem accipitur, non efficitur vinculo maioratus: si ex facultate Regis commutatio fiat. Pretium tamen valide distribuitur solum in re, ad quam data est facultas.

2 Si ex pecunia comparata ex re maioratus, ematur re: maioratus dicitur ab eo, ad quem ille maioratus emere spectabat, efficitur maioratus, nisi expressit, sibi, et non maioratus, committere. Atque in hoc casu, si successerit in maioratum velut ille: maioratus accipere, ad maioratum attinebit.

3 Maioratus si veniat aliquid ex pecunia, aut ex permutatione rei eiusdem maioratus causa illa ex regia facultate, sit tunc conditiones vinculi ceterarum rerum, adeo vt, si maioratus in hoc regno erat ex donatis ab Henrico, aut in Lusitania erat si bicus in legi mentali, id etiam eandem conditionem substat.

4 Maioratus ex rebus ab Henrico donatis, si ex facultate Regis aliquid accipitur, quando scilicet censenda sit surripitio, et alioquin nulla, quando res transierit libere, et quando eam committunt, quam antea debebat.

5 Maioratus bona si ad solum ob delictum attinerent, continuo dicerent habere maioratus vinculum: unde, si de rege donarentur, libera essent, nisi aliud expresserit. Et in Lusitania quando transierit legi mentali subiecta.

6 Maioratus rei ex regia facultate, alienata si vendatur, quia alienatio fuit nulla, aut commutatio si secundum ex. l. 2. C. de res. vend. aut beneficium si statuta in integrum, res manet maioratus, si antea erat.

7 Res maioratus in accepta ex permutatione, aut ex pretio rei aliena eiusdem maioratus, si emiatur, an illa alia rei, tunc rei: aliter persisterant maioratus venditari possit. com. l.

Qui ex facultate regia rem maioratus, emit, an curare teneatur, vt inde alia rei maioratus subrogetur? Etiam, quod, in compensationem, pro re maioratus reddatur subiecta: tur eo ipso vinculo eius maioratus.
Disp. 651.

QUOD ad primum attinet, suaderi potest, emptorem rei maioratus ex regia facultate, concessa, vt ex ea pecunia rei alia maioratus subrogetur, vel vt ali-

quid aliud fiat, teneri, vt sit securus curare, vt ex ea pecunia id ematur, aut id fiat, ob quod ea facultas fuit concessa. Quoniam, vt disp. 2. oo. copiose ostendimus, non est securus, qui contrahit cum Ecclesia, ciuitate, aut minore, nisi id conuertatur in vinculo Ecclesie, ciuitatis, aut minoris: ergo, qui emit aliquid maioratus, non erit securus, nisi pretium in vilitatem maioratus conuertatur, vel in aliam rem in causa, ad quam id a principe alienari est permissum.

2 Dicendum tamen est, cum Molina libro 4. de primog. cap. 4. nn. 22. & 23. eiusmodi emptorem securum esse, esse pecuniam illam postea non infundatur in eo, ad quod fuit concessa facultas, vt alienari ea res possent: modo tamen, si quid in facultate fuit iniunctum emptori (vt iniungi consuevit, vt pecuniam tradat tali depositario) id efficiatur: quare, si solum ei iniungatur, vt pecuniam tradat in sequestrum depositario; quo usque res alia ematur, aut vt ille aliquid ex illa efficiat, totus est emptor eo ipso, quod, iuxta formam facultatis, eam tradit ei depositario, quicquid postea de illa fiat: si vero solum in facultate concedatur possessori vendere id posse, vt tale, vel tale quid, ex pretio efficiat, totus est emptor, tradendo pretium ei possessori; & multo magis, si in facultate exprimitur, vt pretium illi tradatur. Probat, quoniam hic obligat contractum iuxta prescriptum subiecta tatis eam valide celebris dum, neque plus ei iniungitur, quam vt eo modo se habeat pretium. Et quoniam, quæ disp. 3. oo. citate dicta sunt, solum habent locum in contractu motui, factio Ecclesie, ciuitatis, aut minoris, vt ibidem ostendimus: non vero in alijs contractibus, neque id privilegium extensum

QUOD ad primum attinet, suaderi potest, emptorem rei maioratus ex regia facultate, concessa, vt ex ea pecunia rei alia maioratus subrogetur, vel vt ali-

reperitur ad maius, aut comparatione bonorum maioratus: quare ille a priari nequeat rei, de qua dunc disputamus. Idem confirmatur ex l. vlt. ff. de exercit. act. Vbi quando exercitor, hoc est, qui nauem locat ad vehendum homines, aut merces, magister illi praefecit, qui illam in sui absentia gubernaret, partemque exercitoris ageret, si nauis in itinere refectione indigeat, & aliquis mutuo det pecuniam magistro ad eam refectionem necessariam, modo illam det loco & tempore, quo ad eam refectionem erat necessarius, neque plus det, quam ad id sit necessarium, tenetur exercitor ei mutuantem de ea pecunia mutuatam, esto a magistro nauis in ea refectione non facta sumpta, sed in re longe diuersa: quia satis est mutuantem, si in id, quod nauis erat necessarium, mutuum pecuniam dedit, ut exercitor ad id mutuum teneatur, neque curare tenetur, ut pecunia ita eo infumatur, ad quod tunc necessaria erat, mutuumque ab ipso data est: atque idem prioris est in re proposita: satis quippe est, ut emptor rei maioratus eam emat ex facultate principis, data ex causa, quam princeps necessariam indicauit, & ad quam vendi facultatem dedit, neque teneatur curare, ut pretium in ea re implatur, neque aliud facere, quam id, quod in facultate regia fuerit iniunctum circa pretij solutionem. Idem confirmatur ex l. 1. §. 1. de op. autem, & vers. unde querit. ff. de cod. ut. vbi idem statuitur, quod ex l. vlt. relatum est. Confirmatur etiam ex l. liberto. in prin. ff. de negot. gest. unde merito Bart. l. 1. §. 1. de alim. & cib. legatus dixit, si exequutores testamenti vendant rem defuncti ad soluendum contenta in testamento, emptores esse se curos, esto exequutores pretium in usus alios conuertant.

Quod ad letendum attinet, si uideri possit, pretium ex re maioratus venditi comparatum, aut quodvis aliud in recompensationem pro ea acceptum, non in affectu eo ipso vinculo maioratus, quasi sit brogatum maioratus loco rei ex illo legitime alienate, nisi id expresse dicatur, & multo minus, si quid postea ex eo pretio ematur. Quoniam pretium, licet in vniuersalibus, ut est hereditas, succedat loco rei; non tamen succedat in particularibus, ut constat, l. qui vult. §. vlt. ff. de fortis. l. venditor ex hereditate. ff. de hered. vel act. vend. Neque item res succedit loco pretij, sed & si res. §. 1. ff. de pet. hered. quia ratione defici-

nitum est, rem emptam ex pecunia aliena, non effici eius, cuius erat illa pecunia, sed emptoris, ut constat. l. si ea pecunia. C. de reuend. & alijs iuribus, quae disp. 37. conclus. 2. citauimus, quo in loco rem hanc late docuimus.

Distingvendum vero est. Quod aut res maioratus fuit alienata sine facultate principis ad id legitima, & tunc pretium, aut aliud in recompensationem acceptum, pro ea re maioratus, non afficitur vinculo maioratus, neque ad maioratum pertinet. Ita Molina c. 4. citato. n. 30. Ratio autem est, quoniam alienatio illa rei maioratus fuit nulla, dominiumque illius ad hoc cadit post seorsum maioratus spectat, spectabitque ad successores reliquos in eodem maioratu, qui vendicare illam poterunt, tuncque rem perueherant maioratus, venditorumque aut heredes illius, tenebuntur emptori de eui ratione: quare pretij ad venditorem, aut ad heredes illius, spectabit idemque est de re alia quacunque accepta in recompensationem pro re illa maioratus, ut haec omnia conelusione. 2. citata, explanata a nobis sunt.

Quando autem res alienata fuit legitima ex principis facultate, idque ut ex pretio alia emeretur, quae subrogaretur, & veniret maioratus, aut permutata fuit pro re alia, quae incorporaretur maioratus, tunc dicendum est, pretium, donec ex alio res alia ematur, quae maioratus viuiatur, pertinere ad maioratum, & si quidem vinculo maioratus, & similiter rem permutatione comparatam pro alia re maioratus, continuo affici vinculo maioratus, ad maioratumque pertinere. Probatur, quoniam venditio, aut permutatio, ex ea legitima facultate, est agenda negotium maioratus, ad quod ea facultas data est, neque aliter esse valida, aut aliter facta praesumitur, quando ex tali facultate est facta: ergo, pretium pertinet ad maioratum, intermedium ex illo non comparatur res alia, & similiter res permutatione pro re maioratus acquisita, pertinet nos continuo ad maioratum, tanquam in vinculo illius, eo ipso affecta, quae proinde alienari non potest sine nova facultate. Pariter consequentia, quoniam, quando res aliqua ad aliquem, vel ad aliquid spectans, venditur, aut permutatur, negotium illius, ad quem, aut ad quod, pertinet, tunc atque legitime agenda, utique pretium, tunc res permutatione acquisita, ad eam, vel ad illud idem, pertinet. Neque refert, quod in particulari-

ricularibus pecunia non succedat loco rei. Tum quia maioratus est quippiam vniuersale, vt probat, & cum multis, quos citat, affirmat Molina lib. 1. de primog. c. 26. n. 19. Tum etiam, quoniam aliud intelligendum est, quod res non venditur, aut permittitur, agendo negotium eius, ad quem, vel ad quod, ea res spectat, sed suum proprium, quod est presumendum, quando non sunt circumstantiæ, quæ persuadeant agi negotium eius, ad quod, vel ad quod, ea res spectat, vt in re proposita persuadet, re vendi, aut permitti, ex facultate concessa præcisè ad agendum negotium vinculi maioratus. Contra verò, licet in vniuersalibus pretium, aut res, pro qua alia permittitur, succedat loco eius rei, id intelligitur, nisi res vendatur, aut permittatur, agendo negotium proprium, & non hereditatis, aut rei alterius vniuersalis; vt si res vendatur, non tanquam pars rei vniuersalis, sed tanquam merè particularis: quod tamen non præsumitur, quando venditur ab eo, ad quem administratio rei vniuersalis pro tunc spectat. Limitatio adhibita in venditione rei spectantis ad aliquid vniuersale, colligitur aperte ex l. sed et si lege. §. 1. iuncta glossa ibi, verb. conuertit ff. de pet. heredit. consentitque glossa vlt. l. imperator. §. vlt. ff. de leg. 2. quæ comodo conciliat vtranque legem. Limitatio verò adhibita in venditione rei particularis, colligitur ex l. l. C. si qui alteri vel sibi, consentitque Greg. Lopez. l. 49. tit. 5. part. 4. glossa. 1. Atque hæc sunt, quæ intendit Molina, cap. 4. citato. n. 31. & 32. licet rem non adeò exactè explicet.

Dictum est, pretium, donec ex illo res alia ematur, quæ maioratus vniatur, pertinere ad maioratum: quoniam, cum facultas ad rem vendendam, concessa sit, vt ex pretio alia ematur, quæ maioratus vniatur, iam, licet interim dum ex eo pretio res illa alia non emitur, quæ vniatur maioratus, pretium illud ad maioratum attineat, vinculoque maioratus sit alligatum, vt non ad aliud possit alienari, quam ad emendam rem; quæ loco prioris maioratus vniatur, non tamen ita est affectum vinculo maioratus, vt simplicior ac omnino sit præbuitum alienari, quin potius eo ipso permixtum est alienari, absque noua alia facultate, ad emendam eam rem, quæ maioratus vniatur. Hinc intelliges, si maioratus possessor in alijs rebus infumat pretium illud, emendo mobilia, aut immobilia, quæ consuet non emi, vt vniatur maioratus, &

A quæ ad id non inferuiant, pretij dominium non transire in venditorem earum rerum, neque in alios, quibus titulo oneroso, aut lucratiuo, datum sit à venditore; quia potius, si cõstet de toto pretio, aut de parte illius, vbi & apud quem sit, ita vt intelligatur esse hanc numero pecuniam, vendicare eam posse successores in eo maioratus: imò verò, si cõstet, in quo acervo sit permixta cum alia pecunia, ita vt, ob permutationem cum maiori alia copia pecuniæ, dominium illius per accidens transferat in possesorem, iuxta eas quæ disp. §. 6. ante resolutionem ad primum argumentum dicta sunt, competitus in re possessoribus maioratus, vt ex eo acervo ea pecuniæ quantitas maioratus tradatur, & in ea præferatur cæteris creditoribus possessoris eius acervi, vt ibi copiose explanatum est. Hæc eadem dicenda similiter sunt, quando facultas vendendi rem maioratus, datur, vt ex pretio aliquid aliud fiat: interim enim dum id non fit, pretium ad maioratum pertinet, vinculoque illius est affectum: quod verò in eo infumitur, ad quod fuit concessa facultas, vt res maioratus venderetur, tunc verè alienatur, transitque dominium illius in accipientem: quod si in re alia infumatur, inuoluta est ea alienatio.

C Quando ex pretio rei maioratus, possessor emit rem aliquam, sive expressè illam emit, vt esset maioratus, loco rei antea ex maioratu alienata, siue nihil exprimendo, modo tamen talis qualitas ea res sit, quæ inferuat, vt maioratus vniatur, præsumitur ac censetur empti, vt sit maioratus, ac proinde eo ipso afficitur vinculo maioratus, ad maioratumque pertinere, loco rei antea ex illo venditæ. Ita Molina. c. 4. citato. n. 33. Ratio autem est, quoniam licet, qui ex pecunia aliena aliquid emit, censetur sibi, & non domino pecuniæ, id emere, vt ex iuribus disp. 327. conclus. 2. nobis citatis, si

D quæ excipitur tamen, quando illi incumbebat agere ea in parte negotium eius, cuius erat ea pecunia, aut rei, ad quam ea pecunia spectabat, vt res ex se, & ex supra dictis, est satis perspicua, atque vtrumque colligitur ex l. 49. tit. 5. part. 5. & extrinsecus, quæ ibi Greg. Lopez citat: tunc enim præsumitur agere ea in parte, non suum negotium, sed alterius, aut rei, ad quam ea pecunia spectabat, easque de causa in re, de qua disputamus, possessor maioratus præsumitur emere ex ea pecunia rem illam, nõ sibi, sed maioratus, cuius illa pecunia erat. Quando

verò

verò maioratus possessor ex ea pecunia emit rem mobilem, aut aliam, quæ maioratus non inferuebat, vel expressit emere eam, non maioratus, sed sibi, tunc quidem ea res ad maioratum non spectat; attamen successores in maioratu vendicare possunt pecuniam, quæ ea res fuit emptæ, si fiat ubi sit ea numero, quæ erat maioratus, iuxta ea, quæ supra dicta sunt: emptor verò rei illius ea pecunia, hæredesque ipsius, tenebuntur venditori de evictione talis pecunie: si verò pretium aliunde venditori non perfoluerit, repetere poterit rem venditam, penes quemcunque fuerit reperta, & quocunque titulo ad possessorem perveneris: quoniam, ut in materia de venditione, & aliis dictum est, venditor non amittit dominium rei venditæ, etiam si illam traderit, donec verè sit ei pretii solutum, aut illud habeat pro soluto. Illud observandum censeo, si maioratus possessor, ex ea numero pecunia, quæ erat maioratus, ad id deputata, ut ex ea maioratus res idonea emeretur, rem quidem emit, sed cum expressione, quòd sibi, & non maioratus, illam emit, attinere nihilominus ad maioratum, si idonea sit maioratus, aut si maioratus eam velit, quia aliunde successores in eo comparare non possunt maioratus eam pecuniam, preferendūque sit maioratus ea in re cæteris creditoribus eiusdem emptoris. Ratio autem est, quoniam ea pecunia ad id erat deputata, ut inde emeretur res maioratus, & non ut emeretur administratori illi eius pecunie: neque sola intentio & expressio illius, quòd sibi velit emere eam ex pecunia maioratus, præiudicium asserre eam in parte potest maioratus sicut, quando ad ministrator bonorum minoris, aut Ecclesiæ, qui ex pecunia minoris, aut Ecclesiæ, emit rem aliquam, intendat emere illam sibi, & non minori, aut Ecclesiæ, in optione tamen minoris, aut Ecclesiæ, est, accipere eam sibi, quasi sibi eo pretio emptam, ut habetur. l. 49. citata, & alijs iuribus, quæ ibi Greg. Lopez citat: multò verò magis id locum habet in re proposito, eo quòd eam pecuniam accepit possessor maioratus, destinataque esset, ut inde maioratus emeretur, & non sibi. Quare non est eadem ratio de hoc, & de depositario, qui ex pecunia, quam habet in deposito, minime deputata, ut iple ex illa deponenti aliquid emit, sibi aliquid emit: in quo evicta sibi, & non deponenti, comparat dominium rei emptæ ex pecunia deponentis: quod discreti non satis attēdit Molina vbi supra. n. 35.

Quando ex pretio rei maioratus alienatur, emitur alia, quæ venit maioratus, aut quacunque alia ratione res una subrogatur & venit maioratus, loco alterius, succedit ea res in maioratu cum omnibus qualitatibus exterarum rerum, quæ ad eum maioratus pertinent, ac si à principio cum alijs venita esset eidem maioratus, ut ex se est perspicuum, & affirmant Greg. Lopez. l. 6. titula. 1. part. 6. verb. que la no pudiesse vender, & colum. penult. §. item pone, vers. aduerte etiam, & Molina vbi supra. n. 36. Hinc Molina. n. 38. rectè inserit, si habenti maioratus, ex bonis coronæ huius regni donatis ab Henrico secundo, facultas concedatur vendendi aliquid eorum, ut ex pretio aliud ematur, ac subrogetur eidem maioratus, vel permittatur illud cum alio, tunc, quod accedat maioratus loco alterius alienati ex illo, sortietur condiciones eius maioratus, ac prout inde, si ultimus talis maioratus possessor, sine liberis discedat, etiam quod ita in eo maioratu fuerit subrogatum, regredietur ad regiam coronam: idem dic in Lusitania, si facultas similis concedatur alienandi aliquid de bonis maioratus: in quo vix habet lex metalis: si enim ultimus talis maioratus possessor, sine liberis masculis decedat, id etiam, quod in eo maioratu, similiter fuerit subrogatum, vna cum cæteris eiusdem maioratus bonis, reuertetur ad regiam coronam.

Dubium est, si quis habeat maioratus ex rebus ad Henrico secundo donatis, & Rex concedat illi facultatem alienandi aliquid eorum bonorum pro aliqua maioratus necessitate, absque obligatione aliquid loco illius subrogandi, pretiumque sit eo sumptum, num res illa transeat ad illum tertium, cum onere, quod antea habebat, ut scilicet, si ultimus illius possessor sine liberis decedat, redeat ad regiam coronam. Greg. Lopez. l. 10. titu. 26. part. 4. verb. respondendo, col. 4. vers. sed ad pretium, affirmanter respondet. Quoniam, inquit, id onus est veluti servitus realis eius rei, quæ cum ea transit ad quemcunque eius rei possessor rem. Melius tamen Molina. c. 4. citato. n. 40. distinguit. Quod aut Rex tempore concessionis eius facultatis, id onus eius rei ignorabat, quia nulla de illo mentione ei facta est: aut illud sciebat. Si ignorabat, tunc aut vel facultatem fuisse nullam, quæ adeo alienationem fuisse nullam, vel rem transisse ad eum impropre cum eo onere, etiam si emptor id ignoraverit: atque in hoc secundum propen-

propendit Molina. Dicerem, si venditor, quicquam facultatem obtinuit, carebat libertate, aut spes erat magna, quod res illa, minime vendita, citius deoluatur ad coronam regni, quam transiret ad emptorem, tunc facultatem, ac alienationem, non esset ad eas ille nullas, saltem ad effectum, ut mortuo venditore sine liberis, continuò id bonum redeat ad regni coronam: quoniam, si eam qualitatem sciret REX, & eas circumstantias, non concederet eam facultatem, nisi forte cetera restrictione, ut, mortuo venditore sine liberis, res statim ad coronam regni rediret, aut certe illam concederet longè difficultius, ac proinde censenda est ea facultas surreptitia, & alienatio nulla, ad effectum, ut mortuo venditore sine liberis, res periret apud emptorem, & apud ipsius liberos, nec redeat statim ad regni coronam. Si verò qualis spes erat, quod ea res, quæ cito rediret ad regiam coronam, transiret in emptorem, ac manendo apud venditorem, tunc dici posset, cum Molina, facultatem, & venditionem, fuisse validas, sed rem transire cum suo onere, ut, ultimo illius possessore decedente sine liberis, res continuò ad regiam coronam redeat. Ratio autem est, quoniam princeps censendus non est, intendisse renunciare suo illi iuri, quod ignorabat, cum tantum coronæ regni detrimentum: quare ea facultas intelligenda est, absque vilo coronæ regni detrimento. Vade admonet Molina eos, qui ex regia facultate emunt res maioratus, aut in eas censum emunt, cautè attendere debere, num ea bona sint ex donatione Regis Henrici, & num REX, sciens talia esse, eam facultatem concedat, remittatque id onus earum rerum: an non, ne fortè, mortuo ultimo possessore sine liberis, cogantur reddi libera coronæ regni.

Si verò Regi, tempore concessionis facultatis, agnoscatur fuit, ea bona ex donatione Regis Henrici profluxisse, facultatè quæ aliquo alienandi ex illis concessit, non reservando in ea facultate coronæ regni ius suum, tunc censendum est, intendisse remittere id onus ac qualitatem, illudque liberum omnino transisse in emptorē. Ita Molina ubi supra. n. 43. resq; ex se satis est manifesta. Habet autem locum præsertim ex eo, quod in facultatibus regis ad bona maioratus alienanda, apponi solet, concessi facultatem alienandi ea bona tanquam libera, non obstantibus vinculis, substitutionibus, & alienationis prohibitionibus:

ex quibus verbis, à principe scilicet prolatæ, qualitas maioratus ab eisdem bonis auferretur; & quæ libera omnino efficiuntur. Quando tamen facultas concederetur ad alienandum aliquid, appositus his verbis: *sine perjuicio de nostra corona realy* quæ, reflectente ibidem Molina, interdum apponi solent, tunc satis perspicuum est, non concessi remissionem eam qualitatem, sine de illa merito facta fuerit in supplica, sine non.

Quod attinet ad alienationes cum regali, aut sine regali facultate, bonorum, in quibus in Lusitania locum habet lex metallis, lego, quæ disp. 370. dicta sunt: ut non.

Si bona maioratus ex delicto aliquo ad fiscum pertinerent, continuò amitteretur vinculum antiqui maioratus. Quare, si princeps ea donaret, neque exprimeret, ut esset obligata eodem vinculo maioratus, quo antea erant, vel alio, libera censetur in potestate donatarii. Ita Greg. Lopez. l. 6. tit. 11. pact. 6. verb. *que se no pousse vender in prin.* & Molina ubi supra. n. 45. & alij, quos citat. In Lusitania autem, quando eiusmodi bona censenda essent subiecta legi metalli, & quando non, disp. 370. dictum est:

Si res maioratus ex regia facultate vendita, aut permutata cum alia, venditur à maioratus possessore, eo quod alienatio fuerit nulla, tunc facile constat, rem illam nunquam, quoad dominium, delisse esse maioratus illius, ac proinde affectam redire, ac manere, vinculo eiusdem maioratus: Ita h. obna ubi supra. n. 47. cum plerisque alijs, quos citat. Idem quoque dicendum censet, si red. at rescissione contractus ex l. 2. C. de rescindenda venditione, aut beneficio restitutionis in integrum, nihil impediens, quod dominium illius medio illo tempore fuerit apud eum, cui antea fuerat alienata. Ratio autem est, licet ille tam non reddat) quoniam rescinditur contractus agendo negotiorum maioratus, tamen in beneficio restitutionis in integrum, coopeatur ad rescissionem privilegii minoris, qui rem alienavit: ceterum is, qui illam alienavit tanquam rem maioratus, petit restitutionem statim, in quo antea erat, qui sanè erat status rei maioratus ab ipso possessore.

Dubium est, si ex facultate Regis vendatur res aliqua maioratus, ut ex pretio res alia commodior maioratus ematur; aut ex facultate Regis res aliqua maioratus permutetur pro alia; & postquam res ita ex eo pretio empta fuerit, aut permutatione ac-

quisita,

quisita, euincatur, quia aliena erat cuiusdā tertij, vel aliqua alia ratione; vtrum tunc locus sit repetitioni rei, quæ antea ex maiori pro illo pretio vendita fuerat, aut per mutationem fuerat pro alia tradita, an non, sed maioratus, possessorisque illius, utraque debeant carere.

Molina. c. 4. citato. n. 47. respōdet, eo ipso, quod res permutata euincitur, posse maioratus possessorē vendicare rem maioratus pro ea permutatam. Quod probat ex.

c. si beneficia, de prab. lib. 6. vbi affirmat, doctores communiter id notare. Quando

verō, pretio comparato ex re maioratus, empti sunt maioratus res alia, quæ euicta est, distinguit. Quoniam, si facultas concessa erat, ut res maioratus venderetur, ut ex pretio res alia, determinata in singulari, emeretur maioratus, tunc, inquit, euicta ea re, potest vendicari res maioratus, quæ ad emendam illam, quæ euicta est, fuit vendita. Id probat, quoniam in eo euentu, facultas concessa à principe ad rem maioratus vendendam, ut illa alia emeretur, est censenda nulla, ut pote ex falsa causa concessa: sicut decretum iudicis ad vendendam rem minoris ex falsa causa interpositum, est nullū, potestq; minor, nihil venditione ex eo decreto obstante, vendicare rem, ita venditam, ut habetur. l. 1. §. 1. illis verbis; *Manetur pupillo ad rem, si postea potuerit probare*

obrepum esse prætorij & apertius. l. magis. §. penult. ff. de reb. eorū. Quod, inquit, adeo verū est, ut decretū, ex falsa causa interpositū, nullā efficiat venditionē, etiā si falsa causa in ipso decreto expressa nō sit, ut, cū Alexandro, ex prædictis iuribus affirmat. Id quod

ait in regijs facultatibus, eis de rebus concessis, apertius procedit: quoniam nōquam aliter conceditur facultas regia ad alienandam rem maioratus, ut ex eius pretio res alia subrogetur, nisi facta relatione, quod id ipsi maioratus viuius ac expediētius sit: ex quo, inquit, constat, facultatem nullam esse, cū hæc sit causa finalis concessionis eiusdem, etiam si id ex ignorantia & simplicitate, non autem ex dolo, principi narratum sit, ut probat. c. super literis, de rescript. & affirmant f. el. ibi, & doctores cōmuniter: atque ad hæc ait esse maximē aduertendum, ut intelligatur, quantis periculis sint ij obnoxij, quibus res maioratus distrahuntur. Si autem, inquit, facultas concessa est ad hoc, ut res maioratus vendatur, pretiumque deponatur, ut ex eo res alia ematur, quæ loco illius subroge-

tur, dicendum erit, si emptor tenorem ac formam facultatis obseruauit, pretium deponendo, etiam si ex illo postea empti sit maioratus res aliqua, quæ euincatur, emptor rei maioratus ad nihil tenebitur, neque poterit res maioratus semel ritē ab eo emptā, vendicari. Si enim emptor rei maioratus ea lege vendit, ut ex pretio alia ematur, quæ loco alienatæ maioratus subrogetur, nō tenetur curare, ut ea res ematur, ac subrogetur, ut supra dictum est, securusque manet, facta pretij consignatione, etiam si postea pretium in usus alios conuertatur, sanē longe maiori cum ratione idem dicendum erit, quando ex pretio res alia empti sunt, quæ postea sit euicta. Hæc Molina ibi.

Ego verō in hoc quidē vltimo cū Molina decessio.

na cōsentio in duobus autē prioribus ab eo assertis, lōgē ab illo disēctio, arbitrorq; falsa ea esse. Etenim permutatio illa nō solum

stipulatione fit vallata, ut regulariter vallari solet, sed etiā si nō sit vallata stipulatione, eo ipso, quod traditio est vtriusque facta, est contractus completus ac vestitus, ut disp. 255. explanatum est: quod si aliquid euincatur ex vtriusque traditis, non propter reā dissoluitur contractus, sed, qui id tradidit, tenetur de euictione, ac proinde, si alter, quod sibi traditum fuerat, bona fide al-

teri alienauit, non potest ex illo, ad quem peruenit, vendicari, sed solum, qui illud in permutationē tradidit, aut heredes illius, tenentur alteri de euictione eius rei, quæ ei in permutationē tradita fuerat. Et multo magis hæc vim habent in hoc Castellæ regnō, vbi sublata est differentia pacti nudi & vestiti, daturque ex pacto nudo actio, ut disp. 358. dictum est. Caput autem si beneficia, de prab. lib. 6. quod in confirmationem suę sententię Molina citat, quasi eo ipso, quod duæ res permutatę sunt vna cū

alia, si vna euincatur, possit, quillam accipit, vendicare, quam in permutationē pro ea dedit, vbiueque illa fuerit reperta, & ad cuiusunque manus deuenierit, sanē id non probat. In eo enim capite, ex quadam æquitate, consentaneęq; ad rectam rationem, circa Ecclesiastica beneficia, est statutum, quod qui beneficium dimisit, occasione, quod ei collatum est alterum beneficium incompatible, quod accipiens ignorabat collationē illius ad sedem pertinere

Apostolicam, si statim, ac scit à sede Apostolica esse alteri collatū, illud sine mora, & contradictione, dimittat, posse liberē occupare beneficium antea à se dimissū, estō collatum

Arg. prim.

Secundum

Terrium

Terrium

Ad prim.

tum sit cuiusque alteri, quod sanè & præsertim cum glossa ibi verb. sine culpa, id appellet privilegium trahi non potest ad rem temporarium permutationes, ut scilicet, si euicta sit res in permutationem tibi pro alia tradita, possit ipse redicare & occupare, quam dedit, ubi necque illam reperit: cum ius civile aliter huic consuluerit nepe ut, qui ea ipsi tradidit, heredesve illius, teneatur ei de euictione. Qua ratione, qui rem permutauit pro re alia maioratus, si ea, quam ipse tradidit, euincatur, tenebitur maioratus, possessorive illius de euictione: quemadmodum, si res ipsi tradita ex maioratu, euincatur, tenebitur ipsi, qui illam cum eo permutauit, de euictione.

Quod item dicit, vendita videlicet ex facultate principis re maioratus pro pretio, ut ex illo res terra & determinata ematur maioratus, si illa euincatur postquam maioratus empti fuerit, redicari posse rem maioratus; eo quod facultas à principe ad eam venditionem concessa, fuerit nulla, & per consequens ea venditio ex ea facultate fore sit etià nulla, ut pote ex falsa causa concessa; falsum profecto, valdeque à recta ratione alienum, mihi videtur. Etenim, ut facultas à principe concessa ad vendendam rem aliquam maioratus, sit valida, præsertim comparatione eius, qui contractum formaliter & materialiter iustum ac onerosum ex ea facultate celebrat, qualis est, qui eam ex ea facultate iusto pretio emit, nihil se astringendo, quod res, que postea ex eo pretio maioratus emetur, sit verè illius, cum quo distinctus contractus celebratur emptionis rei alterius pro eodem pretio, vel pro parte illius, aut etiam pro eo pretio & aliquo alio incremento: ut, inquam, ea facultas in hoc euentu cõparatione huius sit valida, & emptio & reditio ex eadè facultate immediatè perfecta, sit etiam valida, satis est, ut causa, que tunc se offerbat, & prout tunc se esse rebat, esset iusta & rationabilis, nullo interueniente dolo, aut scientia contraria, ex parte huius emptoris; neque ad hunc emptorem spectabat, vel illud aliud, vel causam examinare, sed ad principem, qui facultatem concedebat, ad suosve ministros, & ad possesorem maioratus, qui in suum, & in maioratus commodum, eam facultatem petebat, id spectabat, emptorque hic tutò se potuit, ac debuit, committere examini principis, suorumve ministrorum, & cause, quâ princeps iustum ac rationabilem iudicauit: neque, quod postea secunda emptio alte-

n. 11

rias rei ex eo pretio, non prosperè succedat maioratus ex causa aliqua occulta, vili præiudicium parere debet, aut potest, emptori primo, ut emptio à fe nite ac iuste formaliter & materialiter rei maioratus celebrata, firma ac valida non sit, modò tamen, si iniunctum ei fuit, ut pretium non aliter ceraderet, quàm in emptione illius alterius rei, aut venditori eiusdem rei, vel alicui depositario, qui in eam emptionem illud setuaret, opere impleretur: neque sanè recta ratio, beneque instituta res publica, aliud posculabat, irrationabileque omnino esset.

B leges, que contrarium statuerent, ut, atque rem consideranti, statim lumen ipsius rationis ostenditur: nequaquam credendum est, iura que Molina in confirmationem sue sententiæ citat, eam intendisse, aut ex illis eam sequi. Adde, possessori maiortus aduersus venditorem rei euictæ, competere actionem de euictione, non solum ad pretium, quod pro ea re dedit, sed etiam ad interese, ut ei maioratus emat, vel aliud, ex qua commodum æquale sequatur, vel tantum soluat, quantum maioratus, possessionisve illius, intererat eam rem non esse euictam: ei verò, qui rem maioratus emit & pretium soluit, venditorem ab ipso rere empti, nullum remedium competit aduersus se contra venditorem, cum quo ipso non celebravit contractum. Ad duo verò iura, vnde Molina præcipue eam sententiâ colligit, dandum est, illa habere locum, quando ita dici fuit significatum, tutorem grauatum esse re alieno, necessariumque esse ad illud soluendum, vendere id immobile minus: cum tamen grauatius non esset re alieno; aut illi proposita fuit alia iusta causa ad illud tenendum, que verè non erat; in quo sanè reperiretur obreptio, de qua in eis iuribus est sermo. Si tamen, quàm predictum multò magis expediebat minori, quàm alii d, cuius erat dominus, iude & decretum in terponeret, ut venderetur, ut ex pretio compararetur illud aliud, tunc utique valida esset prima reditio; quia ex vera causa rationabiliter existimata, fuisse reditum, neque in eo decreto reperiretur obreptio; & est postea, vel casu fortuito non sequeretur emptio illius alterius, vel empti euinceretur, non dissoluitur prior reditio rite, & rationabiliter, atque absque obreptione tunc facta. Adde, id, de quo in eis iuribus est sermo, esse privilegium minoris, quod non reperitur concessum maioratibus, posse sibi illius maioratum: quare inde

Ad secundam.

maioratus

inde non trahitur validum argumentum ad id, de quo disputamus. Quod autem in supplica facultatum ad vendendum tem maioratus, mentio fiat, quod id maioratus vitiosus sit, sanè, quod ad primam venditionem attinet, nihil falsum proponitur: & licet, quatenus ad ulteriorem emptionem ordinatur, falsum id in se sit, satis profecto est, quod ex circumstantijs, quæ tunc occurrunt & cognoscuntur, utile rationabiliter ac prudenter habeatur, ut nulla, cõparatione primæ venditionis, interueniat obreptio, validaque proinde sit ea facultas prudenter data, & venditio ex illa subsequuta. Ad caput verò ex literis de rescripti, ubi habetur, est in petitione rescripti, ex ignorantia & simplicitate, suppressum fuisse aliquid, quod si fuisset propositum, rescriptum nõ cõcederetur, esse nullum tale rescriptum, neque iudicem posse procedere ex eo rescripto, nisi forte ad cognoscendum & examinandum, num verè tale quid suppressum fuerit, an non. Ad illud, inquam, caput dicendum est, id locum quidè habere in gratijs, & in similibus concessionibus, atque etiam in re proposita, si, antequam ea facultas executioni maderet, scatur, rem aliã, ad quam res maioratus venditur, tunc posset secus autè, si in re proposita, & in similibus alijs, quæ in damnum cedere possunt eorum, cum quibus ex ea facultate cõtractus celebratur, id ignorant, rationabiliterque, modo explicato, ea facultas sit petita & concessa.

S Y M M A R I U M.

- M**AIORATVS res si ex regia facultate pignori, aut hypothecæ subijciuntur, vendi absque alia facultate possunt, quãdo aliunde non potest solui debitum, præstet quantum ad id sit facti. Poteritq; census super maioratum absque alia facultate constitui, ne vendantur.
2. Maioratus res si vendi concedatur, pignori & hypothecæ subijci potest, & in ea constitui census ad idem incrementum, quando id utilius maiorati est.
3. Facultas ut res maioratus certo pretio vendatur alicui certæ personæ, si non in vita eius personæ facta sit, sed in commodum maioratus ac successorum in illo, vendi ex eadem facultate potest alijs in eam, aut in maius commodum maioratus.
4. Maioratus si bona laicalia alienentur sine regia facultate, ex superueniente regia facultate

te non exadmir pona, si quæ antea ob eam alienationem erat incurfa, neque valida reddatur talis alienatio, nisi ex ea facultate confirmetur.

5. Facultas alienandi bona maioratus, si concessa sit possessori, tunc non transit ad successores, scilicet si successoribus sit concessa.

Examen, ac decisio, quorundam dubiorum circa facultates ad alienandum res maioratus, & circa earum alienationem, & earundem facultatum Disp. 652.

PRIMUM dubium est, utrum, subiectis rebus maioratus pignori, aut hypothecæ, ex regia facultate, possint tales res suo tempore, absque noua Regis facultate, vendi, ad soluendum debitum, pro quo erant pignori, aut hypothecæ, subiectæ, quando aliunde non soluitur. Ad quod affirmanter est respondendum cum Greg. Lopez. l. 6. titu. 11. part. 6. verb. que la no padiese vender col. 8. verif. & si data, & c. Molina lib. 4. de primog. c. 5. n. 2. idque probat. l. si pupillorū. §. si pupill. ff. de reb. eorū qui sic habet. Si pupillus dedit res pignori, ex permissu patris, nonnulla erit dubitatio an alienatio possit impediri. Sed dicendum est, posse creditore in suis exequi. Tutius tamen fecerit, si prius patrem adierit. Cõsentient Baldus, & alij, quos Molina refert, & quæ à nobis dicta sunt disp. 53. §. 5. quando aliquid ritè, susfragatur quæ ratio: quoniam, qui concedit antecessor, concedit & consequens, quod necellario ex illo inferitur: ea quippe ratione, ut ait Bart., res alienari prohibita, non potest subijci pignori, aut hypothecæ, quia inde peruenitur ad venditionem eius rei, si debitum aliunde non soluitur. Atque ita Molina ibidem testatur, pluries vidisse vendi res maioratus, hypothecæ subiectas, ad soluenda ea debita, absque noua Regis facultate. Neque dictis refutatur eadem. l. si pupillorū. §. si pignori, quoniam in eo patet grapho solui dicitur, ex decreto & facultate patris ad subijciendum pignori, aut hypothecæ, rem minoris, non posse tutorem, aut curatorem, eam immediate vendere, ad aliquid aliud, aut è contra, ex decreto, & facultate patris ad rem minoris vendendam, non posse procedere tutorem, aut curatorem, ad eam subijciendam pignori,

aut

aut hypothecę. Observant Greg. Lopez colum. 8. citata, verſ. adverte, h. olina ubi ſupra. n. 4. conſentaneè ad alios, quos citat, & ad ea, quę copioſe diſp. 53. 8. citata expli- cata à nobis ſunt. In tali venditione pigno- ris, aut hypothecę, ex rebus maioratus, ſi- cut in hypothecis, & pignoris cetera- rum rerum, quę libere ſent, doli m. aut fraudem, intervenire non debere. Unde, ſi pro dotis reſtitutione caſtrum, ſeu oppi- dum, maioratus ſit obligatum, in quo multa reddituum membra inveniuntur, quorũ unum ad dotis ſolutionem ſufficiat, illud ſolũ vendi debet, & non oppidum, aut reliqua membra: debet quę vendi, quod mi- nus detrimentum maioratus afferat, ſi illud ſufficiat ad debitũ ſolvendum, in quo bonũ viſi arbitrium verſari debet, argumento. 1. magis puto, q. non paſſim, & ſ. ſequenti. ſ. de reb. eorum, & diſputatione citata diſta- eſt. Hinc recte Molina, iuxta eundem, q. n. 6. paſſim, inſert, poſſe inter creditorem, & maioratus poſſeſſorem, convenire, ut po- tius ſemper terra maioratus conſtituatur an- tibus cenſus redimibilis pro ſolutione eius debiti, quàm aliquid de eiſdem bonis maio- ratus vendatur ad idem debitum ſolven- dum: quoniam, quod potest pro debito ali- quo ſolvendo cedere in alienari, maiori cau- ratione poterit ſubijci cenſui redimibili pro eodem debito ſolvendo, ne vendatur, in perpetuum quę a maiora præſcindatur. Sicque ait, ſe phariſę, in initio conſtitutio- nis dotis, vidiffe, virtute facultatis Regię ad obligandum bona maioratus pro reſti- tutione eius dotis, in matrimonialibus ca- pitulis diſponi, ut ſi, diſſoluto matrimonio, intra tantum tempus dos non reſtituatur, aut arithę non ſoluantur, ex tunc incat impoſitus cenſus annuus redimibilis tan- tę quantitatis ſuper eiſdem maioratus bonis ad rationem quatuordecim, aut viginti, pro vno, ut fuerit inter paſſes conventum, pro dote, & arithis, quo vique ſolvanterat quę tamen ſemper vidiffe eam cenſus conſtitutionem. Idem verò autem, n. 7. admo- net, quando bonum aliquod maioratus hy- pothecę, aut pignori, eſſet ſubſtitutum pro ſolutione dotis, & aritharum, diſſoluto ita- trimonio, uxorem, aut hæredes illius, peti- de non debere, ut mittantur in poſſeſſio- nem eius pignoris, aut hypothecę, interim dum dos, aut arithę, non ſolvuntur, ſed po- tius petere debere, ut id vendatur, & ex pretioſos, & arithas, & ſis ſolvantur, & ſi poſſeſſionem pignoris illius, aut hypothecę

accipiant, reditus computare debeant, in parte ſolutionis dotis, & aritharum, vbi eę computare tenentur, iuxta ea quę diſp. 321. & ſequentiſ, dicta ſunt. Quibus in diſputationibus examinaviſmus, quę Molina ibidem, n. 6. docet, & quid tenendum ſit, definiſimus.

Secundum eſt. Vtrum, quando a principẽ conceſſa ſuit facultas ad rem maioratus vendendam, poſſit maioratus poſſeſſor, qui illam obtinuit, vicus facultatis eandẽ rem pignori, aut hypothecę, ſubijcere, quatenus, cui eſt conceſſum maius, conceſſum eſt minus, quod eſt minus.

Pars, quę negat, iudicari poteſt. Primo, ex l. ſi pignorum, q. ſi pignori, & de reb. eorum, ubi diſponitur, ſi a iudice ſit decre- tum in interpretum, quo iudici concedat ven- dere res minores, non poſſe tunc, vicus eandẽ rem decerni, ſi biſcere illas pignori, aut hypothecę, quaſi a forma decreti nec in di- cendum, etiam in eo, quod minus eſt, minori quę minus eſt non eſt. Unde de Pal. & alij, quos Molina ubi ſupra, n. 11. citat, af- firmant, regulam, l. n. debet, ſ. de rep. int. quę ſic habet, non debet, ſi, quod plus eſt, bi- cere, quod minus eſt, non licet, locum non habere in decreto, & idem affirmat gloſſa, l. n. debet citata eadem autem videtur eſſe ſan- tio de facultate principis conceſſa ad ven- dendum res maioratus, quę nihil à decre- to ad id facier dum diſſert, & atque ex illo ipſe id affirmat Greg. Lopez de ſiſtate principis ad vendendam rem maioratus, l. 6. titu. 1. 1. ait, 6. verbi, quę la non pãuſſe ſen- dit, colum. 8. verſ. & ſi data.

Secundò, ex gloſſa, l. 2. verbi, vendiderit, ſciantur C. de patri, h. qui filios diſtrax. quę aſerit, quoniam ea lege patri, qui ſams pecti per- mittatur vendere filium ad eam tuendam egeſtatem, non tamen integrum eſſe, illi eũ ſubijcere pignori ad eandẽ egeſtatem qua vendam. Eam verò gloſſam ſequitur laſ. l. in ſuis, ff. de liber. & poll. dictus, quod morali ratione, diſſicilius concedenda ſit illi pignoriatio, quàm venditio, quod ſa- cilius quis moveatur ad pignorandum, quàm ad vendendum, quę de cauſa, qui ſi ſu- ta rem ad vendendum concedit, eandẽ rem non ſit, eam concedere ad pignorandum, quę ratio, & cauſa, atque vim habet in rebus maioratus.

Tertiò, quoniam ſi ſiſtate ad vendendũ rem maioratus, eſt diſpenſatio, diſpenſatio autem ſtriſte eſt intelligenda, neque exten- denda eſt de cauſa ad cauſam, etiam ex maio- rati.

riate rationis, vt disputa. 173. præfer-
tim. §. item dispensatus à Summo Pon-
tificè, exemplatum, comprobatumque
est.

Molins vbi supra à num. 15. ait, quan-
vis, quod suadere videntur hæc argumen-
ta, receptum sit; attamen sibi contra-
rium videri omnino verum, & amplecten-
dum. Atque, quando facultas alienandi
rem maioratus, esset concessa, dubitan-
dum non est, non solum posse illam ven-
di, sed multò magis posse hypothecæ,
ac pignori, subijci: cum hoc secundum
multò minus sit, minufque maioratui no-
cium, quam primum, & vtrunque ver-
bo alienationis comprehendatur. Quan-
do verò facultas hypothecæ, aut pigno-
ri, subijciendi rem maioratus, esset con-
cessa, non esset censendum concedi, posse
vendere annuum censum, etiam redimibi-
lem, super eam, aut super maioratum: cùm
hoc secundum plus sit, quàm primum, ma-
gisque nocivum maioratui, successoribusque
in illo; & multò minus, siue illud primum;
siue hoc etiam secundum, esset concessum;
censendum esset, concessum esse, vendere,
aut permutare, rem maioratus: cùm hæc
longè sint maiora, neque nomine illorum
solum comprehendantur. Difficultas ergo
solum est, quando concessa est facultas ad
vendendum rem maioratus, num censenda
sit etiam concessa facultas ad illam pignori,
aut hypothecæ, subijciendam, vel etiam ad
vendendum annuum censum in illa. Ad
quod dicendum arbitror, si id, attentis cir-
cumsstantiis omnibus concurrentibus, uti-
bus, minufque nocivum, sit maioratui, suc-
cessoribusque, in illo, vt regulariter erit, tunc
absque dubio censendum esse id conces-
sum in facultate ad vendendum: si verò ex
circumsstantia aliqua sit tunc minus utile,
magisque nocivum maioratui, & successo-
ribus in illo, vt aliquando ex circumsstantia
aliqua esse poterit, tunc in facultate ad ven-
dendum, non censi concessum, quod ita
magis nocivum fuerit. Atque sententiam
Molinæ hoc modo arctatam, & explica-
tam, amplector, verissimamque esse arbi-
tror. Primum, ex regula illa; quod cui con-
cessum est, quod est maius, censiur conces-
sum, quod est minus; præsertim si uti-
lius id sit finis & intentio, ad quod maius
conceditur: in re autem proposita, diffi-
cultas concedendi alienationem, est in bo-
num & conservationem maioratus: si ergo
longè magis consuleretur bono & conserva-

tionis maioratus hypothecæ, aut pignori,
subijciendo rem maioratus, vel etiam su-
per eam constituendo censum redimibi-
lem, quàm eam vendendo, & præcédendo
omnino à maioratu, vt in æternum ad eum
non reuertatur, eaque ratione obinetur
sufficienter intentum, ad quod facultas ad
vendendum rem maioratus est concessa,
satis sanè perspicuum est, id licere, eamque
esse mentem principis talem facultatem
concedentis, eique meo, & intento prin-
cipis erit standum: id enim censendum est
comprehendi in dispositione, esseque dis-
positum, de qua, si princeps interrogare-
tor, dum id dispoebat, an vellet, id compre-
hendere, ad idque sese extendere suam dis-
positionem, assu maner proculdubio res-
ponderet. Quin addo, eo ipso, quod prin-
ceps venditionem rei maioratus concessit,
& utilius multò est maioratui, eam non
vendi, sed subijci hypothecæ, aut pignori,
vel constitui in illa censum redimibilem, si
hoc aliud possessor maioratus potius effi-
ciat, erit validum ac ratum, actione nego-
tiorum gestorum: cùm prætermittat utili-
ter, & in bonum maioratus, venditionem,
quam validè ac licitè poterat efficere, effi-
ciatque loco illius, quod minus damno-
sum, vtiliusque est maioratui, ac successo-
ribus in illo; cui proinde contractus, & com-
mutationi rei minus nocivæ pro magis no-
civæ, tanquam rei vtilius ipsis, & maioratui,
geste, stare tenentur. Secundò, quoniam
nomine venditionis, omnis alia species alie-
nationis comprehenditur. l. statuliberi à
cæteris, in fine. ff. de statulib. ibi; Quoniam
lex duodecim tabularum emptiois verbo omnem
alienationem complecti videtur; & affirmant
glosa. r. l. 2. C. de vscup. pro empt. Bart.
& alij, quos Molina vbi supra. nu. 16. citat
id verò maxime locum habet, quando id
suavilior est, magisque inserviens inten-
to, ad quod facultas ad vendendum con-
ceditur; ac proinde quando ex eo capite
est præsumendum, eam fuisse principis
mentem concedentis vendi posse ali-
quam rem; quæ omnia in re proposita
concurrunt. Confirmator ex. l. licet. §. si
permiserit. ff. quib. mod. pig. vel hypo-
the. solvatur, vbi habetur, permisa ven-
ditiōe rei alicuius, censi permissum
omnem alium actum alienationis illius,
ex quo non minus sequitur præiudicium,
& de quo non minus est præsumen-
dum, permittentem similiter eum vel-
le.

Ad prim. Ad 4. si prator, cui primum argumētum nittitur, variē respondet Molina ubi supra d. n. 20. intenditque, eam dispositionem solum habere locum quoad tutorem, & curatorem, minoris, neque esse extendendam ad alia, maximē ad rem præsentem: præferim cum facultas, quæ cūceditur ad vendendū rei maioratus, cōcedatur domino pro tuoe rei illius: tutor verō, & curator, domini nō sōnt rei minoris, sed administtratores solum. Et quoniam aliquando expedit vendi rem aliquam immobilem minoris, nō verō subijci pignori, aut hypothecæ. Dicerem, paragraphum illum exorbitantem, quatenus disponit, in decreto facultatis ad vendendam rem minoris, non cēferi concessam facultatem ad eam hypothecæ subijciendam, solum habere locum, intelligendumque esse, quando non expedit, rem minoris hypothecæ subijci, cum tamen vtile sit, eam tunc vendi: fecus autem, quando vtilius est, minūse nocium, eam hypothecæ subijci, quāam venditi enim tutor, aut curator, qui decretum validum, facultatemve habet ad eam vendendam, illam vtilius hypothecæ subijciat, aut pignori tradat, vel censum redimibilem super eam constituat, referuando eam minime venditam minori, validus sanē tunc est talis contractus, neque contrarium dispoere ratio nabitur ac validē potest paragraphus ille, nec proinde id intelligendum est dispoere intendi: cum, saltem actione negotiorum gestorū, validos ac ratos necessariō iudicaretur. Idemque prorsus dicendum est, de facultate vendendi rem maiora

Ad secundum. Ad secundum dicendum est, contrarium apertē affirmare eam glossam, & cum ea doctores ibi, ac definitur L. 8. tit. 17. p. 4. tameti ea glossa subiugat, quosdam id dicere, quod in eo argumento refertur, quorum opinione non approbat. Ratio verō Iasonis, qui sibi contrarium persuadet, sanē nullius est momenti: naturali quippe ratione facilius cōcedenda est facultas ad rem aliquam pignori, aut hypothecæ, subijciendam, quāam ad eam vendendam, omninoque alienandam.

Ad tertium. Ad tertium dicendum est, quod quāvis facultas ad vendendum rem maioratus, sit dispensatio; & dispensatio sit strictē intelligenda, neque extendenda sit de casu ad casum; in re tamen proposita, non extenditur; cum verbum, venditio, omnem alienationis speciem comprehendat, ut di-

ctum est; sed eligitur, quod minus est inter comprehensa in facultate, idque in vtilitatem ipsius maioratus, & successorum in illo. Adde, quāvis id non liceret directē vi facultatis ac dispensationis; licere tamen, facta dispensatione & potestate in eo, quod maius est, agendo vtiliter negotium maioratus, commutandēque magis nocium in minus nocium, ex præsumpta omnino principis voluntate, ut explicatum est. Adde etiam, quando dispensatio est circa rem in detrimentum alicuius, ut in re proposita in detrimentum bonorum maioratus, sed propter commodum ipsiusmet maioratus, aut ex iusta alia & rationabili causa, dispensationem quidem esse strictē intelligendam, vt non plus noccat, quā sit concessum, neque extendatur ad nocendum in eo, quod non est concessum; non tamen, vt minus nocuum non præponatur maiori: ad eum enim præiudicium, recta ratio efflagitat, vt dispensatio latē intelligatur, vt ea ratione minus nocuum eius, cuius commodum quaeritur, maioris præponatur.

Tertium dubium est. Vtrum, si cōcessa à Rege sit facultas ad vendendam rem maioratus Petro ex certo pretio inter ipsū, & maioratus possessorem contento, valida sit ex eadem facultate venditio eiusdem rei pro eodem pretio, aut maiori Paulo.

Ad prim. Pars, quæ negat, suaderi potest. Primò, ex l. cum seruo. ff. de contr. emp. ubi habetur, si quis iubeat seruo suo, aut liberę personę, vendere rem aliquam suam certę determinatę personę, & ille vendat eam rem alteri, esse inuālidam venditionem.

Secundò, quoniam facultas ad vendendam rem maioratus, est dispensatio, quæ strictē est intelligenda.

Ad secundum. Tertio, quoniam consensus, seu facultas Regis validatio, vt vendat feudum alicui determinatę personę, non potest validē extendi, vt vendatur pro eodem pretio, aut maiori, alteri, vt affirmant Yser. Afflicti, & Sigismundus Neapolitanus, à Molina. c. 5. citato. d. 31. relati.

Quāvis Gregorius Lopez. l. 6. tituli 11. part. 6. res. que la no pua ffr vender. columna. 9. ver sic. item pone, sententiam hanc amplectatur in maioratibus, eamque tutiorem affirmet Molina ubi supra num. 32. Merito tamen idem Molina ibidem ait, verius videri, validam esse eam venditionem, defendendamque esse postquam fuerit

fuert facta, nisi ex peculiari ratione concessa sit à principe facultas ad eam rem Petro in particulari vendendam, & non alteri. Ratio autem est, quoniam in ea dispensatione, & facultate, non agit Rex negotium suum, sed maioratus, possessorisque illius, quibus nihil refert, ut ea res potius Petro, quam Paulo, vendatur, ut modo pro eodem pretio, & quæque securè, utrius vendatur, imò commodius est, vendere eam Paulo, si plus offerat pretij, aut securius ei vendatur; quare in ea facultate non est censendus nominatus Petrus causa restrictionis, nisi sint coniecturæ aliquæ, quæ id persuadeant, sed causa demonstrationis, quæ nihil restringit.

Ad prim.
argu.

Ad primum verò argumentum in contrarium dicendum est, cum glossa prima ibi, illud intelligendum esse, quando dominus rei, qui eam vendi iussit, non erat alteri eam venditurus, volebatque proinde, ut alteri venderetur. Secus verò quando similiter erat venditurus cum alteri, nihilq; curabat, cui venderetur: in re autem proposita, quando non occurrunt circumstantiæ, quæ contrarium persuadeant, censendum est, principem mentionem fecisse de Petro, gratia solum demonstrationis, ac proinde facultatem concessisse ad cuiusque pro eodem pretio & quæ tunc eam rem vendendum, ut dictum est.

Ad Secundum.

Ad secundum dicendum est, eo ipso, quod de Petro gratia solum demonstrationis facta est mentio in ea facultate, ut est præsumendum, nisi adsint circumstantiæ, quæ contrarium persuadeant, non intelligi latè eam facultatem ex eo, quod ea res ex eadem facultate Paulo vendatur.

Ad tertium.

Ad tertium dicendum est, longe diversam esse rationem de feudo, in quo Rex sibi vasallum eligi idoneum, qui sibi seruiat, agitque de negotio suo, & de re sua: quare, nisi intelligatur aliunde, gratia solum demonstrationis ex prescripto, cui venderetur, censendus est concessisse eam facultatem ad vendendum illi soli.

Quartum dubium est. Vtrum, si facta sit alienatio, vel hypotheca, rei maioratus antequam facultas ad id obtineatur ex principe, facultas postea obtenta, valida ac firmam reddat antecedentem alienationem, vel hypothecam. Ad quod in primis dicendum est, si ob eam antecedentem alienationem, vel hypothecam, possessor maioratus, ex prescripto institutoris, incidit in penam amittendi maioratum ulterius ad

eam vocato, vel in aliquam aliam, ex facultate postea obtenta, non eundem eam penam iam incursum ob talem alienationem: neque principem prius posse iure ex eo delicto iam antea quæsitum si cessore in maioriato per eam facultatem, imò neque per expressam remissionem petere, iuxta ea quæ disp. 174. & alias, dicta sunt. Consequitur Molina ubi supra, n. 36. Dicendum deinde est, si alienans nullam penam incurreret, sed solum alienatio, sine principis facultate facta, esset nulla, non reddi validam persequentem principis facultatem, nisi princeps, conficius de ea alienatione antecedente, eam confirmet sua facultate. Ratio autem est, quoniam ea facultas non est censa tradita ad id confirmandum, quod contra maioratus institutionem, & cum alienantis culpa, factum est, nisi id in ea facultate exprimitur. Ita Molina ubi supra n. 34.

Quintum dubium est. Vtrum facultas concessa possessori maioratus ad alienandum rem aliquam maioratus, transeat ad successorem in eo maioratu, ita ut successore ex ea ipsa facultate possit illam alienare, si antecessor vltus non fuit facultate illa. Molina ubi supra, n. 37. cum Celso, negatim respondet. Ratio est, quoniam permissio vendendi rem aliquam, si is, cui facta est, eam non vendidit, non transit in successorem in ea re. I. sicut. §. si debitor. ff. quib. mod. pig. soluit. Et quoniam concessio omnis, quæ ad actum spectat, in dubio censetur personalis, eaque de causa ad successorem non transit. I. apud Iulianum (alibi idem Iulianus). §. si quis alicui. ff. de leg. 1. Item quoniam eiusmodi facultas est dispensatio, quæ stricte est intelligenda. Consentit Grego. Lopez col. m. p. citata, vers. sed porce. i. tamen si eam limitet, ut secus sit, quando perseverat causa, ob quam concessa est. Placet verò, quod Molina ait, id scilicet verum esse, modo facultas concessa sit, non possessori illi in particulari, ut ipse eam executioni mandet, sed quando concessum est possessoribus, ut id ex ea causa alienari possit.

SUMMARIUM.

MAIORATUS bona si alienari, aut obligari consentiant ex causa ipsius facit maioratus, aut publice, ad quam possessor maioratus contrahere non tenetur de suis proprijs bonis, aut de redditibus maioratus.

Y 2 NOTAS.

ioratus, alienari, aut obligari possunt, etiam si possessor maioratus habeat alia bona libera, et etiam si in facultate sit apposta clausula, quod alienatis, aut obligatis prius alij bonis liberis.

1 In facultate alienandi, aut obligandi, bona maioratus, non ex causa ipsius maioratus, aut publica, semper intelligitur clausula, alienatis prius ad id bonis liberis possessoris maioratus, est non exprimitur. Neque valet alienatio, aut obligatio, nisi quo ad latitudinem ultra bona libera talis possessoris.

3 Existente facultate regia cum eadem clausula tacite, aut expresse, ut obligari possint bona maioratus, postea fieri non potest executio in bonis maioratus, nisi facta fuerit prius executio in bonis liberis possessoris, etiam quae accreuerint usque ad id momentum.

4 Maioratus bona si rite fuerint obligata, datis simul fideiussoribus pro eo debito, nec fideiussores renunciant beneficio, ut prius fieret executio in bonis obligatis, non prius fieri potest executio in bonis ipsorum, quoniam in eis bonis maioratus. Secus si renunciant: sed ipsi tunc recursum habent aduersus bona maioratus.

5 Maioratus bona si rite alienata irrevocabiliter iam sint, et quod non fuerint tunc bona libera possessoris maioratus, est post eam alienationem irrevocabilem consummatam, eadem possessoris bona libera adveniant, non retractatur alienatio simul rite consummata, sed ea bona pertinent ad ipsum, et ad heredes ipsius.

6 Maioratus bona si obligata fuerint in defectum bonorum liberorum possessoris maioratus, et idem possessor ante eam obligationem contraxerat alia debita, etiam personalia, de bonis liberis soluenda sunt debita illa antea contracta.

7 Contrarium est dicendum, si debita fuerint contracta post obligata bona maioratus, et libera, tacite saltem. Excipitur, nisi ea debita rationabiliter sint contracta, ita quod commodum ac rationabiliter vitari alienatio non potuerit.

Bona maioratus, etiam ex regia facultate permixta alienari, aut obligari, an, existentibus alijs bonis liberis possessoris maioratus, alienari, et obligari possint. Disp. 633.

A

ISPVTATIO

hec princeps non habet locum, quando bona maioratus venduntur obligari, permittuntur ex necessitate, aut in utilitatem ipsiusmet maioratus, aut in causam publicam, ad subueniendum reipublice, iuxta ea quae disp. 640. 641. 644. 646. 649. dicta sunt: tunc enim ratio non est habenda bonorum possessoria maioratus, quae prius alienentur, aut obligentur, sed solum aliorum bonorum liberorum ipsius institutoris maioratus, quae raro esse solent, nisi tempore eius, in quo maioratus fuit primus institutus, habendaque est eorum ratio; ut prius ex illis solvantur debita, et onera, institutoris, quam, ad illa soluenda ac implenda, bonum aliquod maioratus alienetur, aut obligetur, ut disp. 640. et alijs etatis, dictum est. Solum vero habet praecipue haec dispositio locum, quando in subsidium, quia possessor maioratus non habet sufficientia alia libera bona, unde aliquid fiat, ut vendat doret filiam, aut quod possit obligare pro dote, quam ipse, aut filius ipsius, qui succedere debet in maioriati, accipit cum vxore, aut simul pro atriis soluendis, vel ex aliqua alia causa ei permittitur, ad aliquid alienare quippiam de maioriati, vel obligare ad id maioratus bona hypothecae ea in id subijciendo. Tamen, ut disp. 649. in c. 1. s. 1. quae in posteriori parte disp. 648. dicta sunt, a nobis est comprobatum, illa non sunt iustae causae, ex quibus princeps licet, aut valide possit eas facultates concedere. Quia tamen conceduntur, ministris, quos vocant de la camera, aliorum auctoritate dictis, et licet ac valide fieri possit haec arbitratibus, de hac re erit dicendum: et quoniam aliqua forte occurrere poterit legitima causa, ex qua simile quid valide ac licite concedatur.

B

C

D

Molina libr. 4. de primog. c. 7. in princ. refert, in regijs facultatibus, quae ad bona maioratus alienanda, aut hypothecae subijcienda, conceduntur, frequentius solere addi clausulam; quod prius alienentur, aut obligentur; bona libera (intelligit possessoris maioratus) & eis deficientibus, alienentur, aut obligentur, bona maioratus; aut quod alienatio, vel obligatio, fieri valeat de bonis maioratus, deficientibus.

Scientibus bonis liberis possessoris. Refert etiam interdum facultates ab solute concedi, ut alienari, aut obligari, possint bona maioratus ad aliquid, nulla apposta simili clausula. Ex quidem, quando facultas concederetur ad alienandum, vel obligandum, bona maioratus, ex causa ipsiusmet maioratus, aut publica, ad quam possessor maioratus tribuere non teneretur de suis proprijs bonis liberis, aut de redditibus maioratus, iuxta ea quæ disputationibus citatis explicata sunt, tunc, esset apponeretur ea clausula, censenda esset apposta ex consuetudine expedientia literas, & ex eiusdem, vel impetitis, vel inaduertereis, ac proinde de illa non esset curandum; sed alienari, aut obligari, ad id posset sola bona maioratus, etiam si possessor illius multa sua bona libera haberet: quoniam sumptus illi de solis bonis maioratus fieri debent, ut disputationibus citatis dictum est: irritum nabiliterque tunc princeps veller, ut prius ipso euentu alienarentur, aut obligarentur, ad id bona omnia libera possessoris maioratus, & ut solum, in eorundem defectu, alienarentur, & obligarentur bona ipsius maioratus: quod de intento principis nulla ratione est presumendum: ea quæ de causa clausula illa consuetudini, impetitis, aut oscitantibus, literis expedientis, est tribuenda. In sequentibus rego non loquemur in hoc euentu, sed in alijs in quibus diximus præcipue habere locum hanc disputationem.

His ita constitutis, primum dubium in hac disputatione est. Si concessa sit regia facultas absoluta ad alienandum, vel hypothecæ subijciendum, bona maioratus, nulla earum clausularum apposta, quæ frequentius apponi consueverunt, quod scilicet id fiat, deficientibus bonis liberis possessoris maioratus, aut institutoris illius, quæ prius alienetur, aut obligentur, utrum subintelligenda sit ea clausula, ita ut procedi non possit ad alienandum, aut obligandum bona maioratus, nisi quo ad id, quod defuerit, alienatis prius, aut obligatis bonis liberis. Molina vbi supra ad nu. 1. partem affirmantem amplectitur, quam veram esse existimo. Eam probat ex l. pater filium, in princip. vers. idem quæ fuit. ff. de leg. 3. vbi habetur, fideicommissi bona alienari posse ad soluenda debita testatoris, qui illud reliquit, quando non sunt alia bona libera eiusdem testatoris, unde ea debita solvantur: secus quidam sunt alia bona, unde

A solvantur: quare facultas ex iusta causa ad alienandum bona fideicommissi, aut maioratus, ad aliquid efficiendum, semper intelligitur, nisi adfuerint bona libera unde id fiat, aut quatenus bona libera ad id efficiendum non sufficerent: alioquin profectò, neque adesset iusta & sufficiens ad id causa, neque licet, neque valde, posset princeps id concedere in detrimento mris fideicommissarij, aut vocati vterius ad maioratum: quod sit, estò ex clausula non exprimitur, ex natura ipsa rei, ipsiusque dispositione, sit intelligenda, neque vlla ratione sit presumendum, principem aliud velle, aut concedere: cum neque, si id veller, aut intendere, licet, aut valide, posset illud efficere, præiudicando, sine vlla iusta causa, ipsi ea in parte fideicommissarij, aut vterius vocatorum ad eum maioratum. Atque hæc sanè sola ratio ad intentum probandum sufficit, quæ non ita efficaciter & nescit ex explicat Molina vbi supra. Deinde eam probat ex authentica res quæ. C. communia delegatis, & ex authentico, unde illa desolatur, quibus in iuribus, ut dicitur. 649. explicationem est, conceditur fideicommissario vterius gratia, fideicommissum restituitur, ex illo dota: & filiam, aut nepotem, deficientem restitutoris, qui id fideicommissum instituit, quando legitimus talis filius, & alia bona libera eiusdem filij, ac patris, ad id non sufficiunt: secus verò si sufficiunt: quare secularis ex iusta causa ad alienandum bona fideicommissi, aut maioratus, ut aliquid fiat, quod aliquo efficere debebat fideicommissarij, aut possessor maioratus, de bonis suis, intelligitur similiter, nisi adfuerint bona libera eiusdem fideicommissarij, aut possessoris maioratus, quæ prius ad id alienentur, aut obligentur, aut quatenus ea bona ad id non fuerint satis: alioquin similiter, neque ad esset iusta & sufficiens ad id causa, neque licet, neque valide, posset princeps id concedere, locumque similiter habere reliqua, quæ præcedite ratione addita sunt, & quæ breuitatis causa non repeti. Atque hæc ratio probat, de bonis liberis fideicommissarij, aut possessoris maioratus: præcedens verò de bonis liberis institutoris fideicommissi, aut maioratus.

B
C
D
Quia ex stylo cameræ Regis, licet frequentius in eiusmodi facultatibus apponitur solent clausula illa, interdum tamen omititur, semperque conato concedere solet, quicquid facultas petatur, ut omittatur, idque obtineat.

Y 3

nec id verd ita cōtendūt, quia ea appōsitā, raro inveniunt, qui annuo reditus emere ex tali regia facultate in rebus maioratus velior, & ea non appōsitā, facilius, qui eos emant, inveniunt, vt Molina vbi supra, n. 3. hæc omnia testatur. Hæc subiungit, cum in quadam eiusmodi facultate appōsitā non fuisset clausula illa, obligatāq; fuissent sola bona maioratus, se videlicet propositam questionem satis controuersam, an subintelligenda nihilominus esset ea clausula, neque valeret obligatio, procedere non posset ad alienationem, ob talem obligationem. bonorum maioratus, nisi deficientibus, alienatisq; ad id prius bonis omnibus liberis. Contendebatur quippe, quod, cum ex stylo camare regie interdu appōnatur ea clausula, & interdum omittatur, etiam de industria, contendebatur & obtinentibus id, qui eam facultatem petunt, quando appōnitur, seruanda esset forma: quādo verd omittitur, pro omīssa, minimeq; seruanda, esset ea clausula habenda: quia, quando princeps id seruari vult, illud in facultate exprimit: quando verd illud non exprimit, signum est, ad id non intendere obligare, quoniam, si seruari velle, ad idq; obligare intenderet, illud expressisset. Hæc tamē consideratione non obstante, Molina ibidem, n. 5. meritis subiungit, non satis esse clausule illius omissionem, vt subintelligi, seruandū non debeat, sed necessariam ad idetiam esse appositionem clausulæ, non obstantibus iuribus à nobis supra citatis, aut alterius clausulæ æquipollentis, quā iuribus illis sufficienter derogetur. Ego verd dico, principem, neque hęc, neq; valde, apponere posse eam clausulam, quā prius dicimus afferatur iuri vocatorū vterius ad eum maioratum, vt satis perspicue probat, duæ rationes. ex iuribus citatis à nobis supra confecte.

Ex dictis inferi Molina, quando possessor maioratus ex facultate, in qua omīssa, est clausula illa, deficientibus alijs bonis liberis, obligauit sola bona maioratus, cum, tamen essent bona libera, quæ possenti obligari, & quæ prius obligari, & alienari, ad id deberent, quæ filium primogenitum, aut, quocumque alium successorem in maioratu, tempore mortis antecessoris, reuocare tam obligationem, aut alienationem, sicutem quoad latitudinem bonorum liberorum, quæ obligari, aut alienari, prius debebat, vt mox dicitur: eaq; de causa debere esse cautos creditores, vt non ex sola,

A eius clausulæ omissione perpetuum securitatem sibi promittant, & vt saltem, cum bonis maioratus, obligari, subiicte hypothece, faciant, cetera bona libera eiusdem maioratus possessoris, vt, si à bonis maioratus, omnino, aut ex parte, excludantur, eod quod, essent bona libera, quæ prius obligari ac alienari debebant, recursum, ad ea habent: id quod molestissimum, ac valde nocuum, esset cæteris filiis eiusdem maioratus possessoris.

Secundum dubium est. Si appōsitā clausula illa in facultate Regis, aut ea subintelligita, facta sit obligatio bonorum maioratus, aut alienatio, non precedente obligatione, aut alienatione, bonorum liberorum, quæ verè existant, non obligatio, & alienatio, bonorum maioratus, sit tunc omnino, nulla: an verd, solum vsque ad quantitatem bonorum liberorum, quæ prius obligari, & alienari debebant, ita vt quoad residuum sit valida. Ad hoc placet responsio Molina vbi supra num. 6. nempe: non esse omnino nullam, sed solum quoad quantitatem bonorum liberorum, quæ prius obligari, & alienari debebant: quoad residuum verd esse validam, nisi sit talis res, quæ ex parte non potuerit alienari, aut obligari: & consequit quoad hoc vltimum, quæ diximus disput. 467. Ratio autem principia huius asserti est, quoniam clausula illa adhibita, aut subintelligita, in ea facultate, non est, conditio, quæ transgressio reddat nullum omnino vsum eius facultatis, sed solum est restrictio vni facultatis, vt scilicet, alienatio, aut obligatio, bonorum maioratus, non habeat locum, nisi in defectum bonorum liberorum, & præcisè, quantum fuerit opus ultra bona libera, vt inueniunt, formam facultatis, quando in ea appōnitur, ea clausula, est satis perspicuum, atque ex antea, tam appōnitur, satis constat. Quare sic, quando ex facultate Regis ad inueniendum maioratum contingendo legitima filiorum, appōsitā, expresse clausula, vt competentia alimenta singulis filiis relinquatur, vel illa ex ipsamet rei, natura, intellecta, si maioratus instituitur, non relictis singulis filiis, competentia alimenta, valida, est, in illis, tutio, detrachendo, de illa solum vsque ad competentia alimenta singulis filiis, quæ ad quam quantitatem, solum est, multiplex inueniuntur, vt disp. 578. conclus. 3. & disp. 616. §. dubium, deinde est, ex planiusculis, eius quod ea clausula bona sit conditio,

sed

sed restrictio facultatis, ut solum se extendat ad cetera bona, non verò ad competentia alimenta filij debitata: res habet in proposito.

Tertium dubium est, quando regia facultas conceditur, ut bona maioratus hypothecæ subiciantur, seu obligentur, apposta, vel intellecta, clausula, non existentibus alijs bonis liberis, quæ obligentur, aut hypothecæ ad id subiciantur, num intelligi id debeat de bonis liberis, quæ fuerint tēpore, quo contrahitur ea obligatio ac hypothecæ; an etiam de bonis liberis, quæ fuerint tēpore executionis, si opus sit potest vendi pro ea obligatione & debito, bona hypothecata, ita scilicet, ut prius oporteat fieri executionem, non solum in bonis liberis, quæ fuerint, aut adveniant, tēpore contrahæ hypothecæ in bonis maioratus, sed etiam in bonis liberis, quæ accreuerint post contractam hypothecam in bonis maioratus, & extiterint tēpore talis executionis; solumque fieri debeat executio in bonis maioratus, quoad id, quod defuerit ad integrum debitum persolvendum, ultra bona libera à principio obligata, aut obliganda, atque etiam ultra bona libera, quæ insuper reperta fuerint, tēpore talis executionis. Ad quod dicendum est cum Molina. c. 7. citato. n. 3. & 19. hypothecam, seu obligationem bonorum maioratus, solum intelligenda esse quoad id, quod defuerit ad integrum debitum solvendum, ultra bona libera, tam à principio contractæ hypothecæ bonorum maioratus, simul cū illis obligata, aut obliganda, quàm quæ accreuerint, aut adveniant, usque ad tempus executionis. Ratio autem est, quoniam, in præiudicium iuris viterius vocatorum ad eum maioratū, non plus obligari poterunt bona maioratus, etiam ex facultate principis, quàm in defectum verorumque bonorum librorum, ut ex duabus rationibus supra factis satis est manifestum: quare illo modo censenda est concessa facultas à principe, & contracta hypotheca bonorum maioratus.

Quartum dubium est. Si possessor maioratus ex facultate Regia ritè obligavit bona maioratus, & simul ad maiorem securitatem adhibuit fideiussores, num in euentu, quod executio fieri debeat pro eo debito, deficientibus bonis liberis, in quibus ea fiat, possit fieri immediate in bonis maioratus; an verò prius conveniendi sint fideiussores, & in eorum defectum,

fieri debeat in bonis maioratus. Molina ubi supra. n. 9. distinguit. Quòd aut fideiussores renunciarunt beneficio excussionis: aut ei non renunciarunt: iuxta ea quæ de vtriusque disp. 545. copiose explicata sunt. In primo euentu, quando scilicet beneficio excussionis renunciarunt, potest quæ proinde executio fieri immediate; vel aduersus debitorem principalem, ipsiusque bona, vel aduersus fideiussores, bonaque eorum, optione creditoris, ut disputatione citata comprobatur fuit, dicendum est. In optione creditoris tunc esse, petere suum debitum, vel immediate à fideiussoribus, vel ex bonis maioratus actione hypothecaria. Quando enim bona fideicommissi, aut maioratus, ritè obligata sunt, esse adhiberi simul sint si fideiussores. & illi beneficium excussionis renunciarunt, integrum creditori est, executionem pro suo debito facere, vel aduersus fideiussores, vel in bonis talis fideicommissi, aut maioratus: quoniam eo ipso, quòd ritè pro eo debito obligata sunt, facta sunt libera ad effectum, ut, deficientibus alijs bonis liberis, fiat in eis executio eius debiti. Ita Molina ubi supra cum Paulo Castrensi, Curt. Iuniori, & Padilla, resque ex se est satis perspicua. Idem confirmat Molina, quoniam bona maioratus non plus grauantur ex eo, quòd creditor debitum ex eis exigit, quàm si illud ex fideiussoribus exigeret: quoniam, ut disp. 544. fuisse est explicatum, si creditor ex fideiussoribus recipiat debitum, cedere eis tenetur actiones, quas aduersus possessorem maioratus, bonaque ipsa maioratus, habebat, ut id ipsi recuperent ex bonis maioratus, ex facultate regia factis liberis ad effectum, ut ex eis id debitum, ad quod ex eadem facultate sunt obligata, solvatur: quin & possessor maioratus actione mandati, & negotiorum gestorum, tenetur id omne eis solvere de bonis maioratus, & insuper tenetur eis solvere dāna omnia ipsi ex eo subsequuta, quòd congruo tempore creditori non soluerit, ut ibidem dictū est. In secundo verò euentu, quando scilicet fideiussores beneficio excussionis non renunciarunt, dicendum est cum eodem Molina ubi supra. n. 22. Creditorem non posse cogere fideiussores solvere id debitum, nisi prius facta excussione in bonis maioratus; & quando neque actione hypothecaria poterit debitum recuperare ex ipsis bonis maioratus, ritè solū tenebuntur ei fideiussores, ut ex dictis disp. 544. constat, resque est satis perspicua.

Y 4

Quintum

Quoniam dubium est, si regis facultate, deficientebus tempore alienationis bonis liberis, nisi alienentur bona maioratus, nec, si, post alienationem consummatam, superueniat possessor maioratus, qui rem ita alienauit, bona libera, debeat ea alienatio retractari compensatione facta ex bonis liberis, quæ postea aduenerunt, ut bene illud ad maioratum regrediatur. Dicitur autem est cum Greg. Lopez. l. 10. tit. 6. part. 4. verb. *vendiendo*, colum. 4. vers. quid autem, & l. 6. tit. 1. part. 6. verb. *de no pueris*, vendendo, colum. 7. vers. quid autem si Rex, & cum Molina ubi supra. n. 13. retractandam non esse eam alienationem, sed bona libera, quæ post eam consummata, possessori maioratus aduenerunt, ad ipsam heredesque ipsius, pertinere: secus vero esset, si alienatio non esset consummata, sed post obligationem contractam, ante executionem, & alienationem processam, ea bona aduenerint, ut supra dictum est. Ratio præcipui huius asserti est, quoniam factum legitime, & consummatum sit, est deueniat ad casum, à quo incipere non potuit, non retractatur, ut habet regula, legitime facti, de reg. iur. lib. 6. consentit glossa communiter recepta in authentica res que. C. communia de leg. vi. b. obligationem. Legealia, quibus Molina idem confirmat.

Vtrum autem ex bonis liberis ita post eam alienationem acquisitis, teneatur possessor maioratus, & post mortem illius, teneatur heredes eiusdem, subrogare in maioratu aliquid æquivalens rei ex eo maioratu alienatæ. Grego. Lopez. vers. quid autem si Rex, citato, ait, quod forte ad id efficiendum tenebuntur, & quod erit optimum consilium, quod in regis facultatibus sic exprimitur. Melius vero Molina ubi supra. nu. 16. distinguit. Quod si res ex maioratu fuit semel irrevocabili consummatè alienata, non teneatur possessor maioratus, aut heredes ipsius, ex bonis liberis postea acquisitis, quicquid subrogare, ut probant hæcenus dicta. Si vero fuit aliquid alienatum reuocabili, ut res aliqua cum pacto de retro vendendo, vel fuit annuus census redimibilis venditus in rebus maioratus, teneatur possessor maioratus id redimere ex bonis liberis, quæ si adueniant, quando, in defectum bonorum liberorum eiusdem, id reuocabili fuit alienatum: etenim censendum est tunc, principem ea lege præmittere talem alienationem,

ut, si bona libera ei adueniant, quod in defectu id permittit, ex eis id redimatur, neque id bonus maioratus, aut successores eius in illo, in eo euentu reuertetur: secus vero quando non in defectum bonorum liberorum possessoris maioratus id alienatum fuit, sed in utilitate & necessitate maioratus, aut ex causa publica, iuxta ea quæ in principio huius dissertationis dicta sunt: nam tunc id totum dicitur; ad maioratum ipsum attinet, nisi aliquis ex successores si a liberalitate vellet solos illos subire.

Secundum dubium est: Si mortuo maioratus possessore, qui ex facultate regia maioratus obligauit, hypothecæ se subiecit, aut illo adhuc uiuente, reperitur bona libera illius, sed non illius debitis gratuita, ut si inde ea perfoluantur, nihil ex istis superfit, utrum debitum tunc pro quo bona maioratus fuerint obligata, solueretur sic ex eis bonis liberis; an vero ex bonis maioratus pro eo obligatis. Ad quod dicendum est etiam Molina ubi supra. n. 17. Si debita illa fuerint contracta antequam bona maioratus pro illo alio debito ex facultate principis hypothecæ fuerint subiecta, tunc, est debita debita personalia, soluenda esse de bonis liberis: illud vero aliud debitum soluendum esse integrum de bonis maioratus ex facultate principis pro eo obligatis. Ratio autem est, quoniam non plura censentur esse bona alienius libera, quam quæ superint, deducto toto ære alieno illius: quare facultas principis ad obligandum bona maioratus pro debito aliquo in defectum bonorum liberorum possessoris eiusdem maioratus, nomine, bonorum liberorum, in eo euentu, non intelligit, quæ obnoxia sunt persoluedis alijs debitis iam contractis, sed quæ superfuerint debitis illiusque contractis persolutis; & quæ de causa in eo euentu totum id debitum, pro quo bona maioratus ex facultate principis fuerint obligata, ex eisdem bonis maioratus est solui, & di: neque attendendum at debitor quoad hoc, num debita anteceden-
Questio. 7.

Precipua autem difficultas est, quando debitum, pro quo bona maioratus ex principis facultate sunt hypothecata, est antiquius, quam alia debita, num solui debeat de bonis liberis, quæ reperta fuerint tempore executionis, & an si sint apud tertium aliquem possessorem, ut potest quæ

præ

præius hypothecata fuerint pro eo debito; pro quo etiam hypothecata sunt bona maioratus, quam hypothecata essent pro alijs debitis, solumque de bonis maioratus, pro eo debito hypothecatis, soluendum uti quod defuerit ultra ea omnia bona libera, ad integrè soluendum id debitum: sed quòd, et supra dictum est, facultas ad obliganda, hypothecandæ, bonis maioratus, solum intelligatur, obligata prius generali hypotheca cæteris omnibus bonis liberis præsentibus & futuris possessoris maioratus, factaque prius executione in illis, quam in bonis maioratus, quasi, licet ex maiortu obligentur ex facultate Regis omnia bona pro eo debito, aut solum quædam certa, quæ sufficiant ad integrum id debitum inde soluendum, illudque superent in valore, nihilominus censetur solum obligata in defectum bonorum liberorum, unde solvatur, & præcisè quantum ultra ea omnia bona libera defuerit ad integrum id debitum soluendum; eò quòd facultas illa eam tacitam, aut expressam; limitationem habeat, iuxta ea quæ supra, præsertim in secundo dubio, dicta sunt. Neque refert quòd, hoc dato, cæteri posteriores creditores, non solum personales, sed etiam hypothecarii, manerent frustrati suis debitis, sine vlla solutione, nisi fortè essent magis privilegiati: quoniam idem possessoris maioratus essent hypothecata pro primo debito, quòd ea omnia bona exhaustiret: reliqui enim omnes posteriores creditores, etiam hypothecarii, manerent similiter frustrati suis debitis, sine solutione, nisi eorum aliquis haberet hypothecam magis privilegia tam: unusquisque autem videat, cum quo contrahat, & quali securitate, postuletque idoneos fideiussores; ut sit tutus.

His tamen non obstantibus, Molina ubi supra, a. p. 18. equiorem & probabiliorẽ arbitratu contrariam sententiam, nempe, quòd nihilominus id debitum, pro quo bona maioratus fuerint obligata, debeat integrum solui de bonis maioratus, bonisque libera possessoris maioratus servari debeat solvendis debitis posteriorum creditorum, quando ad ea solvenda necessaria sunt: tametsi in calce. n. 31. tandem rem hanc, tamquam valde dubiam, cogitandam relinquat, quando casus occurrerit.

Id verò ut perscrutetur, præmittit. Ad constituendam à principio hypothecam in bonis maioratus, satis est, quòd tempore con-

tractus obligationis maioratus, possessoris non habeat bona libera, vel debeantur pro contracta prius obligatione. Quod probat et verbis facultatum, quæ ad alienandum, aut hypothecæ subijciendum, bona maioratus conceduntur: in quibus frequenter dicitur, quod deficientibus bonis liberis, valeant bona maioratus obligari; vel quòd obligari possint, dummodò prius bona libera obligentur, & in eorum defectum obligentur bona maioratus: quo ordine servato, manent ex eo tempore bona maioratus obligata. Quod sane est verissimum: neque enim obligatio bonorum maioratus pendere debet, usque ad tempus executionis, sed contrahitur statim; tamen tempore executionis non simpliciter sit mandanda executioni ea obligatio, sed ita demum; si alia bona libera non exstant, in quibus sint id quippe non ad substantiam obligationis, sed ad executionem, executionisve ordinem spectat. Id quod in fideiussoris obligationibus liquet. Tam enim fideiussoria, quam principalis obligatio, ad cuius substantiam fideiussor adhibetur, contrahuntur à tempore factæ obligationis, sed ex ipsa remanente tempore executionis, prius sunt executioe bona principalis debitoris, neque aliter, quam in eorum defectu, potest ad bona fideiussoris deveniri, nisi huic privilegio, quod fideiussor ex natura ipsa rei habet, fuerit per fideiussorem tacite, aut expresse, renunciatum, ut disp. 545. dictum est: hoc tamen privilegium non tollit, quòd fideiussoria obligatio ita tim à principio sit contracta.

Hoc ita constituto, duos eventus distinguit Molina. Vnus est, quando bona maioratus, hæc, aut illa in particulari, subiecta sunt hypothecæ pro debito aliquo (quòd genus hypothecæ, particularis expressa hypotheca nuncupatur, ut in materia de prioribus dictum est; & simul bona libera subijciuntur hypothecæ universali pro eodem debito, iuxta clausulam expressam, aut intellectam, facultatis ad subijciendum bona maioratus hypothecæ; de qua in principio huius disputationis dictum est. Alter est, quando bona maioratus omnis, & simul bona libera, pro eodem debito hypothecæ subijciuntur.

In primo eventui sit, creditorem, cuius facultate principis bona aliqua maioratus hypothecæ particulari obligata sunt, non posse facere executionem in bonis liberis, ipsi universali hypotheca simul obligatis, in præiudicium posteriorum creditorum, quibus universali, aut particulari,

Y 5 hypotheca

hypotheca posterius obligata sunt, si ad A
solutionem sui debiti sufficiunt bona mai-
oratus sibi speciali hypotheca obligata;
alioquin posse extendere executionem,
etiam ad bona libera vniuersali hypotheca
simul sibi obligata, quantum præcise sit sa-
tis ad complementum sui debiti: quoniam.
l. 2. C. de pignori. ex quadam æquitate, ad
uerius iuris rigorem, facitum est, ut is, cui
aliquid, vel aliqua, speciali hypotheca obli-
gata sunt, etiam si alia bona eiusdem debi-
toris vniuersali hypotheca sint etiam ei obli-
gata, non possit in præiudicium posteri-
orum: debitorum facere executionem in
bonis sibi vniuersali hypotheca obligatis,
nisi quando bona specialiter ei hypotheca
ta, non fuerint satis ad integrum suum debi-
tum soluendum; atque tunc solum posse
extendere executionem ad alia bona sibi
etiam obligata, quantum præcise sit satis ad
suum integrum debitum: idque ut omni-
bus creditoribus, tam prioribus, quam po-
sterioribus, quoad fieri possit, integrè sol-
vatur, ut doctores ibi notant. De qua lege,
& de eius intellectu, dictum à nobis est,
disp. 5; 6. §. lege. 2. C. de pignori. & c. Ea
autem lex, ut bene Molina vbi supra. n. 24.
cum alijs, quos citat, ait, locum habet, etiam
si aliquid immobile sit particulari hypothe-
ca subiectum: tunc enim executio non
debet incipere à mobilibus vniuersali hypo-
theca comprehensis, in præiudicium po-
steriorum creditorum.

In secundo vero euentu, licet ex Cor-
neo, ex Couar. 3. var. ref. c. 18. n. 2. vers. sep-
timò, & ex alijs referat, quoniam prior cre-
ditor habeat hypothecam magis vniuersa-
lem, ac comprehensiuam magis, quam po-
sterior, si non habeat hypothecam particu-
larem rei, aut rerum aliquarum, determina-
tarum in singulari, creditorem posteriore
non posse compellere priorem, ut faciat
executionem in bonis, que in hypotheca
posteroris non comprehenduntur: eo quod
l. 2. citata, ut pote quæ exorbitans est, ex-
tendenda non sit ultra id, quod disponit:
vult tamen idem in secundo euentu esse di-
cendum, quod in primo: quod hypotheca
bonorum maioratus, cum re ipsa maio-
ratus comprehendet certa & determinata
bona, que neque accrescunt, neque decre-
scunt, dicenda sit particularis hypotheca;
at vero hypotheca bonorum liberorum sit
vniuersalis, seu vniuersalissima: quippe e-
iusdem sit dicere, subiecio omnia bona mea
presentia, & futura hypotheca, ac dicere,

omnia mea bona libera: quoniam non libe-
ra, non censentur comprehensio in bonis,
quæ hypotheca subijciuntur, nisi ex po-
pulari principis facultate expressè subijci-
tur. Confirmat Molina vbi supra. n. 31. in
secundo euentu esse saltem in optione
creditoris, cui bona maioratus, & bona li-
bera sunt obligata, facere executionem
in bonis maioratus, prætermisiss bonis libe-
ris, quæ posterius sunt alijs obligata: quo-
niam non poterit facere executionem in
bonis liberis sine litibus cum possessoribus
creditoribus quibus sunt obligata: quando
aut est lis & cōtrouersia circa vñ pignus
seu hypothecam, dimitti illud pignus po-
test, & fieri potest executio circa aliud, in
quo cōtrouersia non sit, vt habetur. l. 2. Diu-
Fio. 4. si super rebus vers. sed & illud. si. de
re iudicata, cuius verba sunt. Sed etiam de-
bet dici, ubi cōtrouersia est de pignore, id dimitti
debet, et capiti aliud, si quod est sine cōtrou-
ersia. Addit Molina in confirmationem, opi-
nionem hanc exquisitam esse: si enim in-
quit, debitum, pro quo bona maioratus hy-
pothecata sunt, ex bonis liberis soluendū
esset, facile omnia bona libera maioratus
posteroris in hoc solo censurerentur,
omnesque alijs crediores, qui frequenter
egentes sunt, creditis suis fraudarentur: ita
vt plurimum de debita hac maxime quantita-
tis esse solent: quod nimium rigoris con-
tineret. Quam ob rem, inquit, hanc opinio-
nem, dum semel in casus accideret, admissam
vidimus,

Arbitror, contrariam sententiam in vtro-
que euentu esse veram, quod satis proba-
bile subiungit esse Molina; limitatam tamen,
seu intellectam, vt subiungemus. In primis
autem, licet conuincendum sit, statim à prin-
cipio, quando bona maioratus ex principis
facultate hypotheca subijciuntur, manere
obligata: nihilominus dicendum est, man-
nere quidem ea omnia obligata, quæ tunc
hypotheca subijciuntur, sed cum limita-
tione, & restrictione, quantum satis sit, vt,
obligatis simul bonis liberis, & factis prius
in illis executione, solum ex bonis maio-
ratus executio fiat, quantum defuerit ad
integrum debitum soluendum: neque enim
plures, aut aliter, censentur bona maioratus
obligata, aut concedi potest à principe fa-
cultas, vt aliter in præiudicium tertij obli-
gatorum, nempe in præiudicium vocatorum
vitaris ad eum maioratum, vt supra dictū
est, præsertim dubio primo, & secundo.
Quod vero ad primum euentum attinet ex
duo

Cf. p. 10.

Secund.

Dei.

duobus, quos Molina distinguit, satis perspicuum est, legem secundam. C. de pig. lo cum non habere, quando aliquid speciali hypotheca est subiectum cum ea limitatione, ut precise maneat obligatum in defectum bonorum omnium libetorum, quæ simul generalis hypotheca subijciuntur, & eo sequenter cum limitatione, ut prius exequutio fiat in eisdem bonis liberis vniuersali hypotheca subiectis, & postea in particulari hypotheca subiectis, quantum defuerit ad integram debitum solvendum. Quod verò ad secundum euentum attinet, satis multò minus habere potest locum in illo text. citato, quam in primo, ex eo quod dicatur, etiam in secundo euentu hypothecam bonorum maioratus esse particularem: quare, tam ostensum sit, eam legem locum non habere in primo euentu, constat multò minus habere locum in secundo. Ad primam

Ad prim.
confr.

verò confirmationem dicendum est, multò maiores lites oriri cum possessore maioratus, & cum successore in illo, ex eo, quod creditor eligat facere primò exequutionem in bonis maioratus, multoque facilius in eis vincatur, quam in illam faciat primò in bonis liberis: unde, quod adducitur ex l. 1. D. de Pro, locum non habet in pro-

Ad Secun-
dam.

posito. Ad secundam verò confirmationem dicendum est, non esse equiorè opinionem, quæ vtriusque non innotuit: pauperes verò creditores, videant eum quò celebrènt suos contractus, & qui securitate eos celebrènt præsertim cum agatur de præiudicio institutori maioratus, & vocatori ad illum. Rigorem verò huius sententiæ aduersus pauperes, mitigat sequens l. 1. ad illam restrictionem & explicitio. Quod scilicet, quid debita posteroribus rationabiliter sunt contracta à possessore maioratus, in rebus, quæ ab illo rationabiliter excusari non poterant, soluenda rursus ex bonis liberis sint ea omnia debita, etiam si personalia sint, aut ex præstam. Ratio autem est, quoniam princeps, qui facultatem ad obligandum bona maioratus concedit, obligans prius bonis liberis eiusdem possessoris maioratus præsentibus & futuris, in quibus redditus maioratus comprehenduntur, non censetur impedire congruos sumptus, competentesque sustentationem ex illis, possessoris maioratus, nequæ id esset rationale: quare soluta ea bona libera censentur simul cum bonis maioratus obligata, quæ superfluerint, deductis competentibus & rationabilibus dum

tribus expensis talis possessoris maioratus.

Ad quem autem probare attinet, bona libera non existere, ut ad exequutionem in bonis maioratus possit deveniri, lege Molinam vbi supra. a. n. 32.

S V M M A R I V M.

MAIORATV priuari non potest quis ob ingratitudinem, aut aliud delictum, in ancessorem in eo, qui institutor eius maioratus non fuerit.

Regno priuari non potest legitimus in eo alioquin successor, propter ingratitudinem in patrem Regem, cui succedere debet, et si pater legitime cum eum hereditasset.

Maioratus priuari potest successor propter ingratitudinem in prædecessorem, quando institutor id decreuit ad præiudicium.

Maioratus institui non ex legitima etiam vocati, quando priuandus sit ob ingratitudinem, aut delictum, in institutorem, quando non sit.

Et quando commoditas pertinet ad fiscum, ob delictum possessoris.

Maioratus hereditarij non ex legitima, instituitur, quando priuandus sit, aut non sit, successor ob ingratitudinem, aut ob aliud delictum, in institutorem commissi.

In institutorem commissi, & quando commoditas ad fiscum pertinet.

Maioratus institui irrevocabiliter, quando successor priuatus eo possit, non non possit, ob ingratitudinem ob delictum in institutorem, & quando commoditas ad fiscum pertinet.

Maioratus irrevocabiliter institui non potest legatarij commissi, aut contractu inter viros, quando successor excludatur ob ingratitudinem ob delictum in institutorem, & quando commoditas ad fiscum pertinet.

Maioratus successorum non ob ingratitudinem, vel in institutorem, vel in antecessorem maioratus possessorem, potest successione in illo priuari. Disp.

DICENDVM est deinde de amissione maioratus, ob culpam eius, qui illum amittit, siue antequam ad possessionem illius adveniret, siue post illam adeptam. Et primo ob ingratitudinem.

Atque, si de possessore maioratus, qui institutor

DICENDVM est deinde de amissione maioratus, ob culpam eius, qui illum amittit, siue antequam ad possessionem illius adveniret, siue post illam adeptam. Et primo ob ingratitudinem.

Atque, si de possessore maioratus, qui institutor

institutor illius non est, agemus, paucis est dicendum. Ob ingratitudinem aduersus ipsum commissum, successorem in eo maioro non posse illo priuari. Ita communis sententia, quam Molina lib. 1. de primeg. c. 9. §. 2. refert ac sequitur, eandemque amplectuntur Ant. Com. l. 40. Tauri. n. 71. & A costa de patruo & nepote. part. 3. nu. 21. Ratio autem est, quoniam, cum hic nouus successor in eo maioratu, non debeat illum accipere a proximo possessore, illius, neque ex præscripto illius, neque tanquam hereditatem & bonum illius, sed illum accipiat ab institutore, ex præscriptoque institutoris, & tanquam bonum illius, sibi tanquam fideicommissum vniuersale, aut particulare, vel tanquam rem donatam sub modo, in tempore viræ suæ relictum, utique ingratitudo, aut delictum aliud, aduersus immediatum possessorem, non est causa, ut priuaretur successione; sed, si poena ob id delictum in successor sit dignus, à iudice est ea puniendus, illi infligendo, quam poenam in eo euentu leges alioquin statuunt, vel alia arbitraria. Conferent. l. filiusfamilias. §. cum pater. ff. de leg. 1. ubi filius ex herede legitime à parte, caput nihilominus fideicommissum filii patri, ab auctore ita ex herede, relictum: filius ac familia. Conferent etiam alia iura, quæ Molina vbi supra citat. Sicque ex Peralta refert, promunciatum fuisse in supremo regio Castellæ sententia circa ducissam de Neja, & Comitiis de Valencia, quam pater ex heredeauerat omnibus bonis: comprobata enim fuit ea hereditario in bonis patris liberis: non verò quod ad bona maioratus, à prædecessoribus vinculo alligata maioratus.

Emmanuel A costa vbi supra. n. 13. censet, si pater, regni possessor, exheredet legitimum primogenitum suum regni successorem, manere eo ipso priuatum regno. Duci tunc, quoniam arbitrator, regnum hereditatem esse, iureque hereditario deferri. Cum autem regnum nunquam hereditario, sed semper sanguinis iure, atque ex pacto & providentia, deferatur, vt disp. 626. & alij sequentibus, luce clarius est demonstratum, quo in loco caput licet de voto, copiose ac legitime à nobis est explanatum, euerfa profecto manet illius hac de re sententia.

Obsena tamen, si maioratus institutor sanciret, vt successor in maioratu, propter ingratitudinem aduersus proximè maioratus possessorem, posset ab eo excludi, tunc ob tale delictum excludi posset, vt cum Pe-

ralta rectè ait Molina vbi supra. n. 3. Peralta consulit, vt maioratus institutores eam, clausula in institutione adhibeant, ne successores in maioratu insolentes sint aduersus antecessores possessores: annuitque Molina, modò tamen antecessores possessores pater sint, aut auctus, vltimus ad eum maiorum vocatus: quoniam eiusmodi successor plus reuerentiæ debet patri, & auctori, quam alijs remotioribus maioratus possessoribus.

Quando ingratitudo, aut delictum, commissum sunt aduersus institutorem ipsum maioratus, distinguendum est. Quoniam, si maioratus institutus est ex legittima illi in bonis instituentis debita, quis eum vocatur, quique ingratitudinem aduersus institutorem commisit, tunc, siue maioratus testamento, siue quocunque alia ratione, sit institutus, & siue ante institutionem, scienter, vel ignorante institutore, delictum ac ingratitudinem, siue post institutionem, ante mortem institutoris, vel eorum defuncto, delictum, seu ingratitudo, sunt commissa, sanè, nisi institutor maioratus exheredet testamento ita ad eum vocatum, inserta causa legitima exheredationis, ac sufficiet probata per ipsum institutorem, aut per heredem, aliud ve ad eum maioratum vocatum, ille ingratulus ad eum maioratum vocatus, succedit in illo, tum in exteriori, tum etiam in conscientia foro: scilicet autem, si ipsemet maioratus institutor eum exherederet in testamento appositata in eo legitima causa exheredationis ac probata legitime per ipsum, aut postea per heredem, aut successorem: tunc enim, ita ex heredes, excludetur ab eo maioratu, siue sit iam in possessione illius, siue non, & succedet vltimus ad eum vocatus, vel fiet ex eo maioratu, quod disposuerit, qui illum instituit. Ita Molina vbi supra à n. 3. & à n. 14. atque perspicue hæc omnia couolat ex dictis copiose à nobis disp. 175. vbi latè ostendimus, eum, cui ita legitima debetur, ac proinde ita vocatum ad eum maioratum, non aliter posse priuari à parente, qui illum instituit, sua legitima, & in consequentiam maioratu ex ea legitima instituto, quam facta ab eodem parente exheredatione illius a tali legitima, inserta eius exheredationis iusta causa ex his, quas disp. 176. sequenti explicauimus, neque sufficere alià si causam, præterillas, etià si equè grauis, aut grauior, illis sit, vt disp. 176. satis efficaciter, ni fallimur, probauimus aduersus Molinam. c. 9. citato: & aduersus plerisque,

alios, quos ibi citauimus. Quia ergo hæc omnia locis citatis fufè à nobis ostēda sunt, non plus immoror in illis nunc probandis, ac explicandis.

Dices. Quauis exheredatio illo modo causâ inferta & probata, necessaria sit, vt vocatus ita ad maioratū, eo possit priuari, quoad legitimam præcisè ipsius, qua constat talis maioratus; si tamen maioratus constitat simul alijs bonis in institutoris, vt regulariter constare solet, necessaria non esset talis exheredatio, vt excluderetur ab eo maioratu, quoad incrementum illud bonorum, quo ita simul constaret, sed sufficeret ingratitudo, quam sufficit re sebiuicimus ad exclusionem ab integro maioratu in euenibus, in quibus maioratus non constat legitimam debitam vocato, aut vocatū, ad illum. Ad hoc dubium respondet optimè Molina vbi supra, n. 16. Quod quia maioratus res est indiuidua, quæ vni ita, minimè diuisa, deferri semper ad vnum debet, ex ipsiusmet maioratus natura, voluntateque institutoris, vtique eo ipso, quod vocatus ad maioratū, in quo legitima ei debetur, excludi non potest ab ea parte eius maioratus, nisi exheredetur, appofita & probata legitima exheredationis causâ, neque etiā excludi potest à reliqua eiusdem maioratus parte, nisi seruata eadem forma, & conditio ne. Possit quidem maioratus illius institutor declarare ac velle, quod si causâ exheredationis non probaretur sufficienter, aut si is, cui legitima ex illo debetur, post mortem ipsius, ipsòve id ighorante dum viueret, aliquam ingratitudinem committeret, dissolueretur maioratus: quoad eam legitimam portionem, & quoad reliquum is excluderetur ab eo maioratu. Et tunc quod tunc esset voluntas ac dispositio illius interit tamen, dum id non statueret; maioratus ex sua natura, ac ex præsumptione institutoris voluntate, manere, deferrique deberet indiuisus, & cum necessario deferretur, quoad legitimam, ad ita ingratum, per concomitantiam deferretur etiam quoad reliquum. His accedit, ex heredatione fieri debere in totam hereditatem alicui debitam, aut relictam, vt sit valida, vt disp. 173. §. exheredatio vt sit valida, dictum est.

Illud verò est obseruandum, si ingratitudo, vel delictum esset tale, quod ob illud, quid committeret, priuandus esset hereditate fisco, itaque ea indignus: vt si interficeret institutorem maioratus, vel aliquod

alied committeret, ex ijs, quæ disp. 178. c. 6 memorata sunt, ob quæ quis, tanquam indignus, priuatur hereditate, pertinetque ad fiscum, tunc, quando maioratus ille, ob vinculum, non pertineret ad fiscum, neque quoad proprietatem neque quoad vsum fructum, sed finita vita talis propter id delictum maioratu indigni, attineret ad vltimū ad illum vocatum; commoditas tamen ex eo maioratu, interim dum talis, illo indignus, viueret, ad fiscum vtique attineret. Ita Molina vbi supra, n. 18. Lege quæ disp. 178. & in calce disp. 614. dicta sunt. Et simul obserua, si tale esset delictum, ob quod incapax omnino successione, ac proinde successione in eo maioratu, efficeretur, qui illud committeret, tunc neque commoditas transiret ad fiscum, sed continuò maioratus ad eum deuolueretur, qui vltimū ad illum esset vocatus; vt cum alijs, quos citat affirmat Molina vbi supra, n. 17. Qui verò hi sunt, tum de iure communitum de iure huius Castellæ regni, aut Lusitanæ, lege, quæ diximus disp. 154. 48. in calce disputationis. 614. & disp. 605.

Hoc verò limita, nisi talis sit maioratus; & tale delictum, ob quod maioratus extinguatur, & pertinet ad fiscum, iuxta ea, quæ in fra suo loco dicenda sunt: tunc enim ea omnia bona talis maioratus spectant omnino ad fiscum.

Quando verò maioratus titulo hereditatis instituitur, ceterum non ex legitima eius, qui ad eum proximè vocatur, quique hæres eorum bonorum ita vincularum in se iungitur, tunc, quatuor in egrum sit institutori reuocare eum maioratum interim dum viuit, etiam si nullæ inimitatæ inter ipsum, & ita ad eum vocatū, sint exortæ, nullamque vocatus ingratitudinem committat; si tamen, dum viuit, eum non reuocet, efflo, in institutore viuentem, exortæ sint graues inimicitie inter ipsum, & ita vocatū, & efflo vocatus causa fuerit earum inimicitiarum, atque quæ efflo vocatū quamcunque ingratitudinem, institutore viuentem, aut eo iam defuncto, aduersus eum committat, imò efflo institutorem interfecerit, non censetur reuocata maioratus, eaque hæres, institutio. Si tamen efflo sit de numero eorum, propter quæ hæres efficitur hereditate indignus, iuxta ea quæ disp. 178. explanata sunt, tunc amittit fisco, non quidem maioratum, ob vinculum illius, sed commoditatem ex illo, interim dum, qui tale crimen commisit, viuit, modo si statim sententia, quæ ad eam

eam poenam is condemnatur. Excepi, nisi institutor maioratus sciverit delictum dum viveret, illudque remiserit, saltem virtute, cum videlicet maioratum eo modo instituendo per se scientiam eius delicti, aut ante eo modo institutum, cum posset, sufficiensque ad id tempus haberet, illum non revocando.

Prima totius huius asserti pars, quod scilicet is maioratus institutor possit, dum vivit, pro libito eum revocare, etiam si nullam inimicitiam ortu sint inter ipsum, & ad eum vocatum, nullamque huiusmodi institutorem commiserit ingratitudinem, satis se perspicua est. Voluntas quippe testatoris visque ad mortem est de ambulatoria, potestque proinde testator, interim dum vivit, pro libito revocare quicquid per vitam voluntatem ante statuerit.

Secunda vero, quod scilicet, si dum vivit, eum non revocet, esse ortu sint graves inimicitiae inter ipsum, & vocatum ad eum maioratum, culpa ita vocati, in eo est vocatus institutorem interdicere, valida nihilominus sit ea maioratus auctoritas in institutio, constat ex discrimine, quod ea in parte est inter legata, de quibus mox dicitur, & haec in institutionem, quod scilicet haec in institutio illis de causis invalida non reddatur, nisi si testatore revocetur, ut constat ex l. lex parte. ff. de adimend. leg. & tradit gloss. l. 1. §. vlt. ff. eod. titu. atque affirmat communis doctorum sententia, quam Molina. c. 9. citato. n. 23. refert ac sequitur, reiecta opinione Part. qui, confundens causas, ob quas aliquis reddatur haereditate indignus, & ob quas hereditas ad fideum pertinet, cum causis vocum institutionis nulla reddatur, perperam affirmavit, quod si inimicitiae culpa heredis sint ortu, reddatur propter eas invalida heredis institutio.

Ultima vero pars, & limitatio illi subiecta, explanata, comprobataque à nobis est disp. 178. citata, l. 1. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

A moditate, spectare eo ipso ad vltimus ad eum vocatum, idemque esse dicendum, quod institutio haberet clausulam, quod statim. contra missio criminis maioratus denotaretur vltimus ad eum vocatum. De qua re infra dicitur, simulque explicabitur, quando maioratus, criminis, sint eius natura, ut continuo maioratus extinguatur, integerque devotus atque, quoad omnia bona, ex quibus constabat ad fideum.

Si maioratus non titulo heredis, sit institutus, sed donationis, aut legati, vel abo similibus, tunc, si revocabili sit institutio, privari eo non potest ingratum aduersus institutorem, nisi ex causis ingratitudinis, ex quibus donatio, etiam contraria traditione, potest revocari, iuxta legem, vlt. C. de revocand. donat. Ita communis doctorum sententia, quam Molina. c. 9. citato. n. 23. refert ac sequitur. Ex quo quoniam id copiose à nobis disp. 281. explanatum est, eo loco, totum remittimus.

Hinc constat, propter inimicitias ortas inter institutorem, & vocatum ad maioratum, privari eo non posse vocatum ad eum maioratum, nisi ortum habeat ex aliqua ingratitudinis ea lege contentarum, ut cum h. o. lina, & communis doctorum sententia, dispositione citata dicitur illi. Quod si delictum tale sit, ut propter illud vocatus ad maioratum eo reddatur indignus, non vltimatus ex eo maioratus pertinebit ad fideum, interim dum vocatus ad eum vixerit, nisi si delictum sit tale, ut propter illud sit etiam eo omnino privandus.

Illud observa, ex eo, quod ingratum in institutorem, tali maioratu privetur etiam aliquam ex causis lege citata commemoratis, non propterea dissolvi maioratum, sed transire ad vltimus ad eum vocatum, qui in gratia non fuerit: enim à principio censetur etiam scias eadem donatio sub modo, quae proinde comparatione ipsius, & vltimatus ad eum vocatum, non potest sine causa legitima revocari.

Molina ubi supra, cum communis doctorum sententia, si fuerat, vocatum ad eius modi maioratum irrevocabilem, non solus posse eo privari ob aliquam ex causis ingratitudinis lege vlt. citata commemoratis, sed etiam ex alijs quolibet, aut gravioribus, causis nos verò satis solide, in fallimur, ostendimus contrarium disp. 281. citata.

Eadem disparatione, cum Molina, & cum communis doctorum sententia, quam retulimus

limus, diximus, quanvis, si causa ingrati-
tutinis, sufficiens ad priuandum ingratum
eo maioratu, cognita fuit à maioratus insti-
tutore, nec eū illo priuauit, aut priuare est
aggressus, cūm posset, non posuit postea
hæredes institutoris, vltimūve ad eum ma-
ioratum vocati, priuare eum ingratum eo
maioratu ex illa causa; si tamen institutor
maioratus illam ignorauit, aut, eūm eam sci-
uerit, neque illam remisit, neque tempus
habuit ad intendendum pricare ita ingratū
eo maioratu, posse hæredes institutoris, vo-
catūve vltimū ad eum maioratum, illum
eo priuare, intendendo, loco defuncti, ad-
uersus eum accusacionem, causamque in-
gratitudinis aduersus eum probando.

Ex dictis eadem disputatione liquet, in-
gratum, antequam causa ingratiutinis ad-
uersus ipsum sufficiens probetur, & fere-
tur sententia, non teneri relinquere maio-
ratum, sed tuta conscientia posse illum re-
tinere: eō quod dispositio legis vltimæ. C.
de reuocandis donatib. poenalis sit, ac pro-
inde locus non habeat ea dispositio, nisi
post latam sententiam.

Postremo illud admonerim, si maioratus
esset institutus irreuocabiliter ex causa
onerosa, vt si institutus esset in aliquo ad du-
cendam aliquam vxorem, quæ aliter con-
trahere non vellet cum illo; vel si institutus
esset in aliquo in dotē, vt duberet alicui,
tunc ingratiutinem ita vocati ad eum ma-
ioratum, non sufficere ad eum priuandum
illio, in præiudiciū alterius coniugis, & pro-
pterea ex eo matrimonio, vt disputatione cita-
ta de simili donatione ex causa onerosa dic-
tum est.

7. Quando maioratus reuocabiliter esset
institutus, sine in modum legat, prælegati,
aut fideicommissi, siue contractu inter vi-
uos reuocabili, tunc, si ortæ esset graues
inimicitie inter institutorem, & vocatum
ad eum maioratum, est d. ex parte instituto-
ris essent orig. ceteretur vocatus ita ad ma-
ioratū, esse ab eo tacite ac validè exclusus,
nisi ante mortem institutoris ad amicitiam
redijissent; non tamen dissolueretur maiora-
tus, sed transiret ad vltimū ad eum voca-
tum. Quo loco observa, si inimicitie usq;
ad mortem institutoris perseverarent, est d.
institutor maioratus tempus haberet ad ex-
cludendum ita vocatum, sibi inimicum, ab
eo maioratu, imò est d. codicillū efficeret,
noque in eo illum excluderet, censeretur
nihilominus tacite ab eo exclusus, nisi in-
stitutor contrarium declararet.

Id.

A Quando vocatus ad maioratum grauem
iniuriam, etiam post mortem, inferret insti-
tutori, propter quam indignus esset eo ma-
ioratu, tunc maioratus ad bñem pertine-
ret quoad commoditatem, interim dū ille
viveret, nisi institutor maioratus, dum viue-
ret, eam iniuriam remississet, iuxta ea quæ
disp. 212 citata dicta sunt. Et quoniam hæc
omnia ibidem à nobis comprobata, expla-
nataque sunt, idcirco hoc loco non plus
circa ea immoror. In eis consentit Molina.
c. 9. citato à n. 3. 8. A licet disputatione ci-
tata solum nobis fuerit sermo de tacita le-
gatorum, & fideicommissorum, reuocatio-
ne; idem tamen dicendum est de relictis cō-
tractu inter viuos reuocabili, vt bene Mo-
lina vbi supra. n. 4. ait. Quoniam eiusmodi
contractus, quoad ipsorum reuocabilita-
tem ac finem, naturam habent legatorum,
vltimarumque voluntatum, vt sapè dictū
est. Illud in super observa, ad probandam
eiusmodi tacitam reuocationem legatorū,
ac fideicommissorum, ac proinde tacitam
exclusionem à maioratu de qua hoc. §. est
habitus sermo, sufficere duos testes, vt cū
Molina, & Couar. disputatione citata dic-
tum est.

B

SUMMARY.

1. MAIORATUS in institutione si sit
classula apposta, quod eo ipso, quod pos-
sit or aliquis de iure alienari, et alienari
re attente, sit illo priuatus, si ei classula con-
traherent, transire eo ipso in vltimū ad eum
vocatum.

2. Fideicommissum si pater grauius restituere
filio similis: dolo, & non sola culpa, d. si per,
& detrimentum sit nobile, nec facit i. p. a. n.
pos. it. priuatur pater fideicommissi, & frue-
tibus illius. Si vero interueniat sola culpa, aut
reparari facili posuit, vel non sit graue, solum
remonetur ab administratione, & ex fructibus
reparatur damnum.

3. Fideicommissum si quis non sit grauius resti-
tuere filio suo similis, sed euicunque alteri, ob
disipationem, solum priuari potest admini-
stratione, & ex fructibus reparari debent damna,
residua vero eorum in grauo restitui debet.

4. Maioratus possessor ob disipationem bono-
rum maioratus, solum priuari potest admini-
stratione illius, & ex fructibus reparari de-
bent omnia damna: residuum vero reddi illi de-
bet.

Id.

Posse.

Possessor maioratus an illo privari possit ob dispositionem bonorum, quibus is maioratus constat. Disput.
655.

QUANDO in maiortus institutione appositae est clausula, quod eo ipso, quod successor illius aliquid ex bonis, quibus constat, alienet, prioretur eo maiortu, aut sit eo ipso illo privatus, & maiortus, dominiumque rerum communium illius, transeant in ulterius vocatum, ut frequentissimè hodie in maiortu institutionibus, non solum id apponi solet, sed etiam, quod eo ipso, quod possessor alienare aliquid attente, sit eo ipso privatus maiortu, & trāseat continuò in ulterius ad eum vocatum, ut Molina lib. 1. c. de primog. in calce capituli. 16. testatur apponi hodie frequentissimè, tunc superflua est hac disputatio: quoniam, si alienet, aut alienaret (quando hoc etiam secundum sub ea poena & modo est prohibitum) corstat posse eo ipso illo privari, ut idem Molina ibidem ait, & constat ex dictis disp. 611. Quando verò non est appositae ea clausula, ut in maiortibus antiquis apponi non consuevit, aut dispositio non habet alienando, sed aliquid alia ratione, quæ si mili clausula appositae in maiortus institutione, non esset comprehensa; locum tunc habet questio proposita.

2 Lege imperator. ff. ad Trebell. cum quidam hereditatem patri cuidam familias reliquisset, eoque gravasset, ut eo ipso, quod filius ita gravatus, egrederetur patriam, & otestatem, ei hereditatem restitueret; probatumque esset, hæredem gravatum multa in fraudem fideicommissi fecisse, ea scilicet bona dissipatione, Adrianus Imperator præcepit, eam hereditatem restitui filio illi, ad dū à patria potestate egresso, neque in vita talis filij patrem habere quicquam inris in ea bona; sed filium, post hæreditatem ita acceptam, comparari circa ea bona militi, quia perinde potest illi administrare, ea que defendere, & circa illa agere, atque eis frui, ac si essent bona ipsius castræsiæ. Reddit verò rationem textus, quare imperator in eo eventu id præcepit. Nā inquit, quia cantones non poterant interponi, conservata patri potestate (eod quod pater non possit civi licet obligari filio adhuc existenti sub ipsius

A potestate, ut habetur. & item in illis, in fidei de iustit. stipulat. l. frater à fratre. ff. de condi. in deb. & alijs iuribus) ideo damnā conditionis propter fraudem ipsius (sic est, præcipit, ut pater sustineret damnum testitūdi hereditatem ante conditionem egressus filij ab ipsius potestate impletam, in poenā fraudis, quam commisit) in fine verò textus subiungitur. Si pater egeat, debere nihilominus de rebus hereditatis ita restitui te, alimenta, iudicis officio, ei præstari ob paternam reverentiam. Hinc Molina. c. 16. citato. n. s. iuxta sententiam plurimorum aliorū, quos citat, colligit, si proximè successor ultimo maiortus possessori, sit filius familias illius, & quæ vicinus possessor, non leuiter, sed multum, dissipet bona maiortus, posse illo privari, relictis ex rebus illi alimentis, si eis egeat, tradendumque esse maiortum tali filio fruendum & administrandum, saltem dato ei curatore circa eam administrationem, si talis filius familias minor adhuc sit.

C Hoc ipsum confirmat Molina ex l. cogi, §. si pater. ff. ad Trebell. ubi habetur, si pater gravetur restitui hereditatem filio sub ipsius potestate constituto, & pater recuset eam adire, quia dicit sibi esse suspectam, posse patrem cogi à prætore eam adire ad filij petitionem, in filij damnum, ac commodum. Hic tamen textus nihil sanè facit ad rem, de qua disputamus: neque enim, ut Molina vult, id fit, quia pater recusando ita adire hereditatem, dissipet bona fideicommissi filio relictis. neque fit in poenam patris propter culpam, privando patrem emolumento iam quæsitō aut quod querere vellet, ut fit in eventu legis imperator, & si recuset, si possessor maiortus eo privaretur, quia bona dissiparet, quibus constat: sed fit **D** iure fideicommissarii omnibus communis, quo cogere possunt hæredes gravatos, ut in ipsorum damnum, ac commodum, adeat hereditatem, quam tanquam damnosam, adire reculant, eaque de causa tunc amittat totum hereditatis commodum, ut disp. 186. dictum est.

Molina ubi supra. o. 2. refert, magram esse controversiam, utrum hodie de iure Codicis revocari sit dispositio illa legis imperator, refertque Cumanum & Imol. asserentes, revocari esse. Ducuntur, quoniam ratio eius decisionis, ut ex ipsamet lege constat, fuit, quia pater obligari civiliter, ac proinde cavere, non poterat filio, dum sub ipsius erat potestatem, verò, inquit, iam